

N̄gwalak **i bazlam nakə** **Mata** **a watsa aye** **Məfələkwe**

Wu nakə Mata a watsa a d̄erewel nakay aye na, anan̄: Yesu K̄ariste n̄engeye ndo m̄ətəme ha ndo nakə Mb̄əlom a gwad̄ ma sl̄əraweeye ka m̄əndzib̄əra aye. Mb̄əlom a dazlay m̄ərehe ha wu nakə a gwad̄ ma v̄əlateye a Israyel ma Dzam Guram eye na, ta n̄engeye. T̄ə wa na Yesu m̄ə walañ i Yahuda hay, k̄ə ndza m̄ə walañ tay d̄ərmak. Kwa andza niye b̄əbay na, labara nakay ka t̄əra h̄ərwi Yahuda hay d̄ekd̄ek bay, h̄ərwi ndo hay ka m̄əndzib̄əra tebiye.

Mata k̄ə pay ḡər a m̄əwetse d̄erewel ŋgay ka mad̄ədo ka mad̄ədo lele. A dazlay ta m̄əwe i Yesu, madz̄əhuḅe i Yesu a yam, ada t̄ə mas̄əpete nakə Fakalaw a s̄əpat na Yesu aye. K̄ə watsa na m̄əsler i Yesu, labara neheye a tsikawatay a ndo hay aye, mat̄ətike ada ta m̄əmb̄əle tay ha ndo hay ab̄əra ma d̄əvats.

Mata a ŋḡəna ha mat̄ətike i Yesu wal wal zlam:

- 1) A d̄a ha labara ma tsaholok (5-7).
- 2) Gawla i Yesu hay kuro ḡər eye sulo ta m̄əsler tay (10).
- 3) Dzeke i B̄əy i Mb̄əlom (13).
- 4) Gawla i Yesu hay ta giye m̄əsler na, k̄əkay (18).
- 5) Mat̄ətike ka ḡər i mand̄əve i m̄əndzib̄əra t̄ə m̄əmw̄aw i Yesu (24-25).

B̄əba t̄əte i Yesu hay
Luka 3.23-38

¹ Anan̄ d̄erewel i m̄azele i b̄aba t̄ate hay i Yesu K̄ariste: Yesu K̄ariste na, slala i Davit ada Davit na, slala i Abraham. B̄aba t̄ate i Yesu hay na, anan̄:

² Abraham a lah m̄awe Izak. Izak a wa Zakob. Zakob a wa Yahuda ta malamar ngay hay.

³ Yahuda a wa Fares t̄ə Zara, may tay na, Tamar. Fares a wa Hesron. Hesron a wa Aram.

⁴ Aram a wa Aminadab. Aminadab a wa Nason̄. Nason̄ a wa Salmon̄.

⁵ Salmon̄ a wa Booz, may i Booz na, Rahab. Booz a wa Obed, may i Obed na, Rut. Obed a wa Zese.

⁶ Zese a wa b̄əy Davit.

Davit a wa Salomon̄, may i Salomon̄ na, ngwas i Uri.

⁷ Salomon̄ a wa Robowam. Robowam a wa Abiya. Abiya a wa Asaf.

⁸ Asaf a wa Zozafat. Zozafat a wa Zoram. Zoram a wa Oziyas.

⁹ Oziyas a wa Yotam. Yotam a wa Akaz. Akaz a wa Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas a wa Manase. Manase a wa Amon̄. Amon̄ a wa Zoziyas.

¹¹ Zoziyas a wa Yekoniya ta malamar ngay hay. A wa tay ha na, ah̄əl nak̄ə t̄ə ḡəs tay beke eye hay a Babilon aye.

¹² Ma d̄əba eye nak̄ə ti ye tay ha a Babilon aye na, Yekoniya a wa Salatiyel. Salatiyel a wa Zorobabel.

¹³ Zorobabel a wa Abihod. Abihod a wa Eliyakim. Eliyakim a wa Azor.

¹⁴ Azor a wa Sadok. Sadok a wa Akim. Akim a wa Eliyod.

¹⁵ Eliyod a wa Eleyazar. Eleyazar a wa Matan. Matan a wa Zakob.

16 Zakob a wa Yusufa tuk. Neŋgeye na, zal i Mari nakə a wa Yesu, tə zalay Kəriste aye.

17 A gəs abəra ka Abraham hus ka Davit na, slala kuro gər eye fad. Ada a gəs abəra ka Davit hus ahəl nakə tə gəs tay ha Israyel hay a Babilon aye na, slala kuro gər eye fad. Sa na, a gəs abəra ka mægəse tay ha Israyel hay a Babilon hus ka Kəriste na, slala kuro gər eye fad.

Məwe i Yesu
Luka 2.1-7

18 Anan ma kəkay nakə tə wa Yesu Kəriste aye. May ŋgay na, tə zalay Mari, neŋgeye mədel i Yusufa. Ane tuk na, ahəl nakə ta zla bo zuk bay aye na, kiye a yay a Mari ta gədanj i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

19 Yusufa mədel ŋgay na, neŋgeye ndo i dedək kame i Mbəlom. A say mändədə horoy ka Mari kame i ndo hay bay. A dzala mə gər ŋgay mægəre ha mədel ŋgay ta məkal.

20 Həlay nakə neŋgeye faya ma dzaliye andza niye na, gawla i Mbəlom a bəzay ha bo ma məsine, a gwaday: «Yusufa, slala i Davit, kâ dzədzar məzle mədel yak Mari bay. Hərwi kiye a yay a Mari na, ta gədanj i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

21 Ma wiye wawa hasləka eye, ada nəkar ka zaleyə Yesu*, hərwi ma təmiye tay ha gwala ŋgay hay abəra mə mezeleme tay.»

22 Wu neheye tebiye tə ndislew na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay aye mâ ge bo. A gwad:

23 «Anan dem nakə a sər zal zuk bay aye ma hutiyə wawa,

* **1:21** Yesu na, andza mægweđe Bəy Maduweŋ ma təmiye tay ha ndo hay.

ma wiye wawa haslaka eye,
ta zaleyе Emanuyel.†»

²⁴ Yusufa a padeke abera ka mandzehare na, a ge wu nakə gawla i Mbəlom a gwaday ge aye. A zla na Mari andza ngwas ngay a gay ngay.

²⁵ Ane tuk na, ta dzapa zuk bay hus a pat nakə Mari a wa na wawa haslaka eye. Ada Yusufa ma zaleyе na, Yesu.

2

Ndo matəkay dāre a wurzla hay ti ye ka təv i Yesu

¹ Tə wa Yesu na, ma Betelehem ka dala i Yahuda, a həlay nakə Herod neŋgeye bəy bagwar eye aye. Ma dəba eye tə wa na Yesu na, ndo matəkay dāre a wurzla hay ti yaw mə bəzay, tə ndislew a Zerzelem, ² ta tsətsah, tə gwad: «Bəy i Yahuda hay nakə tə wa na anəke aye na, məngay? Nəmaa ngatay a wurzla ngay eye a tsaraw mə bəzay ada nəmaa yaw na, mədəslay ha gər.»

³ Bəy Herod a tsəne bazlam tay niye na, a kwasay gər haladzay tə siye i ndo neheye ma Zerzelem aye tebiye.

⁴ A zalatay a bagwar i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a tsətsah fataya a gwadatay: «Tə wa Kəriste na, məngay?»

⁵ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tə wa Kəriste na, ma Betelehem, ka dala i Yahuda. Hərwi ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a watsa, a gwad:

⁶ «Nəkar Betelehem ka dala i Yahuda,

† **1:23** Andza məgwede: «Mbəlom tə nəkway.» Zəba ka Ezay 7.14; 8.8, 10.

nəkar na, makətsa bo eye mə walaŋ i gəma neheye ka dala i Yahuda aye bay. Hərwi bəy nakə ma tsəkuriye tay ha Israyel ndo ga hay aye na,
ma deyeweye abəra ma nəkar.*»

⁷ Yawa! Herod a zalatay a ndo matəkay dāre a wurzla hay ta məkal. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka ŋgatamay a wurzla ŋgay eye a tsaraw na, a həlay waray?»

⁸ Tsa na, a slər tay ha a Betelehem, a gwadətay: «Dum, pəlum na wawa eye niye lele. Ka hutum na na, dumara dumeŋ ha hərwi ada neŋ dərmaċ nâ ye mədəslay ha gər.»

⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i bəy na, tə həl bo, ti ye. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ŋgatay a wurzla nakə a tsaraw mə bəzay aye faya ma diye kame tay. A husa ka gər i gay nakə wawa mə dəma aye na, a lətse.

¹⁰ Tə ŋgatay andza niye na, dərev tay a rah ta məŋgwese.

¹¹ Tə fələkwa a gay, ti ye naha, tə ŋgatay a wawa ta may ŋgay Mari. Ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər. Tsa na, tə pəla ha wu tay hay, tə vəlay wu kəriye a wawa niye. Tə vəlay gura, wu andaya tə zalay *eŋseŋs*[†] ada ta *mir*[‡]. ¹² Ma dəba eye Mbəlom a tsikatay ma məsine, a gwadətay: «Kâ mbədum gər ta təv i Herod sa bay.» Tə tsəne andza niye na, tə həl bo, ti ye a gəma tay ta tsəved mekeleŋ eye.

Mede a Ezipt

* **2:6** Zəba ka Mise 5.2; 2 Samuyel 5.2. † **2:11** Eŋseŋs na, wu nakə tə fəkawa hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye. ‡ **2:11** Mir: Mal nakə a ze hunŋa lele aye. Tə gawa ka mədahaŋ ada mâ ze bay.

¹³ Ahəl nakə ndo matəkay dāre a wurzla hay ti ye wu tay na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine. A gwadāy: «Lətse, zla na wawa ta may ŋgay, hwayum a Ezipt. Ndza mə dəma hus a pat nakə na gwadakeye maw aye, bəna Herod faya ma pəliye wawa nakay məkəde na.»

¹⁴ Yusufa a tsəne andza niye na, a lətse, a ye tay ha wawa ta may ŋgay a Ezipt ta həvad.

¹⁵ Tə ndza mə dəma hus a pat nakə Herod a mət aye. Wu neheye tebiye na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay aye m̄a ge bo parakka, a gwad: «Na zalay a wawa ga m̄a yaw abəra mə Ezipt.Š»

Herod a bəbazl tay ha wawa hay ma Betelehem

¹⁶ Herod a zəba faya ndo matəkay dāre a wurzla hay ta vay gər na, a ndalay haladzay. Tsa na, a slər ndo hay, a vəlatay tsəved ka məkəde wawa hasləka eye tebiye a dazlay ka neheye a sla məve sulo bay aye ma Betelehem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye.

¹⁷ Andza niye, maa ge bo na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

¹⁸ «Mawude a tsənew abəra ma gəma i Rama, mətuwe tə zlazlay haladzay mə dəma.

Rasel faya ma tuwiye wawa ŋgay hay.

Dada a say məgəse dərev abəra ka mətuwe bay,

hərwi wawa ŋgay hay andaya sa bay.*»

Məməw abəra mə Ezipt a Nazaret

§ 2:15 Oze 11.1. * 2:18 Zeremi 31.15.

¹⁹ Ma dāba eye Herod a mət na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma mäsine ma Ezipt.

²⁰ A gwadāy: «Lətse, zla na wawa ta may ŋgay ada mbəda gər a gəma i Israyel, hərwi ndo neheye ta pəla tsəved ka wawa nakay məkəde na aye na, ta mət.»

²¹ Yusufa a tsəne andza niye na, a zla na wawa ta may ŋgay, a mbəda gər a gəma i Israyel.

²² Ane tuk na, Yusufa a tsəne Arkelawos kə ndza a bəy i bəba ŋgay Herod ka dala i Yahuda na, a dzədzar haladzay mede a dāma. Mäsine a gay sa, Mbəlom a dāy ha wu nakə ma giye. Tsa na, a ye a Galile.

²³ A ye, a ndza ma wuzlahgəma nakə tə zalay Nazaret aye. Andza niye wu neheye a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye. A gwad: «Ta zaley na, ndo i Nazaret.»

3

Yuhana madzəhuḃe ndo a yam

Markus 1.1-18; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ A həlay niye na, Yuhana madzəhuḃe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf i Yahuda, a dāwa ha bazlam i Mbəlom,

² a gwadāwa: «Mbədum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom bəse tə nəkurom.»

³ Yuhana na, ndo nakə Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik faya, a gwad:

«Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduweḃ,

lambadumay tsəved hay fehe lele tâ hədzak bay.*»

* **3:3** Ezay 40.3.

⁴ Yuhana a pawa ka bo na, peteked manğara eye ta məkwets i zlagweme. A ɓarawa bəzihud ŋgay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem aye, ka dala i Yahuda tebiye, ada ta ndo neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye tə yawa ka təv i Yuhana.

⁶ Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay, ada Yuhana a dzəhuɓawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁷ Yuhana a zəba dərə, Farisa hay ta Saduke hay haladzay ta diye ka təv ŋgay hərwi ada mâ dzəhuɓ tay ha a yam na, a gwadətay: «Wawa i palas hay! Maa dākum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way?

⁸ Anəke na, gum məsler neheye ŋgwalak eye, ada ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk.

⁹ Kâ dzalum mə gər kurom: “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey?” bay! Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya mäge tay ha kwar neheye anaŋ aye wawa i Abraham hay.

¹⁰ Ba hadzaya maləva bo eye mədəse tay ha dərizl i gərdaf hay fəroɗ abəra ka dala. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ŋgwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹¹ «Neŋ na, na dzəhuɓiye kurom ha a yam tsa hərwi məde ha na, ka mbədum ha mede kurom. Ane tuk na, ndo nakə ma deyeweye kame ga aye na, neŋgeye a ze ga ta gədaŋ. Neŋ na sla mat-sakway ahaya tahərak ŋgay hay abəra mə sik bay.

Nenɣeɣe na, ma dzəhuɓiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada ta ako.

¹² Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ŋgəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

Yuhana a dzəhuɓ ha Yesu a yam

Markus 1.9-11; Luka 3.21-22; Yuhana 1.29-34

¹³ Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra ma Galile hus a magayam i Yurdum. A yaw ka təv i Yuhana hərwi ada Yuhana mâ dzəhuɓ ha a yam.

¹⁴ Yuhana a wudā bay. A gwadāy a Yesu: «Nenɣ dūh nakə na diye naha ka təv yak ka dzəhuɓiye ga ha a yam aye tuk na, ada nəkar dūh ka deyeweye ka təv ga na, kəkay!»

¹⁵ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya, a gwadāy: «Təma, mâ ge bo andza niye anəke. Wu nakə Mbəlom a tsətsah aye ka gakweye andza nakə a tsik aye.»

Yuhana a təma bazlam i Yesu nakə a tsikay aye. A dzəhuɓ ha Yesu a yam tuk.

¹⁶ A dzəhuɓ ha a yam tsa na, Yesu a tsalaw abəra ma yam. Kwayaŋŋa magərmbəlom a həndək tuwaŋ, ada Yesu a ŋgatay a Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw andza bodobodo, a yaw a ndza faya.

¹⁷ Tsa na, mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwadā: «Nakay na, wawa ga, na wudā na haladzay. Dərev ga faya ma ŋgwasiye tə nenɣeɣe.»

4

A say a fakalaw masəpete na Yesu

Markus 1.12-13; Luka 4.1-13

¹ Ma dāba eye na, Məsəfəre i Mbəlom a ye ha Yesu a makulkwandah hərwi ada Fakalaw mâ səpat na.

² Yesu a ndza məhəne kuro kuro fad, həpat həvad ze mənde wu mənday. Ma dāba eye na, may a wur faya.

³ Fakalaw, ndo masəpete ndo a yaw, a həndzəd ka təv i Yesu, a gwadəy: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwadətay a kwar neheye tâ təra wu mənday ada kâ nda!»

⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, ndo zezeŋ ma ndziye na, ta wu mənday dəkdək tsa bay, ane tuk na, ma ndziye tə bazlam nakə Mbəlom a tsik aye tebiye.*»

⁵ Fakalaw a ye ha a Zerozelem, gəma tsədaŋŋa eye. A ye ha ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom,

⁶ a gwadəy: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad:

“Mbəlom ma gwadəteye a gawla ŋgay hay tâ dzəna kar.

Tâ kəndawa kar hərwi ada sik yak mâ ndzay a kwar bay.†”»

⁷ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kâ dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay.‡”»

⁸ Fakalaw a zla na a ye ha ka gər i mahəmba zəbol eye, a bəzay ha bəy i məndzibəra tə zlele nakə mə dəma aye tebiye.

* **4:4** Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † **4:6** Dəmes hay 91.11-12. ‡ **4:7** Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

⁹ A gwadāy a Yesu: «Ka dākwenḡ gurmets ada ka dāslenḡ ha gər na, na vələkeye ha a nəkar tebiye.»

¹⁰ Yesu a gwadāy: «Fakalaw, do abəra kananḡ! Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduwenḡ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a nenḡeye nəte ḡḡwenḡ.Š”»

¹¹ Ka təv eye niye na, Fakalaw a gər ha. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vələy wu mənday.

Yesu a dazlay a məsler ma Galile

Markus 1.14-15; Luka 4.14-15

¹² Ahəl nakə Yesu a tsəne ta gəs na Yuhana madzəhuḡe ndo a yam aye na, a ye a Galile.

¹³ Ahəl nakə faya ma diye na, a ye ta Nazaret təday, tsa na, a ye abəra mə dəma, a ye a Kafer-nahum ka tsakay i dəlov i Galile, ma gəma i Zabulon ta Naftali.

¹⁴ A ge bo andza niye na, andza nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye, a gwad:

¹⁵ «Nəkurom ndo neheye ma gəma i Zabulon ta Naftali,

ta nəkurom neheye ka tsəved mede a dəlov, ta

diye i magayam i Yurdum aye,

a nəkurom neheye ma Galile mandza eye mə

walaḡ i ndo neheye Yahuda hay bay aye!

¹⁶ Nəkurom slala neheye mandza eye ma ləvonḡ aye na,

ka ḡḡatumay a dzaydzay bagwar eye.

Nəkurom neheye mandza eye ma gəma i mezek i mədahaḡ aye na,

dzaydzay ka dəvakum.*»

Š 4:10 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. * 4:16 Ezay 8.23–9.1.

¹⁷ A həlay niye kwayanğa Yesu a dazlay məde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. A gwaɖawa: «Mbəɖum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzəɖaw.»

*Yesu a zal gawla ngay kurre eye hay
Markus 1.16-20; Luka 5.1-11*

¹⁸ Yesu faya ma diye ta tsakay i dəlov i Galile na, a ndzay a gər a ndo wuray sulo ta malamar ngay. Nənɖeɖ na, Simon nakə tə zalay Piyer nənɖeye ta malamar ngay Anɖəre. Nəteye ndo mägəse kələf hay, faya ta kaliye gadaŋ tay a dəlov.

¹⁹ Yesu a gwaɖatay: «Dumara, pumenɖ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.»

²⁰ Kwayanğa tə gər ha gadaŋ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

²¹ Yesu a ye kame dərəŋ tsekweŋ sa na, a ndzatay a gər a ndo mekeleŋ eye sulo ta malamar ngay sa, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay. Nəteye mə kwalalaŋ i yam tay ta bəba tay Dzebede, faya ta lambaɖiye gadaŋ tay hay. Yesu a zalatay.

²² Tə tsəne na, kwayanğa tə gər ha kwalalaŋ i yam ta bəba tay, tə pay bəzay a Yesu.

*Yesu ta ndo hay haladzay
Luka 6.17-19*

²³ Yesu a həhalawa ka dala i Galile tebiye. A tətikawatay a ndo hay mə gay i maɖuwule me i Yahuda hay. A ɖawa ha Labara Nɖwalak eye i Bəy i Mbəlom ada a mbəlawaya tay ha ndo i ɖəvats hay ta ndo neheye matəra eye hay tebiye mə walaŋ i ndo hay.

²⁴ Labara i Yesu a da zlam kwa ka dala i Siri tebiye. Tə həlayaw ndo neheye faya ta siye dəretsətseh ta dəvats hay wal wal aye, ndo neheye fakalaw mə bo tay aye, ndo neheye mahorvov a gatay aye, ada ta ndo neheye matəra eye hay. Yesu a mbəl tay ha.

²⁵ Ndo hay haladzay mbərzəzza tə paway bəzay a Yesu. Ti yaw ma Galile, ma dala i Dekapol, ma Zerozelem, abəra ka dala i Yahuda ada ka dala nakə ma diye ɲged i magayam i Yurdum aye.†

5

Yesu a da ha bazlam mə gər i mahamba

¹ Yesu a ɲgatatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ɲgay na, a tsal ɲgway a gər i mahamba. A ye naha a ndza ka dala. Gawla ɲgay hay ta zəɲgal na ti ye ka təv ɲgay.

² A dazlay matətikatay, a gwadatay:

Ngama i Mbəlom

Luka 6.20-23

³ «Məɲgwese ka ndo neheye tə sər ha mə dərev tay nəteye mətawak eye hay aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i nəteye.

⁴ «Məɲgwese ka ndo neheye faya ta tuwiye, hərwi Mbəlom ma matay naha dərev.

⁵ «Məɲgwese ka ndo neheye ta rəh ha gər tay aye, hərwi nəteye na, Mbəlom ma vəlateye məndzibəra.

⁶ «Məɲgwese ka ndo neheye may a wur fataya ada yam a gatay aye hərwi marəhe ha gər a

† 4:25 Gəma niye na, ta diye i bəzay i dəlov i Galile.

Mbəlom, hərwi Mbəlom ma vələteye wu nakə a satay aye.

⁷ «Məngwese ka ndo neheye faya ta giye ɲgwalak a siye i ndo hay aye, hərwi Mbəlom ma gateye a dəma ɲgwalak dərma.

⁸ «Məngwese ka ndo neheye dərev tay tsədəŋŋa kame i Mbəlom aye, hərwi nəteye na, ta ɲgateye a Mbəlom.

⁹ «Məngwese ka ndo neheye nəteye faya ta miye tay ha ka bo ndo hay hərwi ada tâ ndza zay aye, hərwi Mbəlom ma zalateye na, wawa ga hay.

¹⁰ «Məngwese ka ndo neheye faya ta sateye dəretsətseh hərwi nakə faya ta giye məsler nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i tay.

¹¹ «Məngwese ka nəkurom tadə ndo hay ta tsədəkum, ta sakum dəretsətseh, ada tadə faya ta tsikiye fakuma wu neheye ɲgwalak eye bay ada ta rawiye fakuma me hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ aye.

¹² Ɗgwasum haladzay, dərev kurom mâ rah ta məngwese, hərwi Mbəlom ma ta vələkumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom. Sərum ha na, andza niye ta gatay dəretsətseh a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye tə lahakumaw aye.»

Dzeke i sluwal tə dzaydzay

Markus 9.50; Luka 4.34-35

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom ka tərüm ka məndzibəra na, andza sluwal nakə a vəd ma ala aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mâ vəd həraḃəḃa sa na, ma kəkay? Ma giye ɲgama ka wuray sa bay. Ta kutsiye ha, ndo hay ta mbərasliye na tə sik.

14 «Nəkurom na, dzaydzay i məndzibəra. Hudgay nakə ta dəzl na ma tsaHolok aye na, ma ŋgahiye bo tətə bay.

15 Ta pa ako ka lalam na, ta hurəkwiye faya gəse bay. Ta piye na dūh na, ka wu məpe lalam hərwi ada mâ dəvatay a ndo neheye mə gay aye tebiye.

16 Andza niye dərmaK, mede kurom mâ zəba kame i ndo hay andza dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay aye, hərwi ada siye tâ ŋgatay a ŋgwalak nakə faya ka gumeye ada tâ zambadəy a Bəba kurom mə mbəlom.»

Yesu tə bazlam i Musa mapala eye

17 Yesu a gwadətatay sa: «Kâ dzalum mə gər kurom na yaw na, hərwi məmbete ha bazlam i Musa mapala eye tə matətike i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay bay. Na yaw hərwi məmbete ha bay. Ane tuk na, na yaw na, mandəve ha wu nakə bazlam i Musa mapala eye ada wu nakə ndo i maslaŋ i Mbəlom hay tə tsik məge aye dūh.

18 Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye, sərum ha, kə ge magərmbəlom ta dala nətəye andaya huya na, ndəray ma sliye məmbete ha wuray kwa tsekweŋ abəra mə bazlam mapala eye bay. Kwa “i”, kəgəbay wu nakə mawatsa eye tsekweŋ bəbay na, ma mbatiye bay, wu tebiye ma giye bo təday.

19 Hərwi niye, ndoweye kə gər ha bazlam mapala eye nətə, kwa tsekweŋ eye, ada faya ma dətay ha a ndo hay tâ ge andza neŋgeye na, neŋgeye ma təriye tsekweŋ ma Bəy i Mbəlom. Ane tuk na, tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam mapala ada ka tətikatay a siye i ndo hay tâ rəhay ha gər

dərmak na, neŋgeye ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom.

²⁰ Hərwi niye neŋ faya na gwadumeye sa: Kə ge ka rəhumay ha gər a bazlam i Musa mapala eye a ze i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay bay aye na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay.»

Yesu a tsik ka məge mevel

Luka 12.57-59

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tə tsikatay a bəba tətə kurom hay aye. Tə gwadatay na: “Kâ kəf gər i ndo bay. Ndowneye kə kəf gər i ndo na, ta diye ha kame i sariya.*”

²² Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Tadə ndoweye kə ge mevel ka malamar ŋgay na, da ta diye ha kame i ndo məge sariya. Tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar matərahəŋ eye” na, da ta diye ha kame i ndo mələve dala hay, ta geye sariya. Ada tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar ka dze” na, ta kaliye ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.

²³ «Agəla a saka mələtse məvəle wu a Mbəlom, a həlay niye wetete a makaw a gər zəgəle andaya ka bo ta malamar yak na,

²⁴ gər ha wu yak niye kame i təv məvəlay wu a Mbəlom. Do, ta pəsum ha a bo təday, zay mâ ge mə walaŋ kurom ada maw, vəlay wu a Mbəlom tuk.

²⁵ «Tadə ka gum a bo wuray ta ndo, nəkurom ka tsəved faya ka deyumeye a sariya na, mum ha ka bo bazlam, sərurum bo bəna, mâ ye kar ha kame i

* **5:21** Madayaw abəra ma Ezipt 20.13; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17.

ndo mæge sariya taday bay. Hərwi ki ye kar ha ka tæv i ndo mæge sariya hay na, ta vəlay kar ha a həlay i sidzew hay. Ta kaliye kar ha a daŋgay.

²⁶ Faya na gwadaŋkeye: Sər ha na, kə ge ka hama suloy nakə kutoŋ məheme, ka vəl ha bay na, ka deyeweye abəra ma daŋgay bay.»

Yesu a tsik ka mæge madama

Mata 18.8-9; Markus 9.43,47-48

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum, tə gwad: “Kā ge madama bay.†”

²⁸ Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Ndoweye ka zəba ka ŋgwas, kə ge faya dāre a say a bor i bo ŋgay na, ɓa kə ge madama mə dārev ŋgay ta ŋgwas eye niye tsiy.

²⁹ Kə ge dāre i həlay i mənday yak ma dədəye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na ada kâ kal ha dərəŋ abəra tə nəkar. Ŋgama vərəzl i bo yak nəte mâ dze tə bəmalə nakə ta kaliye ha bo yak tebiye a ako aye.

³⁰ Kə ge həlay i mənday yak ma dədəye kar ha a mezeleme na, dəs na ada kâ kal ha dərəŋ tə nəkar. Ŋgama vərəzl i bo yak nəte mâ dze tə bəmalə nakə bo yak tebiye ma diye a ako aye.»

Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas

Mata 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12; Luka 16.18

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl niye, tə gwad sa: “Tadə ndoweye kə say mahəhar na ŋgwas ŋgay na, kutoŋ mâ watsay dərəwel i mahəhere a həlay.‡”

³² Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Ndoweye ka həhar na ŋgwas ŋgay kəriye kə ge madama bay na, ki ye a zal na, neŋgeye a təra ha ndo mæge

† 5:27 Madayaw abəra ma Ezipt 20.14. ‡ 5:31 Bazlam mapala eye masulo eye 24.1.

madama. Ada ndo nakə a zla ηgwās nakə ta həhar na aye bəbay kə ge madama. §»

Yesu a tsik ka mambede

³³ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom ka tsənum wu nakə tə tsikatay ahəl niye a bəba tətə kurom hay aye. Tə gwad: “Kâ mbada tə parasay eye bay. Ane tuk na, wu nakə ka mbada kame i Mbəlom ka gwad ka giye na, ge na.*»

³⁴ Ane tuk na, neη faya na gwadəkumeye: Kâ mbadum bay tebiye. Kâ mbadum ta mbəlom bay hərwi Mbəlom mandza eye na, mə dəma.

³⁵ Kâ mbadum ta dala bay hərwi dala na, təv mape sik i Mbəlom. Kâ mbadum ta Zerozelem bay hərwi Zerozelem na, wuzlahgəma i Bəy bagwar eye.

³⁶ Kâ mbada tə gər yak bay, hərwi ka sliye faya matəre ha məkwets i gər yak kudəkudək kəgəbay zənžen na, ka sliye faya bay.

³⁷ Kə ge ayaw na, gwadum ayaw! Kə ge a'ay na, gwadum a'ay dekdek tsa. Wu nakə ta səkah ha faya sa aye na, yaw abəra mə Fakalaw.»

Kâ mum ha sewed tə sewed bay

Luka 6.29-30

³⁸ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tə tsik ahəl niye aye. Tə gwad: “Tadə ndoweye ka huyaslay ha dəre a ndo na, ta huyaslay ha a dəma dərma, ada ndoweye kə

§ 5:32 Levitik 18.6-18; Məsler hay 15.20, 29. * 5:33 Levitik 19.12; Məpesle 30.3; Bazlam mapala eye masulo eye 23.22-24.

həbəy ha zler a ndo na, ta həbəy ha a dəma zler dərmaḱ.†”

³⁹ Ane tuk na, neŋ faya na gwadəkumeye: Tadə ndoweye kə gakum sewed na, kâ mumay ha a dəma bay. Duh tadə ndoweye kə faka ka maholom i həlay i mənday na, mbəday ha maholom i həlay i gula dərmaḱ mâ faka faya.

⁴⁰ Tadə a say a ndoweye mede kar ha kame i ndo mäge sariya hərwi məzle fakaya abəra məkelkabo yak wawa eye na, gəray ha faya kələmedze eye, mâ zla na dərmaḱ.

⁴¹ Tadə a say a ndoweye mägaka kutoŋ, a gwadaka: “Zleŋ na wu ga anaŋ amba daladal” na, səkahay ha faya zlay na dərəŋ lele.

⁴² Ndowneye ka tsətsah fakaya wu na, vəlay. Ndowneye ka tsətsah fakaya gwedere i wu na, kâ kərahay ha bay, vəlay.»

Mawuḱe bo ta ndo məne dəre yak

Luka 6.27-28,32-36

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Ka tsənum wu nakə tə tsik ahəl niye aye, tə gwad: “Wuda ndo i maged yak, nay dəre a ndo məne dəre yak.‡”

⁴⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Wudum ndo məne dəre kurom hay. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo neheye faya ta sakumeye dəretsətseh aye.

⁴⁵ Ka gum andza niye na, ka tərumeye wawa i Bəba kurom Mbəlom neŋgeye mə mbəlom. Hərwi pat ŋgay a dəvatay a ndo i sewed hay ada a dəvatay a ndo i ŋgwalak hay. A pa yam ŋgay hərwi ndo

† 5:38 Madayaw abəra mə Ezipt 21.23-25; Levitik 24.19-20; Bazlam mapala eye masulo eye 19.21. ‡ 5:43 Levitik 19.18.

neheye mede tay lele aye ada hærwi ndo neheye mede tay lele bay aye dærmak.

⁴⁶ Tadæ agæna ka wudum na, ndo neheye ta wuda kurom aye dekdek na, magogoy waray nakæ Mbælom ma vëlakumeye? Kwa ndo matsekele dzaŋgal hay tæ ge a ze i kurom.

⁴⁷ Ada tadæ faya ka tsikumateye me a malamar kurom hay dekdek na, ada wu nakæ ka gum a ze ndo hay aye na, wuye mey? Kwa ndo neheye tæ sær Mbælom bay aye na, tæ ge a ze i kurom.

⁴⁸ Tærum na, ndo ŋgwalak eye hay mæ wu hay tebiye andza Bæba kurom mæ mbælom, neŋgeye ŋgwalak eye.»

6

Mævæle wu na, kækay?

¹ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! A sakum mæge wu nakæ bazlam mapala eye a tsætsah fakuma gum aye na, kâ gum kame i ndo hay tebiye bay hærwi ada tâ zæba fakuma bay. Ka gum andza niye bay na, Bæba kurom mæ mbælom ma vëlakumeye magogoy kurom bay.

² «A saka mævæle wu a ndo i mætawak na, kâ vëlay parakka kame i ndo hay bay. Ndo i bæbærek hay tæ vëlawæ andza niye mæ gay i maðuwwule me ada ka mazlazlaŋ i tsæved aye hay. Næteye ta pæla ndo hay tâ dæslatay ha gær. Faya na gwadakumeye: Næteye na, 6a ta huta magogoy tay tsiy.

³ Nækær na, tadæ ka vëleye wu a ndo i mætawak tæ hëlay i mændaŋ na, hëlay i gula yak mâ sær faya bay.

⁴ Andza niye, wu nakə ka vəliye na, vəl ta məkal. Bəba yak Mbəlom a ɲgatay a wu nakə ka vəl ta məkal aye. Neɲgeye ma vəlakeye magogoy.»

Maɖuwule me

⁵ Yesu a gwadətay sa: «Ahəl nakə ka ɖuwulumeye me a Mbəlom aye na, kâ gum andza i ndo i bəbəkək hay bay. Nətəye na, ta wuɖa maɖuwule me mə gay i maɖuwule me ta mələtse ada ka mazlazlan i tsəved hərwi ada ndo hay tebiye tâ ɲgatətay. Neɲ faya na gwadəkumeye: Sərum ha, nətəye na, ɓa ta huta magogoy tay tsiy.

⁶ Ane tuk na, nəkar na, ahəl nakə a saka maɖuwulay me a Mbəlom aye, do a gay i məhəne yak. Dərəzl ka bo ada ɖuwulay me a Bəba yak Mbəlom. Kwa nəkar maɲgaha eye abəra ka ndo hay na, neɲgeye andaya tə nəkar ma vəlakeye magogoy yak.

⁷ Ahəl nakə faya ka ɖuwulumeye me na, kâ ɖuwulum vəɖvəɖ haladzay andza i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye bay. Tə dzala mə gər tay ta ɖuwulay me a Mbəlom vəɖvəɖ haladzay na, Mbəlom ma tsəniye tay na.

⁸ Kâ gum andza nətəye bay, hərwi Mbəlom Bəba kurom ɓa kə sər ha wu nakə a sakum aye kwa ahəl nakə ka tsətsah zuk bay aye.»

Bəba may

Luka 11.2-4

⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ka ɖuwulumeye me na, gwadum andza nakay:

Bəba may nakə mə mbəlom aye,

kwa way mâ sər ha, məzele yak na, tsəɖaɲɲa.

¹⁰ Bəy yak mâ yaw a walaɲ may.

Wu nakə a saka aye mâ ge ka mändzibəra
andza nakə mə mbəlom aye dərmaḱ.

11 Vəlamay wu mənday nakə ma slameye bəgom
aye.

12 Pəsamay ha mənese
andza nakə nəmay bəbay nəmaa pəsataḱ ha a
ndo neheye tə gamay mənese aye.

13 Tsəpa may, hərwi ada Fakalaw mâ səpat may
bay.

Ane tuk na, təmamay ahaya abəra mə həlay i
Fakalaw.

[Hərwi nəkar na, Bəy ka gər i bəy, nəkar gədaḱ ada
nəkar məzlaḱ eye ka tor eye.

Amen!]

14 «Andza niye, tadə kə pəsumatay ha mənese a
ndo neheye tə gakum mənese aye na, Bəba kurom
mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərmaḱ.

15 Ane tuk na, ka pəsumatay ha mənese a ndo
neheye tə gakum mənese aye bay na, Bəba kurom
Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom bay
dərmaḱ.»

Daliyam

16 Yesu a gwadətay sa: «Tadə faya ka gumeye
daliyam na, kâ gum andza ndo i bəbək hay bay.
Nəteye na, ta mbədawa ha dərə tay andza ta mətiye
hərwi ada ndo hay tâ zəba fataya nəteye faya ta
giye daliyam. Faya na gwadumeye: Sərum ha
nəteye na, ta huta magogoy tay tsiy.

17 Ane tuk na, a saka ka giye daliyam na, bara
dərə ada fada mal ka məkwets i gər yak lele.

18 Andza niye, ndo hay ta səriye ha nəkar faya
ka giye daliyam bay. Ane tuk na, Bəba yak nakə
mandza eye ma təv maḱgaha eye neḱgeye nəte

ɲgwenɲ a sər ha. Faya ma ɲgateye a wu nakə maŋgaha eye faya ka giye aye. Ada mata vəlaka magogoy yak na, neŋgeye.»

Zlele nakə mə mbəlom aye

Luka 12.33-34

¹⁹ Yesu a gwadətay sa: «Kâ hayumay gər a zlele ka məndzibəra bay hərwi mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha tebiye. Məkal hay bəbay ta sləliye gay kurom hay ta həliye zlele niye.

²⁰ Hayumay gər a zlele kurom na, a mbəlom. Mə dəma na, mətul hay ta reŋgez ta nasiye ha bay, məkal hay ta sliye faya mede makəle ahaya bay.

²¹ Hərwi dərev yak mandza eye na, ma təv nakə zlele yak mə dəma aye.»

Dzaydzay ta ləvoŋ

Luka 11.34-36

²² Yesu a gwadətay sa: «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay.

²³ Ane tuk na, tadə dəre yak lele bay na, bo yak kətsek ma ləvoŋ. Yaw, tadə dzaydzay mə nəkar kə mbata na, nəkar mandza eye ma ləvoŋ zəŋzəŋ eye.»

Mbəlom ta suloy

Luka 16.13

²⁴ Yesu a gwadətay sa: «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ɲgay hay sulo bay. Hərwi pat neŋged na, ma geye sewed a ndo ɲgay neŋged, ma wudiye na neŋged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neŋged, a ndo neŋged ma gəseye me bay

tebiye. Nəkurom bəbay, ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

*Məpe mədzal gər ka Mbəlom
Luka 12.22-31*

²⁵ Yesu a gwadətay sa: «Hərwi niye, neñ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məsay, kəgəbay hərwi peteked bay. Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey.

²⁶ Zəbum ka diyeñ hay təday. Ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər a wuray a de bay. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom faya ma vəlatəye wu mənday. Nəkurom na, ka zum tay ha diyeñ ha haladzay.

²⁷ «Way nakə mə walañ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ŋgay ka məndzibəra ta mədzele gər ŋgay nakə faya ma dzaliye aye na, way?

²⁸ Faya ka dzalumeye ka peteked na, hərwi mey? Zəbum ka məvurze i guzer hay mə pesl təday. Tə ge məsler bay, tə ŋgar peteked bay.

²⁹ Faya na gwadəkumeye, kwa Salomonə nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer niye hay bay.

³⁰ Andza niye Mbəlom na, faya ma pətəye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye hay ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha a ako. Kə ge andza niye na, nəkurom dūh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekweñ aye bədaw!

³¹ «Kâ gwadum: Nəmaa ndiye mey? Nəmaa siye mey? Nəmaa piye ka bo mey na, kâ dzalum bay.

³² Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye.

³³ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom təday ada tə wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma vəkumeye siye i wu hay tebiye sa.

³⁴ «Kâ dzalum ka wu nakə tədœ aye bay. Tədœ na, ma dzaleyeye a gər ŋgay. Ka pat məsləlaw na, dəretsətseh ŋgay eye də.»

7

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay

Luka 6.37-38,41-42

¹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ gumatay sariya a ndo hay bay hərwi ada Mbəlom mə gakum sariya bay dərma.

² Hərwi Mbəlom ma gakumeye sariya andza nakə faya ka gumateye a siye i ndo hay aye dərma. Ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay wu a ndo hay aye.

³ Nəkar na, ka ŋgatay a tsakwal mə däre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə däre yak aye ka ŋgatay bay na, hərwi mey?

⁴ Ma kəkay nakə ka sliye məgwaday a malamar yak: “Malamar ga, ehe gər ga ha nə zlakə ahaya tsakwal abəra mə däre yak”, ada düh mə däre yak eye na, mayako gəlawwa.

⁵ Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə däre yak təday ada ka ŋgateye a däre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə däre i malamar yak tuk.

⁶ «Wu nakə tsədaŋŋa eye na, kâ vəlumatay a kəra hay bay. Ka vəlumatay na, ta mbədiye gər fakuma, ta ŋguradiye kurom ha. Wu i maslawa kurom hay na, kâ kutsumatay ha a madəras hay bay bəna ta hatsakumeye faya tə sik.»

Tsətsahum, pəlum, fumay a maged

Luka 11.9-13

⁷ Yesu a gwadətay sa: «Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged.

⁸ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyə, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkeye abəra ma maged.

⁹ «Way mə walaŋ kurom tadə wawa ŋgay a tsətsah faya wu mənday na, ma vəleye kwar dāw?

¹⁰ Kəgəbay a tsətsah fakaya kələf na, ka vəleye dədœ dāw?

¹¹ Nəkurom neheye sadzək ŋgwalak eye hay bay aye ka sərūm məvəle wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay dūh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye məvəle wu ŋgwalak eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədaw?»

Wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye

¹² Yesu a gwadətay sa: «Wu nakə a sakum ndo hay t̄a gakum aye na, gumatay a siye i ndo hay. Nakay na, wu nakə bazlam i Musa mapala eye ta dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay faya ta tətikateye a ndo hay aye.»

Tsəved hay sulo

Luka 13.24

¹³ Yesu a gwadətay sa: «Fələkum ta maged nakə hala bay aye. Hərwi maged nakə zlabatam eye ada

tsæved nakə a wur bo mede tə dāma bay aye na, tsæved mede ha ndo a mædze. Ndo neheye faya ta diye tə dāma aye na, nəteye haladzay.

¹⁴ Ane tuk na, mæged nakə hala bay aye na, ma diye ha ndo a sifa. Tsæved mede tə dāma na, a wur bo haladzay. Ndo neheye faya ta diye tə dāma aye na, nəteye haladzay bay.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ŋgay eye hay

Luka 6.43-44

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe ta ndo neheye tə gwad nəteye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye. Ta deyeweye a walaŋ kurom andza təbaŋ hay. Azlakwa bay mə hud i bo tay na, nəteye andza kəra i pesl neheye terengez eye haladzay aye.

¹⁶ Ka sərume ye tay ha ka bo abəra na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye. Ka slumeye faya maŋgəle hohway i werepezl abəra ka dərizl i gərdaf i dak daw? Ada ka slumeye faya maŋgəle hohway i gurov abəra ka dərizl i gərdaf i tsetsiv daw?

¹⁷ Andza niye, dərizl i gərdaf nakə ŋgwalak eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye hay. Ane tuk na, dərizl i gərdaf dāvats eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye bay dərma k.

¹⁸ Dərizl i gərdaf ŋgwalak eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf dāvats eye bay, ada dərizl i gərdaf dāvats eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf ŋgwalak eye bay.

¹⁹ Dərizl i gərdaf nakə ma wiye hohway ŋgwalak eye bay aye na, ta dəsiye na ada ta kutsiye ha a ako.

²⁰ Andza niye, ka sərume ye ha ka bo abəra ndo mæde ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye.»

Dada na sər kurom ha bay

Luka 13.25-27

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərurum ha, ndo neheye faya ta tsikeneye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ” tə bazlam aye na, ta diye tebiye a Bəy i Mbəlom bay. Mata de na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom aye.

²² Ahəl nakə aza na deyeweye məgatay sariya a ndo hay aye na, ndo hay haladzay ta gwedeŋeye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ, nəmaa da ha bazlam i Mbəlom ta məzele yak, nəmaa həhar fakalaw abəra ka ndo hay ta məzele yak, nəmaa ge masuwayaŋ hay haladzay ta məzele yak bədaw?”

²³ Yaw, na tsikateye parakka: “Dada na sər kurom ha bay, nəkurom neheye ka gawum mənese aye, dum abəra ka təv ga.”»

Gay hay sulo

Luka 6.47-49

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, kwa way kə tsəne bazlam neheye ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo nakə a tsah, a dəzl gay ŋgay ka pəlad aye.

²⁵ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada mazaw ta mətasl ti yaw ta gədaŋ ka gay niye. Ane tuk na, ka mbəzl bay hərwi mədok eye mapa eye lele ka pəlad.

²⁶ Ane tuk na, kwa way kə tsəne bazlam, ada ka rəhay ha gər bay na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo i matərakahaŋ nakə a dəzl gay ŋgay ka hewiyəŋ aye.

²⁷ Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada ti yaw ka gay niye ta gədaŋ. Gay niye a mbəzl hele hele.»

²⁸ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsike me ŋgay aye na, matətike ŋgay niye a gatay hərbaəbəkka a ndo neheye ka təv ŋgay aye tebiye.

²⁹ Hərwi neŋgeye na, a tsikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay, neŋgeye a tsik ta məzlaəb i Mbəlom.

8

*Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye
Markus 1.40-45; Luka 5.12-16*

¹ Ahəl nakə Yesu a mbəzlaw abəra mə mahəmba aye na, ndo hay haladzay tə pay bəzay.

² Ahəl nakə faya ta diye na, ndo wuray madəgwada eye a həndzəd naha ka təv ŋgay, a dəkway gurmets a huvo, a gwadaɣ: «ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədəŋŋa.»

³ Yesu a nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadaɣ: «A seŋ na, təra tsədəŋŋa!» Kwayaŋŋa ndo madəgwada eye niye a təra tsədəŋŋa.

⁴ Tsa na, Yesu a gwadaɣ: «Tsəne lele: Kâ tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədəŋŋa.»

*Yesu a mbəl ha ndo i məsler i bagwar i sidzew i
Roma*

Luka 7.1-10

⁵ Yesu a ndisl a Kafernahum. Bagwar i sidzew i Roma hay a həndzəd naha ka təv ŋgay, a tsətsah faya madzəne,

⁶ a gwadaɣ: «Bəy Maduweŋ, ndo i məsler ga mahəna eye mətagay. Neŋgeye dəvats eye, ka təra, a wur faya haladzay.»

7 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na diye na mbəliye ha.»

8 Bagwar i sidzew niye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, neŋ na sla dā nəkar kâ ye a gay ga bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i məsler ga ma mbəliye.

9 Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərmak. Na gwaday a ndo nəte mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwaday a ndo neŋged “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwaday a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

10 Yesu a tsəne bazlam ŋgay neheye na, a yay a gər haladzay, a gwadətay a ndo neheye faya ta pay bəzay aye: «Neŋ faya na tsikakumeye, sərum ha, dāda na ndzay a gər a ndo ta mədzal gər eye haladzay andza nakay ma slala i Israyel hay bay.

11 Sərum ha na, ndo hay haladzay ta deyeweye abəra mə bəzay i mbəlom ada abəra ma məgəma, ta ndiye ka bo wu mənday ta Abraham, ta Izak ada ta Zakob ma Bəy i Mbəlom.

12 Ane tuk na, ndo neheye haḡe ta diye a Bəy i Mbəlom aye na, ta kutsiye tay ha abəra, a ləvoŋ. Mə dāma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

13 Tsa na, Yesu a gwaday a bagwar i sidzew niye: «Do wu yak a mətagay. Hərwi wu nakə ka dzala ha aye na, ma giye bo.» A həlay niye, kwayaŋŋa ndo i məsler i sidzew niye a mbəl.

* **8:12** Bazlam nakay a say məgweḡe na, andza nakay: Ndo neheye ta ndziye ma bəra aye na, dərev ma ndalateye, ada ta giye sələk hərwi ta ŋgateye a məndze ŋwalak eye i dzam i Mbəlom hay.

Yesu a mbəl ha mese i Piyer ada tə siye i ndo i dāvats hay

Markus 1.29-34; Luka 4.38-41

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a ye a gay i Piyer. A ye naha a ndzay a gər a mese i Piyer ɲgwas eye mahəna eye, maraḅaraḅ a gay.

¹⁵ Yesu a ye ka təv ɲgay, a ye naha a lamay həlay. Tsa na, maraḅaraḅ a ndala faya abəra, a lətse, a gay mbəlok a Yesu.

¹⁶ Huwa a ge na, tə həlaw ndo neheye fakalaw mə bo tay aye a Yesu. A həhar fataya abəra fakalaw niye hay tə bazlam ɲgay. A mbəl tay ha ndo i dāvats hay tebiye dərma.

¹⁷ Andza niye, Yesu a ge na, wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad: «Kə zla fakwaya abəra bəle kway, ada kə zla fakwaya abəra dāvats kway hay.†»

Ndo neheye a satay məpay bəzay a Yesu aye

Luka 9.57-62

¹⁸ Yesu a zəba faya ndo hay haladzay ka təv ɲgay na, a gwadatay a gawla ɲgay hay: «Takwa ka me i dəlov, a diye neɲged.»

¹⁹ Tə həl bo, ta diye na, ndo mədzanɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a həndzəd naha ka təv ɲgay, a gwaday: «Miter, kwa a ɲgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

²⁰ Yesu a mbəday faya: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diyen hay dərma gay tay andaya. Ane tuk na, neɲ Wawa i Ndo na, təv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

† 8:17 Ezay 53.4.

21 Ndo nàte mə walaŋ i gawla i Yesu hay a gwadaŋ: «Bəy Maduweŋ, vəleŋ tsəved nâ ye, nâ la na bəba ga təday.»

22 Yesu a mbədaŋ faya: «Peŋ bəzay, gər ha mədahaŋ hay tâ la bo tay.»

Yesu a gay me a mətasl

Markus 4.35-41; Luka 8.22-25

23 Yesu a tsal a kwalalaŋ i yam na, gawla ŋgay hay tə pay bəzay.

24 Ahəl nakə faya ta diye, tə husa a wuzlah i dəlov aye na, kwayaŋŋa mətasl bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo daŋgwala haladzay. Kə sər mede ha kwalalaŋ i yam a huđ i yam. Ane tuk na, Yesu na, neŋgeye mandzahəra eye.

25 Gawla ŋgay hay ta həndzəđ naha ka təv ŋgay, ta pədeke ha, tə gwadaŋ: «Bəy Maduweŋ, təma may ha tey? Nəkway faya ka dzakweye.»

26 Tsa na, Yesu a gwadaŋ: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Nəkurom na, məpe mədzal gər a kətsakum.»

A lətse, a gay me a mətasl ta yam. Tsa na, tə ndza dəfik.

27 A gatay hərbaḅəkka a ndo hay tebiye, tə gwad: «Nakay na, ndo waray nakə mətasl ta yam tə gəsay me aye na, way?»

Yesu a mbəl tay ha ndo hay sulo, fakalaw mə bo tay

Markus 5.1-20; Luka 8.26-39

28 Ahəl nakə Yesu a ye a diye i dəlov neŋgeđ, ka dala i Gadara hay na, ndo hay sulo tə ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay. Ti yaw mədzəgər tə Yesu. Ndo neheye sulo eye fakalaw mə bo tay aye,

nəteye sewed eye hay haladzay. Ndəray a sla mede ta tsəved eye niye bay.

²⁹ Ta wuda, tə gwad: «A nəkar Wawa i Mbəlom, a saka ka nəmay na, mey? Ka yaw məgamay dəretsətseh na, həlay eye kə ndislew zuk daw?»

³⁰ Ka təv eye niye dərenj tsəfa ta nəteye na, madəras hay andaya haladzay faya ta ndiye wu mənday.

³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Tadə a saka mahəhere may na, slər may ha a bo i madəras taday ehəye.»

³² Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dum!» Tsa na, tə yaw abəra mə bo i ndo neheye sulo aye, ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Kwayaŋŋa madəras niye hay tebiye tə mbəzlaw abəra ma təv eye andaya sərpalahha, tə kuts a dəlov tebiye, tə dze a dəma.

³³ Ndo neheye faya ta tsəkuriye madəras niye hay aye ta hway, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə a ge bo aye ada wu nakə a ge bo ta ndo neheye sulo aye.

³⁴ Tsa na, ndo neheye mə wuzlahgəma aye ti yaw mata dzəgər tə Yesu. Ti yaw, tə ŋgatay a Yesu na, tə gay amboh haladzay, tə gwaday: «Do abəra ka dala may.»

9

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Markus 2.1-12; Luka 5.17-26

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a kwalalanj i yam, a tasaw abəra ma dəlov niye, a ye a gəma ŋgay.*

* **9:1** Niye na, wuzlahgəma i Kafernahum. Zəba ma Markus 2.1.

² Ndo hay tə zlay naha ndo wuray matəra eye mahəna eye ka sləlah. Yesu a zəba ka mədzał gər i ndo niye hay na, a gwadəy a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, dərev mâ ye fakaya abəra bay. Na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

³ Siye i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, kə tsalay ka gər a Mbəlom.»

⁴ Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadətay: «Ka dzalum mədzał gər nakə ŋwalak eye bay aye na, hərwi mey?

⁵ Maa da me məgwedə: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray?

⁶ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.» Tsa na, Yesu a gwadəy a ndo niye matəra eye: «Lətse, zla sləlah yak, do a mətəgay.»

⁷ Ndo niye a lətse, a ye a mətəgay.

⁸ Ndo hay tə ŋgatay andza niye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəsłay ha gər a Mbəlom, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom hərwi kə vəlatay gədaŋ a ndo hay haladzay.»

Yesu a zalay a Mata

Markus 2.13-17; Luka 5.27-32

⁹ Yesu a lətse, a ye abəra ma təv niye. Neŋgeye faya ma diye na, a ŋgatay ndo wuray məzele ŋgay Mata, mandza eye mə gay i matsekele dzaŋgal. Yesu a gwadəy: «Dara, peŋ bəzay!» Mata a lətse a pay bəzay a Yesu.

¹⁰ Ahəl nakə Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ŋgay hay mə gay i Mata aye na, siye i ndo

matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay ti yaw faya tã ndiye ka bo wu mänday dziye.

¹¹ Farisa hay tã ŋgatay andza niye na, ta tsätsah ka gawla i Yesu hay, tã gwadatay: «Miter kurom faya ta ndiye wu ka bo dziye ta ndo matsekele dzaŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hãrwi mey?»

¹² Yesu a tsãne bazlam tay niye na, a gwad: «Ndo neheye wuray a gatay bay nãteye zayzay aye na, ta pãliye ndo i sidem bay. Mata pãle ndo i sidem na, ndo neheye dãvats eye hay aye.

¹³ Dum, bazlam nakay a say mãgwede mey na, tãtikum. Mbãlom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋgwalak a ndo bãna gãnaw neheye ka kãdumẽnye bay.” Na yaw mãzalatay a ndo neheye tã gwadãay a gãr tay nãteye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, mãzalatay a ndo i mezeleme hay dũh.»

Yesu a tsik ka daliyam

Markus 2.18-22; Luka 5.33-39

¹⁴ Ma dãba eye na, gawla i Yuhana madzãhuẽ ndo a yam hay ti ye ka tãv i Yesu, ti ye naha, ta tsätsah faya, tã gwadãay: «Nãmay ta Farisa hay na, nãmay faya nãmaa giye daliyam, gawla yak hay tã ge daliyam tãbey na, hãrwi mey?»

¹⁵ Yesu a mbãdatay faya, a gwadatay: «Nãteye na, ta giye daliyam bay, hãrwi nãteye na, andza mã magurlom i mãzle dahãlay. Ahãl nakã zal i dahãlay ka tãv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mãzle dahãlay aye na, ta sliye faya mãtuwe bay. Ane tuk na, pat eye ma slaweye ta

† 9:13 Oze 6.6.

gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

¹⁶ «Andza niye, ndəray ma nasiye ha peteked wedeye mətepe ka peteked guram eye bay. Hərwi ahəl nakə ta bariye na aye na, peteked wedeye ma ngərdiye ha peteked guram eye, peteked guram eye ma səkahiye manğuredə ma ziye nakə kurre aye.

¹⁷ Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərüm təbədəw? Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmak səktiḥ ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wedeye dərmak.»

Yesu a mbəl ha dem i bəy ada ngwas wuray dəvats eye

Markus 5.21-43; Luka 8.40-56

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikateye andza niye na, bəy wuray a yaw ka təv i Yesu, a dəkway gurmets, a gwadəy: «Dem ga kə mət. Ane tuk na, dara pa faya həlay yak, tsa na, ma mbəliye.»

¹⁹ Yesu a lətse ta gawla ngay hay, tə pay bəzay a bəy niye.

²⁰ Ngwas wuray andaya dəvats eye, bambaz a mbədəwayaw abəra mə huḍ. Dəvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye sulo. A həndzəd naha ka Yesu ta dəba, a lamay a me i peteked ngay nets.

²¹ Andza niye, a dzala mə gər ngay, a gwadə: «Na lamay a peteked ngay nets na, na mbəliye.»

²² Tsa na, Yesu a mbəda me a dəba, a ŋgatay, a gwaday: «Tete dem ga! Mədzal gər yak kə mbəl kar ha.» Kwayanŋa ŋgwas niye a mbəl.

²³ Yesu a ndisl a gay i bəy niye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo məfe fagam hay ta ndo hay haladzay faya ta tuwiye.

²⁴ Tsa na, a gwadatay: «Dum abəra kanan! Dem nakay kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.» Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, wuyi tə ŋgwasa faya.

²⁵ Ta həharatay ahaya ndo hay abəra na, Yesu a fələkwa a gay. A ye naha a gəs dem niye mə həlay, dem niye a lətse.

²⁶ Labara eye a da a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

²⁷ A həlay nakə Yesu faya ma diye abəra ka təv niye na, guluf hay sulo tə pay bəzay tə mawude eye, tə gwaday: «Yesu, Wawa i Davit, nəmaâ gaka mə bo təbədew!»

²⁸ Yesu a ndisl a gay ŋgay, a fələkwa a dəma na, guluf niye hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay. Yesu, a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ka dzalum na, na sliye məmbəle kurom ha daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Ayaw, Bəy Maduweŋ.»

²⁹ Yesu a lamay a dərə tay, a gwadatay: «Mbəlom mâ vəlakum andza nakə faya ka həbumeye ta mədzal gər kurom nakə ka pum faya aye.»

³⁰ Tsa na, dərə tay a həndək.

Yesu a gatay me, a gwadatay: «Tsənum lele, ndəray mâ sər ha wu nakay bay.»

³¹ Ane tuk na, ti ye tə dā ha labara i Yesu ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəda eye

³² A həlay nakə ndo neheye sulo, dəre tay a həndək ti ye abəra mə dəma na, tə zlaw ndo wuray a Yesu. Ndo niye madəda eye hərwi fakalaw mə bo ŋgay.

³³ Yesu a həhar faya abəra məsəfəre niye ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a tsik me wulaŋaŋa lele. A gatay a ndo niye hay wadəŋ wadəŋ. Tə gwad: «Dadā ndo kə ŋgatay a slala i wu nakay nətə ma Israyel bay!»

³⁴ Ane tuk na, Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədaŋ ka mahəhere fakalaw hay na, bəy i fakalaw hay!»

Ndo hay tə gay mə bo a Yesu

³⁵ Yesu a həhalawa ma wuzlahgəma hay ta gəma hay. A tətikawa tay a ndo hay mə gay i maduwule me hay, a dawa ha Labara Ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom, a mbəlawa tay ha ndo i dəvats hay tebiye ada ndo matəra eye hay tebiye.

³⁶ Yesu a zəba ka ndo neheye haladzay aye na, tə gay mə bo haladzay, hərwi mədzal gər tay makwasa eye ada ta ge bəle. Nətəye andza təbaŋ neheye ndo mətəkure tay andaya bay aye.

³⁷ A gwadatay a gawla ŋgay hay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk ndo məpele na abəra ka dala na, nətəye haladzay bay.

³⁸ Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah m̄a səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.»

10

*Ndo i maslaŋ i Yesu hay kuro gər eye sulo
Markus 3.13-19; Luka 6.12-16*

¹ Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo. A vəlatay gədaŋ ka mahəhere məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay aye abəra ka ndo hay, ada məmbəle tay ha ndo i dəvats hay ta ndo neheye matəra eye aye.

² Məzele i ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye na, anaŋ: Təday Simonŋ nakə tə zalay Piyer aye ta malamar ŋgay Aŋdərə, Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana, nəteye sulo tay eye wawa i Dzebede,

³ Filip ta Bartelemi, Tomas ta Mata, neŋgeye ndo matsekele dzaŋgal, Yakuba wawa i Alfe, Tade,

⁴ Simonŋ ndo məge vərəm hərwi dala ŋgay*, Yudas Iskariyot ndo məge dəf ka Yesu.

Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo

Markus 6.7-13; Luka 9.1-6

⁵ Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye, a tsikatay gər i bazlam hay, a gwadatay: «Kâ yum a gay i ndo neheye nəteye Yahuda bay aye bay, kâ fələkum a gəma i Samari hay bay.

⁶ Dum dūh na, ka təv i Israyel hay, hərwi nəteye andza tədaŋ madza eye hay.

⁷ Ka deyumeye ka tsəved na, dumatay ha, gwadumatay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədəw mazlambar tə nəkurom.”

* **10:4** Simonŋ neŋgeye ndo i Yahuda. Ahəl nakə ka təra gawla i Yesu zuk bay aye na, a ge vərəm hərwi dala ŋgay.

⁸ Mbəlum tay ha ndo i dəvats hay, mbəlum tay ha mədahaŋ hay, mbəlum tay ha ndo mədəgwada eye hay, həharum fakalaw abəra mə bo i ndo hay. Ka hutum gədaŋ neheye na, kəriye, nəkurom dərmak vəlumatay a ndo hay kəriye.

⁹ Ka deyumeye na, kâ zlum gura bay, kâ həlum suloy bay, kwa kwar i suloy kâ həlum a gwezem kurom hay bay.

¹⁰ Kâ zlum gwezem i mahəhele kurom hay bay, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo sulo bay, kâ həlum tahərak bay, kwa sakwal kâ zlum bay. Andza niye ndo məge məsler na, kutoŋ ma hutiye wu məndaŋ ŋgay.»

¹¹ Yesu a gwadaŋay sa: «Ka ndislum a wuzlah gay kəgəbay a gəma na, pəlum ndo nakə neŋgeye maləva bo eye ka matəme kurom aye. Ndzum mə gay i ndo niye hus a pat nakə ka deyumeye kurom abəra ma təv niye aye.

¹² Ahəl nakə faya ka fələkumeye a gay i ndo na, gwadum: “Mbəlom mâ vəlakum zay!”

¹³ Tadə ndo i gay niye hay ta təma kurom na, məpəse me i zay kurom ma ndziye fataya. Ane tuk na, tadə ta təma kurom bay na, muma ahaya fataya abəra məpəse me i zay kurom.

¹⁴ Tadə ka fələkum a gay i ndo kəgəbay a wuzlah gay, ndo neheye mə dəma aye ta kərah matəme kurom kəgəbay məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma təv niye ada tətəkum ha bətekwew i gəma tay abəra ka sik kurom hay.†

¹⁵ Neŋ faya na gwadaŋumeye: Sərum ha pat i

† **10:14** Məge andza niye na, andza məgwede ndo i maslaŋ i Yesu hay ta giye wuray hərwi ndo neheye sa bay.

sariya i Mbəlom na, sariya tay ma diye me ma ziye i ndo i Sodom ta Gomora.‡»

Dəretsətseh neheye ma deyeweye kame aye

Markus 13.9-13; Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Anaŋ, na sləriye kurom hay andza təbaŋ hay a walaŋ i ndo neheye andza kəra i pesl hay aye. Tərum andza dədcə neheye faya ta tsəpiye bo tay aye, ada ndzum mənese mâ ge andaya fakuma bay andza bodobodo.

¹⁷ Gum metsehe, hərwi ndo hay ta diye kurom hay kame i sariya, ta ndəbiye kurom ta mandalağa mə gay i maɖuwule me hay.

¹⁸ Ta diye kurom ha kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay hərwi ga, hərwi ada kâ slum faya mäte mbal ga ta dedək kame tay ada kame i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹⁹ Ahəl nakə faya ta diye kurom ha kame i sariya aye na, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ gwadum: “Nəmaa ta gwadiye kəkay? Nəmaa tsikiye na, mey?” bay. A həlay niye, Mbəlom ma vələkumeye bazlam neheye ka tsikumeye aye.

²⁰ Andza niye mata tsike me na, nəkurom bay. Mata tsike me mə nəkurom na, Məsəfəre i Bəba kurom Mbəlom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tâ kəd tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərma. Wawa hay ta natay dərə a bəba tay hay, ta kədiye tay ha.

²² Ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga. Ane tuk na, ndo nakə kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

‡ 10:15 Gəma neheye sulo aye na, maraha eye ta mənese. Zəba mə Madazlay i wu hay 19.

²³ Tada agana ta sakum daretsetseh ma gama nakə nukurom mə dəma aye na, hwayum a gama nenged. Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha, neŋ Wawa i Ndo na maweye na, ka dzum ha gər mahəhele ma gama neheye ka dala i Israyel aye tebiye zuk bay.»

²⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ndo i məsler ma ziye ndo i gay ŋgay bay.

²⁵ Tada ndo nakə faya ta tətikiye wu aye ka təra andza ndo matətikay wu ada ndo i məsler ka təra andza ndo i gay ŋgay na, niye na, da. Tada ta zalay a ndo i gay “Bedzabul” na, ta tsadateye a ndo i ŋgay hay ma ziye i ŋgay bədaw?»

Kā dzədzarumay a ndo zezeŋ bay

Luka 12.2-9

²⁶ «Hərwi niye, kā dzədzarumatay a ndo hay bay. Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha.

²⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye ma ləvonj aye na, masumay a mətsike parakka mə dzaydzay ta həpat. Wu nakə ta tsikakumeye ka zləm tə məsəsəkwe aye na, wudum ha kələrra ka gər i gay.

²⁸ Kā dzədzarumatay a ndo neheye ta kədiye slo i bo kurom aye bay. Nəteye na, ta sliye faya mədze ha məsəfəre kurom bay. Dzədzarumay duh a Mbəlom nakə ma sliye mədze ha bo kurom ta məsəfəre kurom eye dzay a ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye aye.

²⁹ Sisi hay sulo ta səkəmiye tə dala nəte na, ka sərūm təbədew? Ane tuk na, kwa nəte mə walaŋ

i diyen hay ma dadiye bay, say ka yay a gar a Bəba Mbəlom mâ dəf.

³⁰ I kurom na, kwa məkwets i gar kurom bəbay, Mbəlom ka pasla na.

³¹ Hərwi niye, kâ dzədzarum bay, nəkurom ka zum tay ha sisi niye hay.»

³² Yesu a gwadətay sa: «Tadə ndoweye ka tsik parakka kame i ndo hay: “Neñ gawla i Yesu” na, neñ dərma na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga.”

³³ Ane tuk na, tadə ndoweye ka tsik kame i ndo hay neñgeye gawla ga bay na, neñ dərma na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga bay.”»

Yesu a zlaw zay bay, a zlaw vərəm

Luka 12.51-53

³⁴ «Kâ dzalum neñ na yaw, nâ zlaw zay ka məndzibəra na, kâ dzalum bay. Na yaw na, na zlaw zay bay, na zlaw na, maslalam dūh.

³⁵ Na yaw na, mañgəne tay ha ka bo abəra ndo hay. Wawa hasləka eye ta bəba ŋgay, dem ta may ŋgay, ŋgwas ta may i zal ŋgay,

³⁶ ndo hay mə gay tay ta niye a bo dərə.»

Gawla i Yesu tâ ləva ha bo ta məvəle məsəfəre tay andza i Yesu

Luka 14.26-27

³⁷ Yesu a gwadətay sa: «Ndowneye ka wuda bəba ŋgay ta may ŋgay ka ze neñ na, neñgeye ma sliye məndze ka təv ga bay. Ndowneye ka wuda wawa ŋgay hasləka eye tə dem ŋgay a ze neñ na, neñgeye ma sliye məndze ka təv ga bay.

³⁸ Ndoweye kə zla mayako mazləlmbada eye kə peŋ bəzay bay na, neŋgeye ma sliye mändze ka təv ga bay.

³⁹ Ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyē a dāma dūh.»

Tadə ndoweye ka təma gawla i Yesu hay na, a təma Yesu

Markus 9.41; Luka 10.16

⁴⁰ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndoweye ka təma kurom na, ka təma na, neŋ. Ada tadə ndoweye ka təma ga na, a təma ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴¹ Ndoweye ka təma ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hərwi nakə neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, ma hutiyē magogoy nakə ta vəleye a ndo mədə ha bazlam aye. Ndoweye ka təma ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye hərwi nakə neŋgeye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, ma hutiyē magogoy nakə ta vəleye a ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye.

⁴² Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, tadə ndoweye kə vəlay yam gəsiyem nətē matasla eye a ndo nakə makətsa eye mə walaŋ i gawla ga hay hərwi nakə neŋgeye gawla ga aye na, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

11

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay neheye a tsikatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo aye na, a həl bo abəra ka təv niye a ye mata tətikatay a ndo hay ada mədatay ha ma wuzlah gay neheye ka dala niye aye.

*Yesu ta Yuhana madzəhuḅe ndo a yam
Luka 7.18-23*

² Ahəl niye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam neŋgeye ma danḡay. A tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Kəriste ada ka məsler ŋgay nakə faya ma giye aye. Tsa na, a slər siye i ŋgal mə walaŋ i gawla ŋgay hay,

³ hərwi matsətsehe ka Yesu: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye daw? Kəgəbay nəmaā həba ndo mekelerŋ daw?» Ti ye ta tsətsah ka Yesu andza niye.

⁴ Yesu a mbədatay faya: «Dum təkərumay a Yuhana wu nakə ka tsənum aye ada wu nakə ka ŋgatumay aye.

⁵ Gwadumay na, guluf hay tə ŋgatay a dəre, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mədahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara Ŋgwalak eye.

⁶ Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzele gər abəra ka neŋ bay aye!»

*Yesu a tsik ka Yuhana madzəhuḅe ndo a yam
Luka 7.24-35*

⁷ Gawla i Yuhana niye hay ti ye abəra mə dəma na, Yesu a dazlay məsikataŋ a ndo neheye ka təv ŋgay aye ka Yuhana. A gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay.

⁸ Ada ka yum, ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked

lele eye daw? Tsukudfu kakay? Ane tuk na, ndo neheye tē peteked ka bo lele aye na, nateye mandza eye mā gay i bəy bagwar eye hay.

⁹ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mǎde ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo mǎde ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadəkumeye, neŋgeye a ze ndo mǎde ha bazlam i Mbəlom.

¹⁰ Yuhana na, ndo nakə tē watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: «Neŋ na sləriye naha ndo mǎde ha bazlam ga kame yak. Ma lambadakeye na tsəved.*»

¹¹ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, mā walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.

¹² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsikawa bazlam i Mbəlom a ndo hay aye hus anəke na, ndo mǎne dǎre i Mbəlom hay faya ta giye varam ta Bəy i Mbəlom ada tē dzawa faya bo matsəpe na.

¹³ Derewel i ndo mǎde ha bazlam i Mbəlom hay tē dērewel i Musa ta dǎ ha Bəy i Mbəlom hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

¹⁴ Tadə a sakum mǎdzal ha na, Yuhana neŋgeye Eliya tē watsa faya mā Derewel i Mbəlom, tē dǎ ha tē gwad ma deyeweye.†

¹⁵ Ndo nakə zləm andaya faya mǎtsəne aye na, mā tsəne lele!»

¹⁶ Yesu a gwadətay sa: «Ndo neheye bəgom aye

* **11:10** Malasi 3.1; Madayaw abəra ma Ezipt 23.20. † **11:14** Malasi 3.23-24.

na, na ndzəkitiye tay ha bo na, tə way? Ta ndzəkit bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye, siye hay faya ta wudatay naha a siye hay. Tə gwadətay:

¹⁷ “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahan na, ka tuwum bay.”

¹⁸ Andza niye Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a yaw, kə nda wu mənday, kə sa wu məse bay na, tə gwad: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.”

¹⁹ Neŋ Wawa i Ndo, na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse na, tə gwad: “Zəbum faya, ndo nakay i ŋgay a dzala na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neŋgeye na, dzam i ndo matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay.” Ane tuk na, Metsehe i Mbəlom ma bəziye na, ta məsler neheye ma giye aye.»

*Gəma neheye ta kərah mədzal ha ka Yesu aye
Luka 10.13-15,21-22*

²⁰ Ma dəba eye na, Yesu a pa bo ka məmatay ha mənese a gəma neheye a ge mə dəma masuwayaŋ haladzay aye, ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta mbədə ha mede tay bay. A gwad:

²¹ «A nəkurom ndo i gəma i Koraziŋ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidon na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḅay manasa eye ada ta kutsiye

bàtekwew malàmàts a gər hərwi mǎde ha na, ta gər ha mezeleme tay.

²² Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidon.

²³ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom dūh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a tǎv mǎndze i mǎdahaŋ hay. Hərwi masuwayaŋ neheye na ge ma gəma kurom aye tǎ ge ma gəma i Sodom na, haɓe atay gəma nakay ma giye andaya bəgom.

²⁴ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Sodom‡ hay.»

²⁵ Ma mǎndze tsekweŋ na, Yesu a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mǎlǎve magərmbəlom ta dala. Na gaka sisǎe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə maŋgaha eye a ndo neheye tǎ sər wuray bay aye. Ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nǎteye tǎ sər wu aye.

²⁶ Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mǎ ge bo andza niye.»

²⁷ A gwadatay: «Bəba ga kǎ vǎleŋ wu hay tebiye. Ndəray a sər wawa bay, maa sər na, Bəba. Ndəray a sər Bəba bay, maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mǎdatay ha aye.»

‡ 11:24 Zəba ma Mata 10.15.

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «A nakurom neheye faya ka zlumeye wu mamba eye ada nakurom madagər eye, dumara ka təv ga, neŋ na vələkumeye mazəzukwe bo.

²⁹ Rəhumeŋ ha gər, na tətikakumeye wu lele eye, hərwi neŋ ndo səkeffe eye, na gakumeye dəretsətseh bay. § Ta dedək ka hutumeye mazəzukwe bo.

³⁰ Wu nakə na piye fakuma aye na, a wur bo məzle bay, wu nakə na vələkumeye, ka zlumeye na, a mba bay.»

12

*Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu
Markus 2.23-28; Luka 6.1-5*

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Ahəl nakə faya ta diye na, may a wur ka gawla i Yesu hay, tə pa bo ka məhəbe wu niye tə nda.

² Farisa hay tə ŋgatatay na, tə gwaday a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya: «Dadā ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge aye təbədew?*

⁴ Tsa na, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay. A ye naha, a zla makwala nakə tə vələy a Mbəlom aye, a nda.

§ **11:29** Yesu a tsik kanan ka pendzen i məndze mekelen eye. Faya ma təriye tay ndo hay beke hay bay. * **12:3** Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7.

A vɛlatay a ndo ŋgay hay dɛrmak, tɛ nda. Bazlam i Mbɛlom mapala eye a vɛl tsɛved ka mɛnde na, a ndo mɛvɛlay wu a Mbɛlom dɛkdɛk bɛdɛw?

⁵ «Kɛgɛbay ka dzaŋgum wu nakay mɛ dɛrewel i Musa bɛdɛw? Pat i mazɛzukw bo na, ndo mɛvɛlay wu a Mbɛlom mɛ gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom ta rɛhay ha gɛr a pat i mazɛzukw bo bay, ta ge mɛsler. Ane tuk na, ta ge mɛnese bay.†

⁶ Neŋ faya na gwadakumeye, wu nakɛ a ze gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom aye na, andaya kanan.

⁷ «Tɛ watsa a Derewel i Mbɛlom na, Mbɛlom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋgwalak a ndo bɛna, gɛnaw neheye ka kɛdumɛŋeye bay.‡” Tadɛ ka tsɛnum wu nakay na, ndo neheye ta ge wuray bay aye na, kɛ gɛsum tay ha bay.

⁸ Hɛrwi maa lɛvay gɛr a pat i mazɛzukw bo na, Neŋ Wawa i Ndo.»

*Yesu a mbɛl ha ndo wuray mamɛta hɛlay eye
Markus 3.1-6; Luka 6.6-11*

⁹ Yesu a ye abɛra ka tɛv niye, a ye a gay i maduwule me.

¹⁰ Mɛ dɛma na, ndoweye andaya hɛlay ŋgay mamɛta eye. A satay a ndo hay mɛmay ha mɛnese a Yesu, ta tsɛsah faya tɛ gwaday: «Tsɛved andaya mɛmbɛle ha ndo pat i mazɛzukw bo dɛw?»

¹¹ Yesu a mbɛdatay faya: «Tadɛ ndo nɛte mɛ walaŋ kurom tɛbaŋ ŋgay andaya nɛte, tɛbaŋ ŋgay niye a dɛdɛ bɛdiyem pat i mazɛzukw bo na, ma zla ahaya abɛra mɛ dɛma bɛdɛw?

† 12:5 Mɛpesle 28.9-10. ‡ 12:7 Oze 6.6, matsika eye ma Mata 9.13.

¹² Kə ge andza niye na, ndo zezeŋ a ze təbaŋ bəɗaw? Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mäge ŋgwalak a ndo pat i mazəzukw bo!»

¹³ Tsa na, Yesu a gwadāy a ndo niye: «Ndudā ha həlay yak!» Ndo niye a ndudā ha həlay ŋgay. Tsa na, a mbəl lele andza həlay neŋged.

¹⁴ Sototo, Farisa hay ti yaw abəra mə gay, ti ye tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam, ta hutiyə tsəved ka məkədə Yesu na, kəkay.

Yesu neŋgeye ndo i məsler nakə Mbəlom a zla aye

¹⁵ Ahəl nakə Yesu a sər ha Farisa hay faya ta pəliye tsəved ka məkədə na na, a ye abəra ka təv niye. Ndo hay haladzay tə pay bəzay, a mbəl tay ha ndo i dəvats hay tebiye.

¹⁶ Tsa na, a gatay me, a gwadātay: «Neŋ way na, kâ tsikumay a ndəray bay.»

¹⁷ A ge andza niye na, hərwi ada wu neheye Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye tâ ge bo:

¹⁸ Mbəlom a gwad:

«Ndo i məsler ga nakə na zla aye na, anan,
na wudā na haladzay,
məŋgwese ga tebiye ka gər ŋgay.

Na sləriye naha Məsəfəre ga ka neŋgeye,
ma datay ha dedek ga a ndo hay tebiye.

¹⁹ Ta təriye ta ndəray bay,
ma wudiye wuray bay,

ndəray ma tsəniye faya abəra mabəbəle wuray ka
mazlazlan i tsəved bay.

²⁰ Guzer nakə mahədzaka eye na, ma həbiye ha
bay,

Ako nakə ndəzəzəzə ka lalam faya ma mbat-
iye na, ma ndəvay həlay ma mbatiye ha bay,

Ma giye andza niye hus ka v̄elatay m̄əŋgwese a ndo neheye dedek eye hay aye.

21 Ndo hay tebiye ta piye m̄ədzal ḡər tay na, ka neŋgeye.Š»

*Yesu a h̄əhar fakalaw ab̄əra m̄ə bo i ndo wuray
Markus 3.20-30; Luka 11.14-23*

22 Tə zlayaw ndo wuray guluf eye ada a s̄ər m̄ətsike me bay h̄ərwi fakalaw m̄ə bo ŋgay. Yesu a mb̄əl ha. Tsa na, ndo niye a tsik me lele ada a ŋgatay a d̄əre lele.

23 A gatay a ndo hay h̄ərḅab̄əkka, n̄əteye tebiye, t̄ə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Wawa i Davit!»

24 Farisa hay t̄ə ŋgatay a wu nak̄ə a ge bo aye na, t̄ə gwad: «Maa v̄əlay ḡədaŋ ka mah̄əhere fakalaw hay na, Bedzabul* b̄əy i fakalaw hay!»

25 Ane tuk na, Yesu a s̄əratay naha ka wu nak̄ə t̄ə dzala aye, a gwad̄atay: «Tad̄ə ndo i ḡəma hay ta ŋḡəna, faya ta giye v̄əram m̄ə walaŋ tay na, ḡəma niye ma dziye. Tad̄ə ndo i wuzlahḡəma hay k̄əḡəbay ndo hay ma b̄ədgay tay faya ta k̄ədiye bo na, wuzlahḡəma niye k̄əḡəbay b̄ədgay niye ma ndziye huya bay.

26 Tad̄ə Fakalaw t̄ə Fakalaw ta h̄əhariye bo tay, ma giye magazl̄əga ka bo ŋgay eye, ada b̄əy ŋgay ma ndziye huya na, ma k̄əkay?

27 Ka gwad̄um maa v̄ələŋ ḡədaŋ ka mah̄əhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa v̄elatay ḡədaŋ ka mah̄əhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedek andaya m̄ə n̄əkurom bay.

Š 12:21 Ezay 42.1-4. * 12:24 Bedzabul na, m̄əzele mekeleŋ eye i Fakalaw.

28 Maa vāleŋ gədaŋ a neŋ ka mahəhere fakalaw na, Məsəfəre i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i Mbəlom ɓa ki yaw tsiy hus ka təv kurom.

29 «Ndəray ma sliye məfələkwe a gay i ndo i gədaŋ məhəla ahaya wu ŋgay bay. Ma ta sliye faya məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, mahəla ahaya wu ŋgay hay tuk.»

30 A gwadatay sa: «Ndo nakə neŋgeye tə neŋ bay aye na, neŋgeye ndo i vərəm ga. Ndo nakə ka dzəna ga ka məhayatay gər a ndo ga hay bay aye na, ma həhariye tay ha kweye kweye.

31 Hərwi niye, neŋ faya na tsikakumeye: Tadə ndo zezeŋ kə ge mezeleme kwa waray tebiye, kəgəbay kə tsalay ka gər a Mbəlom na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay bay.

32 Tadə ndoweye kə tsik wu nakə ŋgwalak eye bay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay. Ane tuk na, tadə kə tsik wu nakə ŋgwalak eye bay aye ka Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ŋgay bay, kwa anəke, kwa ka məndzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

Dərizl i gərdaf ta hohway ŋgay eye hay

Luka 6.43-45

33 «Kə ge dərizl i gərdaf ŋgwalak eye na, hohway ŋgay hay ŋgwalak eye. Kə ge dərizl i gərdaf eye ŋgwalak eye bay na, hohway ŋgay hay ŋgwalak eye bay. Andza niye ta səriye ha dərizl i gərdaf nakay ŋgwalak eye na, abəra ka hohway ŋgay hay.

³⁴ A nakurom wawa i palas neheye! Nakurom ngwalak eye hay bay. Ada ka slumeye faya matsike wu neheye ngwalak eye hay na, ma kəkay? Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ngay aye.

³⁵ Ndo nakə ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə dərev ngay na, wu neheye ngwalak eye dərmak. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ngay maraha eye tə wu neheye sewed eye.

³⁶ Neŋ faya na tsikakumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, bazlam neheye matsike kəriye kəriye kwa way ma mbəday faya a gər ngay.

³⁷ Andza niye, Mbəlom ma gwadiye ka ge mənese bay kəgəbay ka ge mənese ka bazlam neheye ka tsik aye.»

Ndo hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu

Markus 8.11-12; Luka 11.29-32

³⁸ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, tə gwadaŋ a Yesu: «Miter, a samay na, gamay masuwayaŋ.»

³⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a masuwayaŋ mekeleŋ eye bay.

⁴⁰ Hərwi, Zonas kə ndza pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma kutes i kələf bagwar eye. Andza niye dərmak neŋ Wawa i Ndo na ndziye pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma tsəvay.

41 Ahəl nakə ndo i Ninive hay tə tsəne labara nakə Zonas a tsikatay aye na, ta mbəda ha mede tay.† Ndo andaya kanaŋ bəgom a ze Zonas. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ndo i gəma i Ninive ta deyeweye ta lətsiye kame i ndo neheye bəgom aye ta matay ha mənese.

42 «Ŋgwas wuray andaya, neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Salomon neheye maraha eye ta met-sehe aye.‡ Ndo andaya kanaŋ a ze ha Salomon. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ŋgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye ma matay ha mənese aye.»

*Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye
Luka 11.24-26*

43 «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf, ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na,

44 ma gwadəye a gər ŋgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ŋgatay a gay wuray mə dəma bay, mafada eye lele ada malambada eye.

45 Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye. Ma giye bo ta ndo neheye ŋgwalak eye bay bəgom aye na, andza niye.»

† 12:41 Zonas 1-4. ‡ 12:42 1 Bəy hay 10.1-13.

*May i Yesu ta malamar ngay dedek eye hay
Markus 3.31-35; Luka 8.19-21*

⁴⁶ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikateye me a ndo hay aye, may ngay ta malamar ngay hay ti ye naha. Tə lətse ma bəra, ta pəla tsəved mətsikay me a Yesu.

⁴⁷ Ndo nətə a ye ka təv i Yesu, a gwadāy: «Zəba, may yak ta malamar yak hay nətəye ma bəra, a satay mətsikaka me.»

⁴⁸ Yesu a mbədatay faya: «May ga na, way? Malamar ga hay na, way hay?»

⁴⁹ Tsa na, a zəkwa həlay ka gawla ngay hay, a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nətəye anaŋ.

⁵⁰ Hərwi tadə ndoweye kə ge wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom na aye, neŋgeye malamar ga, ada may ga.»

13

*Dzeke i ndo masləge
Markus 4.1-9; Luka 8.4-8*

¹ Pat eye niye na, Yesu a yaw abəra mə gay, a ye a ndza ka me i dəlov.

² Ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ngay. Hərwi niye a tsal a kwalalan i yam wuray ka gər i yam a ndza a dəma. Ndo hay tebiye tə ndza ka me i dəlov.

³ Yesu a tətikatay wu haladzay a ndo niye hay ta dzeke.

A gwadāy: «Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe, a ye ha a pesl mata sləge.

⁴ A ye naha na, a dazlay a masləge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe* ngay a guvah aye na, siye

* **13:4** I tay na, ta sləga tə tsəluv təbey. Tə kuts ha məkutse məkutse.

hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Diyeŋ hay ti yaw, tə pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekeleŋ eye a dəd ka sik i pələd, təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwew andaya ka siki pələd niye bay.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra ŋgulak na, a fəka tay ha hulfe niye hay tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəd məpe zləlay haladzay bay.

⁷ Neŋged a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ŋgədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tə kuts ka təv lele eye, tə ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada tə nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walaŋ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, ada siye kuro kuro mahkar.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadətay: «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ tsəne!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Markus 4.10-12; Luka 8.9-10

¹⁰ Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, ta tsətsah faya: «Ka tsikatay me a ndo hay ta dzeke na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya: «Nəkurom na, Mbəlom kə dākum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, a nəteye na, kə dətay ha bay.

¹² Andza niye, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa ada i ŋgay ma giye haladzay. Ane tuk na, ndo nakə wuray ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.

¹³ Hərwi niye na tsikatay me ta dzeke na, nəteye ta zəbiye faya tə dəre tay, ane tuk na, ta ŋgateye bay. Ta pay zləm, ane tuk na, ta tsəniye tə zləm tay bay, ta səriye bay.

¹⁴ Andza niye, wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a da ha aye na, kə ge bo dedək. Mbəlom a gwad:

“Ka tsənumeye lele,
ane tuk na, ka sərumeye bay.
Ka zəbumeye faya lele,
ane tuk na, ka ŋgatumeye bay.

¹⁵ Ndo neheye na, ta kula ha gər tay toŋgwa toŋgwa. Ta dəkə na zləm tay, ta dərəzl na dəre tay.

A satay məŋgatay tə dəre tay bay,
a satay mətsəne tə zləm tay bay,
a satay məsəre tə metsehe tay bay.
Tadə a satay mambədə ha mede tay na,
na mbəliye tay ha dərma[†].”

¹⁶ «Ane tuk na, nəkurom na, ka hutum məŋgwese. Ka ŋgatumay a dəre, ada ka tsənum tə zləm kurom.

¹⁷ Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay haladzay, ndo dedək eye haladzay a satay haḅe məŋgatay a wu nakə faya ka ŋgatumeye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

[†] 13:15 Ezay 6.9-10.

*Yesu a da ha dzeke i ndo maslāge
Markus 4.13-20; Luka 8.11-15*

¹⁸ «Dzeke i ndo maslāge nakay a say mēgwede meƳ na, tsānum.

¹⁹ Ndo neheƳe tē tsāne bazlam i BāƳ i Mbālom aƳe ada tē tsāne zlam bay aƳe na, ta ndzakit bo ta tsakay tsāved nakē hulfe a dād faya aƳe. Fakalaw a yaw, a buwa na wu nakē ta slāga a dārev tay aƳe.

²⁰ SiƳe hay ta ndzakit bo tē sik i pēlad nakē hulfe a kuts faya aƳe. Tē tsāne bazlam i Mbālom na, ta tēma kƳayanƳa tē mēngwese eye.

²¹ Ane tuk na, ta gāray tsāved a bazlam i Mbālom ada mā pa zlalay a dārev tay bay. Tē dzala ha faya na, tsekweƳ tsa. Dāretsātseh kēgābay madzēgur me a ndzatay a gār hārwi bazlam i Mbālom. Tsa na, tē gār ha mādzele gār abāra ka Mbālom ta bāse.

²² SiƳe hay sa na, ta ndzakit bo ta hulfe neheƳe tē kuts a gay i dak hay aƳe. Tē tsāne bazlam i Mbālom, ane tuk na, mādzaƳ gār ka wu i mēndzibāra, bor i zlele a Ƴe tay a bo. Wu niƳe hay tē ngādātsa na bazlam i Mbālom nakē mē dārev tay aƳe. Tsa na, bazlam i Mbālom kē wa hohƳay mē dārev tay bay.

²³ Ndo mekelenƳ eye hay ta ndzakit bo ta dala nakē lele aƳe. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. NāteƳe tē tsāne bazlam i Mbālom na, ta tēma a dārev tay lele. Bazlam i Mbālom a gāl mē dārev tay lele ada a nah. Nēnged makwehe nāte na, wur eye a ge temerre, nēnged sa na, kuro kuro mākwa, siƳe kuro kuro mahkar.»

Guzer nakē ngwalak bay aƳe

24 Yesu a tsikatay dzeke mekelenj eye, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ta ndo wuray a sləga hulfe lele eye a guvah ŋgay.

25 Ta həvad, ahəl nakə ndo hay tebiye ka məndzehəre na, ndo mənə dəre i ndo niye a ye a sləgay a dəma daw zuŋgo a walaŋ i daw ŋgay niye. Tsa na, a ye ŋgway.

26 Ahəl nakə wu hay tə ndzohw, faya ta diye tə gər aye na, daw zuŋgo niye hay tə ndzohwaw dərma.

27 Ndo i məsler hay ti yaw tə gwadəy a ndo i guvah: “Ndo i gay may, ka sləga a guvah yak na, hulfe lele tuk na, ada daw zuŋgo a yaw a dəma na, mənəgay?”

28 Ndo niye a mbədətay faya: “Maa ge wu niye na, ndo mənə dəre ga.” Ndo i məsler hay tə tsətsah faya, tə gwadəy: “A saka nəmaā ye mənəgwede ahaya abəra mə dəma daw zuŋgo daw?”

29 A gwadatay: “A’ay, kâ ŋgwadum bay, ka ta ŋgwadumeye ka bo dziye ta daw.

30 Gərūm tay ha t̄a nah ka bo dziye hus a həlay i mədze. A həlay i mədze na, na gwadətəye a ndo i məsler hay: Dzum na daw zuŋgo tədəy. Barum na ada kâ dzumay a ako. Daw na, hayumay gər ada kâ pum na a de ga.”»

Wur i bəzanj

Markus 4.30-32; Luka 13.18-19

31 Yesu a tsikatay dzeke mekelenj eye sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wur i bəzanj nakə ndo a zla a sləga a guvah ŋgay.

32 Mə walaŋ i wur i wu hay tebiye na, nənəgeye tsekweŋ. Ane tuk na, a ndzohw, a gəl na, a ze ala neheye tə sləga ka dədəŋ aye tebiye. A təra andza

gərdaf, diyen hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

Dzeke i gəde

Markus 4.33-34; Luka 13.20-21

³³ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndəkət bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbət.»

³⁴ Yesu a tətikatay wu ŋgay hay tebiye a ndo hay na, ta dzeke. A tsikawatay me ze mətsike ta dzeke bay.

³⁵ A tsikawa andza niye na, hərwi ada wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik aye mā ge bo. Mbəlom a gwad:

«Na tsikateye wu na, ta dzeke.

Na datay ha wu neheye maŋgaha eye kwa abəra ka madazlay i məge məndzibəra aye.‡»

Yesu a da ka guzer nakə ŋgwalak eye bay aye

³⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a gər tay ha ndo hay, a ye a gay. Ahəl nakə neŋgeye mə gay aye na, gawla ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay. Ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Damay ha dzeke i daw zungo nakə ma guvah aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya: «Ndo nakə a sləga wur i wu ŋgwalak eye na, neŋ Wawa i Ndo.

³⁸ Guvah na, məndzibəra. Wur i wu ŋgwalak eye na, ndo neheye ma Bəy i Mbəlom aye. Daw zungo na, ndo neheye ta rəhay ha gər a Fakalaw aye.

‡ 13:35 Dəmes hay 78.2.

³⁹ Ndo mæne dære nakə a sləga daw zuŋgo aye na, Fakalaw. Mədze wu abəra ka dala na, mandəve i mændzibəra nakə Mbəlom ma ndəviye ha aye. Ndo i məsler hay na, gawla i Mbəlom hay.

⁴⁰ Andza nakə tə həl daw zuŋgo tə dzay a ako aye na, Mbəlom ma ndəviye ha mændzibəra andza niye dərma.

⁴¹ Neŋ Wawa i Ndo na sləraweye gawla i Mbəlom hay. Ta həliye tay ha abəra ma Bəy i Mbəlom ndo neheye tebiye faya ta səpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye ta ndo neheye faya ta giye wu nakə ŋgwalak eye bay aye.

⁴² Ta kutsiye tay ha a ako bagwar eye. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye. §

⁴³ Ane tuk na, ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom aye na, ta dəviye wuzl wuzl andza pat ma Bəy i Bəba tay Mbəlom. Ndo nakə zləm andaya faya aye na, m̄a tsəne!»

Zlele maŋgaha eye

⁴⁴ Yesu a gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo tə zlele nakə tə la na a guvah aye. Ndo a huta na zlele eye niye ada a la na, a ŋgaha na sa. A yay a gər haladzay. A ye a səkəm ha wu ŋgay hay tebiye ada a səkəm guvah niye.»

Wu i maslawa

⁴⁵ A gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo sa na, ndo masəkəm ha wu hay. Ma pəliye wu i maslawa neheye a le haladzay aye.

⁴⁶ Kə huta wu nakə a ze tay ha siye hay tə məle aye na, ma diye ma səkəmiye ha wu ŋgay hay

§ 13:42 Zəba ma Mata 8.12.

tebiye ka tsakala. Suloy aye na, ma səkəma ahaya wu i maslawā niye.»

Gadaŋ

⁴⁷ A gwadātay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkɪt bo na, ta gadaŋ. Ta kal a dəlɔv na, ma gəsaweyē kələf wal wal haladzay.

⁴⁸ Gadaŋ niye kə rah tə kələf na, ta vaha ahaya abəra ma yam. Ta vaha ahaya na, ta ndziye toŋ, ta paliye kələf ŋgwalak eye hay. Ta piye tay ha a kəteh. Siye neheye ŋgwalak eye bay aye na, ta miye tay ha.

⁴⁹ Ma giye bo pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra eye na, andza niye. Gawla i Mbəlom hay ta deyeweyē ta ŋgəniye tay ha ka bo abəra ndo i sewed hay ta ndo ŋgwalak eye hay.

⁵⁰ Ndo i sewed hay na, ta kutsiye tay ha a ako. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.* »

Mandəve i bazlam

⁵¹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadātay: «Wu neheye tebiye na tsik aye na, ka tsənum daw?»

Ta mbədāy faya: «Ayaw, nəmaa tsəne.»

⁵² A gwadātay: «Andza niye, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a təra gawla ma Bəy i Mbəlom na, a ndzəkɪt bo ndo i gay nakə faya ma ndohwa ahaya zlele ŋgay abəra mə wu nakə wedeye ada abəra mə wu nakə guram aye.»

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Markus 6.1-6; Luka 4.16-30

⁵³ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsikatay dzeke neheye aye na, a ye abəra ka təv eye niye.

* **13:50** Zəba ma Mata 8.12.

⁵⁴ A ye a Nazaret, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Mə dəma na, a ye a gay i mađuwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay wu a ndo hay. A gatay a ndo neheye tebiye mə dəma aye hərbaḅəkka. Tə gwadawa: «A hutaw metsehe nakay na, mənğay? Maa vəlay gədan ka mäge masuwayan neheye na, way?»

⁵⁵ Nənğeye na, wawa i Mari ada bəba nğay na, ndo matsətseḅe mayako bəḅa? Malamar nğay hay na, Yakuba, Yusufa, Simon ada Yuda bəḅa?

⁵⁶ Ada malamar nğay dem eye hay nəteye andaya mə walañ kway bəḅa? Maa vəlay gədan nakay tebiye na, way?»

⁵⁷ Yawa, hərwi wu neheye tebiye aye, ndo i gəma niye hay ta kərah mədzal ha ka Yesu.

Yesu a gwadatay: «Ndo məḅe ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə ḅəslay ha gər kwa mənğay. Ane tuk na, ma gəma nğay nakə tə wa mə dəma ada mə gay nğay na, ta rəhay ha gər bay.»

⁵⁸ Ma Nazaret na, Yesu kə ge masuwayan haladzay bay hərwi ta dzala ha bay.

14

Məməte i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Markus 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹ A həlay niye na, Herod nənğeye bəy ka dala i Galile, a tsəne faya ta tsikiye ka Yesu.

² Herod a gwadatay a ndo i məsler nğay hay: «Ndo niye ma giye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Kə mbəlaw abəra ma mədahañ. Hərwi niye nakə a huta gədan ka mäge masuwayan.»

3-4 Andaya kə ndza haladzay, Herod a zla Herodiyad, ŋwas i malamar ŋgay Filip. Hərwi niye, Yuhana a gwadaway: «Ta vəl tsəved məzle ŋwas nakay bay.» Tsa na, Herod a gwadatay a ndo hay tâ gəs na Yuhana, tâ dzawa na ada tâ pa na a dangay.

5 A say a Herod məkəde na Yuhana, ane tuk na, a dzədzaratay a ndo hay, hərwi ndo hay tə dzala Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

6 Pat i magurlom i məwe Herod na, dem i Herodiyad a hats kame i ndo neheye Herod a zalatay a magurlom aye. Məhetse i dem niye a yay a gər a Herod.

7 Tsa na, a mbaɗay a dem niye, a gwaday: «Wu nakə ka tsətsah tebiye na vəlakeye.»

8 Dem niye tə ma ha ka bo bazlam ta may ŋgay. Tsa na, a ye a gwaday a Herod: «Dəseŋew gər i Yuhana madzəhuɓe ndo a yam ka bəgəlam.»

9 Andza niye na, a yay a gər a bəy bay. Ane tuk na, ɓa kə mbaɗa kame i ndo neheye mazala eye hay a magurlom aye. A vəl tsəved, tâ ye tâ dəsawaw.

10 A slər ndo a gay i dangay, mâ dəsaw gər i Yuhana madzəhuɓe ndo a yam.

11 Ndo a ye, a dəsaw gər i Yuhana a pa ahaya ka bəgəlam. Tə vəlay a dem niye. Dem niye a vəlay a may ŋgay.

12 Gawla i Yuhana hay tə tsəne na, ti yaw, tə zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma dangay tə la na. Tsa na, ti ye tə ɗa ha wu nakə a ge bo aye a Yesu.

Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay gwezem zlam

Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

13 Yesu a tsəne labara niye na, a ye mahəŋgeye tə kwalalaŋ i yam hərwi mede a təv dəreŋ eye abəra ka ndo hay. Ane tuk na, ndo hay ta sər faya. Ti yaw abəra ma wuzlahgəma hay, tə pay bəzay a Yesu.

14 A ndisl a təv niye na, a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam. A ŋgatatay a ndo hay haladzay na, tə gay mə bo. A mbəl tay ha ndo i dəvats tay neheye tə həl naha aye.

15 Huwa a ge na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu, tə gwadaŋ: «Mazlambar həvad ada təv nakay kəsaf. Gwadaŋ a ndo hay t̄a ye a wuzlahgəma hay hərwi ada t̄a ye, t̄a səkəməw wu məndaŋ.»

16 Yesu a mbədaŋ faya, a gwadaŋ: «T̄a ye bay. Bo kurom eye vələmatay wu məndaŋ.»

17 Tə gwadaŋ: «Makwala andaya fakwaya kanan na, tapa zlam tə kələf sulo tsiy tuk na, kəkay?»

18 Yesu a gwadaŋ: «Həlumenj ahaya.»

19 Tsa na, a gwadaŋ a ndo hay: «Ndzum ka dala!»

Yesu a həl makwala neheye tapa zlam tə kələf sulo aye. A zəba dəre a mbələm, a gay naha sisə a Mbələm. A ŋəna ha makwala niye hay ada a vəlatay a gawla ŋgay hay. Gawla ŋgay hay ta ŋənatay a ndo hay.

20 Kwa way a nda ka mərehe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a siye nakə a ləkaw aye na, a rah a gwan kuro gər eye sulo.

21 Ndo neheye tə nda makwala niye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam. Ŋgwas hay ta wawa hay na, ta pasla tay ha bay.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Markus 6.45-52; Yuhana 6.15-21

²² Kwayaŋŋa Yesu a gatay kutoŋ a gawla ŋgay hay tã tsal a kwalalaŋ i yam, tã lahay kame mede a diye i dəlov neŋged həlay nakə bo ŋgay eye ma gwadateye a ndo hay «Dum kurom» aye.

²³ Ndo hay ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsa-holok mahəŋgeye hərwi mađuwulay me a Mbəlom. Həvad a ge na, neŋgeye huya ma tsaholok niye.

²⁴ Kwalalaŋ i yam nakə gawla ŋgay hay mə dəma aye, dərəŋ ta dala, wudək wudək ma wuzlah i yam. Mətasl faya ma vəzliye haladzay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba ada yam faya ma bəliye ha kwalalaŋ i yam haladzay.

²⁵ Ta mbəlomda na, Yesu a ye ka təv i gawla ŋgay hay ka gər i yam tə sik.

²⁶ Tə ŋgatay a Yesu faya ma diye ka təv tay ka gər i yam tə sik na, ta dzədzar haladzay, tə gwad: «Ma giye na, wu matəre ka ndo!» Ta wuda ka bo tə madzədzar eye.*

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Tete kurom! Kã dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²⁸ Kwayaŋŋa Piyer a tsikay naha me, a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, kə ge nəkar na, vəleŋ tsəved nã ye naha ka təv yak ka gər i yam tə sik.»

²⁹ Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Dara.»

Tsa na, Piyer a ndohwaw abəra mə kwalalaŋ i yam, a pa bo ka mede ka gər yam hərwi mədze gər tə Yesu.

* **14:26** Ndo siye tə pa a mədzał gər tay na, wu matəre ka ndo andaya. I tay wu matəre ka ndo na, ndo nakə a mət ada a maw a bəra a walaŋ i ndo hay aye, a ge zluwer.

³⁰ Ane tuk na, a zəba mətasl faya ma vəzliye haladzay na, a dzədzar. A dazlay məndərmede a yam. Tsa na, a wuda ka bo: «Bəy Maduwen, təma ga ha tey!»

³¹ Kwayanğa, Yesu a bəzay naha həlay a Piyer, a gəs na, a gwaɗay: «Mədzal gər yak hala bay. Ka ge ha mədzal gər yak sulo sulo na, hərwi mey?»

³² Tə tsal a kwalalaŋ i yam sulo tay eye. Tsa na, mətasl a ndza dedik, a vəzl sa bay.

³³ Gawla ŋgay neheye mə kwalalaŋ i yam aye ta dəkway gurmets a Yesu, tə gwaɗay: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom dedek!»

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay ma gəma i Genesaret

Markus 6.53-56

³⁴ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tas abəra ma dəlov na, tə ndisl a gəma i Genesaret.

³⁵ Ndo i təv niye tə sər ha Yesu ki yaw. Ti ye tə tsikatay a ndo hay tebiye Yesu ki yaw. Ndo hay tə tsəne na, tə həlaw ndo i dāvats hay tebiye ka təv i Yesu.

³⁶ Tə gay amboh a Yesu, tə gwaɗay: «Ndo i dāvats hay tâ ye naha tâ lamay a me i peteked yak nets na, tsiy.» Tsa na, ndo i dāvats neheye ta lamay aye na, ta mbəl tebiye.

15

Kule i bəba tətə hay

Markus 7.1-13

¹ Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, ti ye ka təv i Yesu, tə gwaɗay:

² «Gawla yak hay ta rəhay ha gər a kule i bəba tətə kway hay bay na, hərwi mey? Ahəl nakə ta ndiye dəf aye na, tə bara həlay andza i kule i bəba tətə kway hay təbey na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom, ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay hərwi kule i bəba tətə kurom hay na, hərwi mey?»

⁴ Andza niye, Mbəlom a gwad: “Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.” A gwad sa: “Ndowneyə kə tsadəy a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ t̄a kəd na a bəd.*”

⁵ Ane tuk na, nəkurom faya ka gwadumateye a ndo hay: “Ka slumeyə faya məgwadatay a bəba kurom hay ta may kurom hay: Həbe na, nəmaa dzəniye kurom. Ane tuk na, nəmaa vəlay ha a Mbəlom.

⁶ K̄a rəhumay ha gər a bəba kurom sa bay.” Andza niye, faya ka mbatumeyə ha Derewel i Mbəlom hərwi kule kurom.

⁷ Nəkurom na, ndo i bəbəkək hay! Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik fakuma na, dedək. A tsik ahəl niye, Mbəlom a gwad:

⁸ “Ndo neheye ta zembədəŋ na, tə bazlam dəkdək tsa,
dərev tay na, dəreŋ tə neŋ.

⁹ Nətəyə faya ta zembədəŋeyə kəriyē,
ane tuk na, kəriyē bəna dedək bay.

Wu nakə faya ta tətikateyē a ndo hay aye na,
bazlam mapala eye i ndo hay tsa.†”»

* **15:4** Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16 ada Madayaw abəra mə Ezipt 21.17. † **15:9** Ezay 29.13.

Wu nakə ma nasiye ha ndo aye
Markus 7.14-23

¹⁰ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay haladzay, a gwadatay: «Pum zləm ada tsənum wu nakay.

¹¹ Maa nas ha ndo na, wu nakə a ye a bazlam aye bay. Ane tuk na, maa nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye.»

¹² Gawla i Yesu hay ta həndzəd naha ka təv i Yesu, tə gwaday: «Bazlam yak neheye ka tsik aye kə ndalatay a Farisa hay na, ka sər təbədew?»

¹³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dərizl i gərdaf neheye Bəba ga nakə mə mbəlom a zəv bay aye na, ta ŋgwadiye tay ha abəra mə dəma.

¹⁴ Gərum tay ha, nəteye na, guluf neheye faya ta gəsətay həlay a guluf hay aye. Guluf ma gəseye həlay a guluf neŋged na, nəteye salamay ta dədiye a bəd.»

¹⁵ Tsa na, Piyer a gwaday: «Damay ha dzeke nakay.»

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərmak, ka sərum zuk bay daw?

¹⁷ Wu nakə a ye tə bazlam aye na, ma diye a kutes ada ma deyeweye abəra mə bo na, ka sərum təbədew?

¹⁸ Ane tuk na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye na, a yaw mə dərev ada maa nas ha ndo na, neŋgeye.

¹⁹ Andza niye, maa yaw abəra mə dərev na, mədzal gər neheye ŋgwalak eye bay aye, məkədə gər i ndo, məge madama, mede nakə ŋgwalak eye bay aye, məge məkal, maraw me kame i sariya, maŋgəlay bəzay a ndo hay.

20 Wu nakə ma nasiye ha ndo aye na, neheye anan̄ aye. Ane tuk na, mənde wu mənday ze məbere həlay andza kule i bəba tətə kway na, ma nasiye ha ndo bay.»

Ngwas i Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Markus 7.24-30

21 Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma təv niye, a ye ka dala i Tir ada a Sidon̄.

22 Mə dəma na, ngwas i Kanan‡ wuray a ndzawa ka dala eye niye. Yesu a ndisl naha na, a ye ka təv ngay. A pa bo ka mawude, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew! Dem ga andaya mətagay, məsəfəre nakə ngwalak eye bay aye faya ma geye dəretsətseh haladzay.»

23 Ane tuk na, Yesu a mbəday faya kwa tsekweŋ bay tebiye.

Gawla ngay hay ta həndzəd ka təv ngay, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Həhar na ngwas nakay, hərwi faya ma pakweye bəzay tə mawude ngay neheye.»

24 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwi ndo i Israyel hay, nəteye neheye andza təbaŋ mədze eye hay aye.»

25 Ane tuk na, ngwas niye a ye naha, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, dzəna ga!»

26 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Məzle wu mənday i wawa hay, məkalatay ha a kəra hay na, lele bay.»

27 Ngwas niye a gwaday faya: «Bəy Maduweŋ, ka tsik na, dedək. Ane tuk na, tadə ndo i gay faya ma

‡ 15:22 Ngwas nakay na, dem i Yahuda hay bay. Məzele Kanan na, tə zalawatay ha na, a ndo neheye mandza eye ma gəma i Tir ta Sidon̄ aye.

ndiye wu mǎnday na, kǎra hay ta diye ta paliye neheye a kutsaw faya abǎra aye.»

²⁸ Tsa na, Yesu a mbǎday faya a ŋgwas niye, a gwaday: «ŋgwas, mǎdzal gǎr yak nakǎ ka neŋ aye na, haladzay. Wu nakǎ ka tsǎtsah aye na, mǎ ge bo andza nakǎ a saka aye.» Kwayaŋŋa dem ŋgay a mbǎl.

Yesu a mbǎl tay ha ndo i dǎvats hay haladzay

²⁹ Ma dǎba eye na, Yesu a lǎtse abǎra ka tǎv niye, a ye ka me i dǎlov i Galile. A ye naha a tsal a mahǎmba. Mǎ dǎma na, a ndza ka dala.

³⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ka tǎv ŋgay. Tǎ hǎlay naha ndo neheye ta dzǎgǎdasla aye, guluf hay, ndo matǎra eye, mandǎk hay ada tǎ siye i ndo i dǎvats hay. Ti ye naha, tǎ hǎna tay ha kame i Yesu ada a mbǎl tay ha.

³¹ A gatay a ndo hay hǎrǎabǎkka, hǎrwi tǎ ŋgatay a mandǎk hay faya ta tsikiye me lele, ndo matǎra eye hay ta mbǎl, ndo neheye ta dzǎgǎdaslawaya aye ti ye lele, guluf hay tǎ ŋgatay a dǎre kwetseh kwetseh. Ndo niye hay tǎ gwad: «Nǎmaa zambadǎka a nǎkar Mbǎlom i Israyel hay!»

Yesu a vǎlatay wu mǎnday a ndo hay gwezem fad Markus 8.1-10

³² Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadǎtay: «Ndo neheye na, tǎ geŋ mǎ bo haladzay hǎrwi anaŋ mǎhǎne mahkar na, nǎteye ka tǎv ga ada wu mǎnday andaya fataya bay. A seŋ mǎgwadǎtay “Dum kurom” ze mǎnde wu mǎnday bay. Ta giye bǎle ka tsǎvedf.»

³³ Gawla ɲgay hay tə gwad̄ay: «Mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday d̄a məvəlatay a ndo neheye haladzay aye na, məɲgay?»

³⁴ Yesu a gwad̄atay: «Tapa i makwala andaya fakuma na, nday?»

Ta mbəd̄ay faya, tə gwad̄ay: «Tasəla. Ada kələf wawa eye hay andaya tsakway dərmaḱ.»

³⁵ Tsa na, Yesu a gwad̄atay a ndo hay tâ ndza ka dala.

³⁶ Yesu a həl tapa i makwala neheye tasəla aye tə kələf niye hay, a gay naha sisə a Mbəlom. A ɲgəna ha ada a vəlatay a gawla ɲgay. Tsa na, gawla ɲgay hay tə vəlatay a ndo hay.

³⁷ Ndo hay tebiye tə nda ka mərəhe andza nakə a satay aye. Tə hayay gər a siye neheye a ləkaw aye na, a rah a kətəh tasəla.

³⁸ Ndo neheye tə nda wu mənday niye na, hasləka hay nəteye gwezem faḱ, ɲgwas hay ta wawa hay mə dəma bay.

³⁹ Ma dəba eye na, Yesu a gwad̄atay a ndo hay: «Dum kurom a mətagay kurom hay tuk.» Nəɲgeye a tsal a kwalalaɲ i yam, a ye ka dala i Magadan.

16

Farisa hay ta Saduke hay ta tsətsah masuwayaɲ ka Yesu

Markus 8.11-21; Luka 12.54-56

¹ Farisa hay ta Saduke hay ta həndzəd̄ ka təv i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwad̄ay: «Gamay masuwayaɲ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

² Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «Nəkurom ka zəbum ka pat faya ma dədiye na, ka gwad̄um:

“Tədœ na, pat ma dæviye lele hærwi mbəlom a zəba ndozza.”

³ Tə mekedœ pærik ka ŋgatumay mbəlom a zəba andza pat na, ka gwadum: “Bəgom na, yam ma piye.” Andza niye ka sərūm maŋgəne ha ka bo abəra həlay nakə ma giye tə mazəbe ka mbəlom, ada wu neheye faya ta giye bo anəke aye a say mægweđe mey na, ka sərūm bay na, hærwi mey?

⁴ Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbədāy dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas* ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayaŋ mekeleŋ eye bay.»

Tsa na, Yesu a gər tay ha, a ye ŋgway.

⁵ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ka dəlov, tə tas a diye neŋged. Ti ye na, ta mətša ha gər ta məzle makwala ka həlay.

⁶ Yesu a gwadatay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gədə i Farisa hay ta Saduke hay.»

⁷ Nəteye tə tsəne andza niye, tə kəd wuway mə walaŋ tay, tə gwad: «A tsik andza niye na, hærwi nakə ka mətšakwa ha gər ta məzlaw makwala aye.»

⁸ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta dzaliye faya aye, a gwadatay: «Nəkurom na, mədzał gər a kətsakum. Ka kədum wuway ka makwala na, hærwi mey?

⁹ Hus anəke ki yakum a mədzał gər kurom zuk bay daw? Makwala tapa zlam, ndo hay gwezem zlam tə nda ada siye ka hayumay gər na, gwaŋ nday na, a makumaw a gər təbədew?

* **16:4** Zəba mə Mata 12.41.

10 Ada makwala nakə tapa tasəla, ndo hay gwezem fad tə nda aye na, kə makumaw a gər bədaw? Ka hayumay gər a siye na, kətəh nday?

11 Na gwadəkum: Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay ada i Saduke hay. Na tsikakum ka makwala bay na, ka sərūm təbədew?»

12 Gawla i Yesu hay tə sər ha tuk Yesu a tsikatay «Tsəpum gər kurom» na, abəra ka gəde nakə a kwasawa ha wu aye bay. Ane tuk na, ta tsəpiye gər tay na, abəra ka matətike i Farisa hay ta Saduke hay.

Piyer a da ha Yesu nengeye Kəriste

Markus 8.27-30; Luka 9.18-21

13 Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ka dala i Sezare Filipi. Tə ndisl a dəma na, a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad ka neŋ Wawa i Ndo na, neŋ way?»

14 Ta mbəday faya, tə gwaday: «Ndo mekeləŋ eye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḃe ndo a yam. Ndo siye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Ndo siye hay sa na, tə gwad nəkar Zeremi kəgəbay nəkar nəte mə walaŋ i siye i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

15 Yesu a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

16 Simoŋ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar na, Kəriste, Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.»

17 Yesu a gwaday: «Məŋgwese ka gər yak Simoŋ wawa i Zonas hərwi maa daka ha dedək nakay na, ndo zezeŋ bay. Ane tuk na, maa daka ha na, Bəba ga mə mbəlom.

18 Neŋ faya na gwadakeye: Nəkar na, Piyer, andza məgwede pəlad. Na hayay gər a ndo ga hay na, ka pəlad eye nakay andza pəlad nakə ta dazliye faya gay aye. Gədaŋ i mədahaŋ ma sliye məgatay wuray kwa tsekweŋ bay.

19 Na vəlakeye kəle i mahəndəke maged i Bəy i Mbəlom. Wu nakə ka kərah ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom. Wu nakə ka təma ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom.»

20 Tsa na, Yesu a gatay me a gawla ŋgay hay lele, a gwadatay: «Neŋ na, Kəriste, kâ tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ŋgay ta məmbəlaw ŋgay abəra ma mədahaŋ

Markus 8.31-33; Luka 9.22

21 Yesu a dazlay mədatay ha a gawla ŋgay hay parakka, a gwadatay: «Kutoŋ na diye a Zerozelem ada madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta seŋeye dəretsətseh. Ta kədiye ga ada məhəne sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

22 Piyer a zalay a Yesu kətsah mahəŋgeye, a gay me, a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, Mbəlom mâ tsəpa kar. Ta dedek wuray ma gakeye bay.»

23 Ane tuk na, Yesu a mbəda me, a gwadəy a Piyer: «Do abəra ka təv ga! Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Faya ka ŋgiye faɣaya balay. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

*Məpəy bəzay a Yesu na, kəkay?**Markus 8.34-9.1; Luka 9.23-27*

²⁴ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay sa: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dərev ŋgay aye. Mâ zla mayako mazləlmbada eye ada mâ peŋ bəzay.†

²⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutiyə na dūh.

²⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama eye na, mey? Wu andaya nakə ndo ma sliye mambəda ahaya məsəfəre ŋgay na, mey?

²⁷ Neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta gawla i Mbəlom hay ma məzlaḅ i Bəba ga. Na yaw na, na vəleye kwa a way wu i madagər ŋgay andza məsler ŋgay neheye a ge aye.

²⁸ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye na, ta mətiye zuk bay, ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye andza bəy təday.»

17*Bo i Yesu a mbəda**Markus 9.2-13; Luka 9.28-36*

¹ Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zla Piyer, Yakuba ada Yuhana malamar i Yakuba. A ye tay ha a gər i mahəmba zəbol eye, dəreŋ abəra ta ndo hay.

† **16:24** Zəba mə Mata 10.38.

² Mə dāma na, Yesu a mbəda ka dāre tay. Dāre ŋgay a dāv andza pat, ada peteked ŋgay hay ta tēra herre kudəkudək a dāv dzaydzay.

³ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatay a Musa ta Eliya nətēye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁴ Tsa na, Piyer a gwadāy a Yesu: «Bəy Maduweŋ, lele na, ndzakwa kanaŋ. Tadə a saka na, na kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nətē i yak, nətē i Musa ada nətē i Eliya.»

⁵ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, pazlay herre a mbəzlaw fataya. Ma pazlay niye na, mətəsike me a tsənew abəra mə dāma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Na ŋgwasə tə neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye.»

⁶ Gawla i Yesu neheye mahkar aye tə tsəne andza niye na, tə dəd dəbuz dəbuz da'ar ka dala. Zluwer a gatay haladzay.

⁷ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a tətal fataya ada a gwadətay: «Lətsum! Zluwer m̄a gakum bay.»

⁸ Gawla i Yesu niye hay tə zla gər ka mbəlom, ta zəba dāre, tə ŋgatay na, a Yesu mahəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadətay: «Wu nakə ka ŋgatumay aye na, k̄a tsikumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ Wawa i Ndo na lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

¹⁰ Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ndo neheye tə dzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Dedək, Eliya ma deyeweye ma lambadiye tay ha wu hay tebiye.

¹² Ane tuk na, neŋ faya na tsikakumeye, Eliya na, 6a ki yaw. Ndo hay ta sər na bay. Ta gay wu nakə a satay aye. Nəteye ta geŋeye dərətsətseh a neŋ Wawa i Ndo andza niye dərmaŋ.»

¹³ Gawla ŋgay hay tə tsəne i tay na, Yesu a tsikatay ka Yuhana madzəhu6e ndo a yam.

*Yesu a mbəl ha wawa nakə mahorvov a gay aye
Markus 9.14-29; Luka 9.37-43*

¹⁴ Yesu ta gawla ŋgay tə ndislew ka təv i ndo hay na, ndo wuray a həndzəd ka təv i Yesu, a ye naha a dəkway gurmets kame ŋgay.

¹⁵ Ada a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, wawa ga a gaka mə bo təbədew? Mahorvov a gay, faya ma geye dərətsətseh haladzay. A kalawa ha a ako kəgəbay a yam.

¹⁶ Na zlatayaw a gawla yak hay, ane tuk na, tə sla faya məmbəle ha bay.»

¹⁷ Yesu a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ŋgatay hərwi kurom məndze hadzəgay? Ahe! Zlumen ahaya wawa eye kənaŋ!»

¹⁸ Tə zlay naha wawa niye. Yesu a gay me a məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Kwayaŋŋa wawa niye a mbəl.

¹⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mahəteye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka

təv ŋgay, tə gwadáy: «Ada nəmay na, nəmaa sla faya mahəhere məsəfəre nakay təbey na, hərwi mey?»

²⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ haladzay bay aye. Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha tadə məpe mədzal gər kurom m̄a ge tsekweŋ andza wur i bəzaŋ na, ka slumeye məgwadáy a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanaan, do katađay.” Ma lətsiye, ma diye. Wuray kwa tsekweŋ ma dakumeye me bay. [

²¹ Ada slala i məsəfəre nakay ma ndohwaweye andza niye tsa bay. Ma ndohwaweye na, ma rəzlay a gər tə mađuwule me ada ta daliyam.]»

Yesu a da ha masulo eye məmate ŋgay ta mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ

Markus 9.30-32; Luka 9.43-45

²² Pat wuray na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mahaya gər eye ma Galile. Yesu a gwadatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.

²³ Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.» Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay.

Məvəle dzanğal i gay məvəlay wu a Mbəlom

²⁴ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a Kafernahum aye na, ndo neheye tə hayaway gər a dzanğal i gay məvəlay wu a Mbəlom aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, ta tsətsah faya, tə gwadáy: «Miter kurom na, ma vəliye dzanğal i gay məvəlay wu a mbəlom təbədew?»

²⁵ Piyer a mbədatay faya, a gwadatay: «Ma vəliye.»

Tsa na, Piyer a ye a gay. A ye naha kwayan̄na Yesu a lah m̄atsikay me, a gwaɗay: «Simon, ka dzala m̄a ḡar yak na, k̄akay? B̄ay i m̄andzib̄era ma hutiye dzan̄gal t̄a wu nak̄a t̄a ɓar m̄av̄ale aye na, m̄a h̄alay i way? M̄a h̄alay i ndo i dala eye niye hay tsukudu m̄a h̄alay i b̄arak̄azan hay ɗaw?»

²⁶ Piyer a mb̄aɗay faya, a gwaɗay: «B̄arak̄azan hay.»

Yesu a gwaɗay: «Ndo i dala eye niye hay ta v̄aliye bay.

²⁷ Ane tuk na, v̄alamatay b̄ena ma ndalateye. H̄arwi niye zla wu m̄aḡase k̄alef yak, do ka me i d̄alov. Ka ye na, kal a ɗama wu m̄aḡase k̄alef. K̄alef nak̄a a lah faya aye na, ḡas na ada k̄a h̄and̄akay ha bazlam. Ka hutiye kwar i suloy n̄ate m̄a ɗama, zla ahaya ada k̄a v̄alamatay dzan̄gal may.»

18

*Mata t̄are bagwar eye ma B̄ay i Mb̄alom na, way?
Markus 9.33-37,42; Luka 9.46-48*

¹ A h̄alay niye na, gawla i Yesu hay ta h̄andz̄aɗ ka t̄av̄ i Yesu, ta ts̄atsah faya, t̄a gwaɗay: «Mata t̄are bagwar eye ma B̄ay i Mb̄alom na, way?»

² Yesu a ts̄ane andza niye na, a zalay a wawa, a l̄atse ha a wuzlah tay,

³ tsa na, a gwaɗatay: «Neɗ faya na tsikakumeye: S̄arum ha na, taɗa ka mb̄aɗum ha mede kurom, ka t̄arum andza wawa nakay bay na, ka deyumeye a B̄ay i Mb̄alom bay.

⁴ Taɗa ndoweye ka t̄ara ha bo ɗgay wawa eye andza wawa nakay na, ma t̄ariye bagwar eye ma B̄ay i Mb̄alom.

⁵ Ada ndoweye ka tãma na wawa nakay lele andza wawa nakay anañ eye hãrwi nakã a wuda ga aye na, a tãma na neñ.

⁶ Ndoweye ka sãpat ndo nãte mã walañ i wawa neheye tã dzala ha ka neñ aye a mezeleme na, ñgama tâ ßaray madiz i kwar a ðay ada tâ kal ha a hud i bãlay.»

Masãpete

Markus 9.43-48; Luka 17.1-2

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Dãretsãtseh ka gãr i ndo i mãndzibãra neheye faya ta sãpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye. Ta dedek, wu niye hay na, ma giye andaya huya. Ane tuk na, dãretsãtseh ka gãr i ndo nakã ma sãpatiye ndo a mezeleme aye.

⁸ Tadã hãlay yak kãgãbay sik yak ma diye kar ha a mezeleme na, dãs tay ha ada kuts tay ha dãrenñ tã nãkar. Ñgama mede a sifa tã hãlay yak nãte kãgãbay tã sik yak nãte tã bãmalã nakã ta kaliye kar ha a ako nakã ma mbatiye ðãðã bay tã hãlay yak sulo kãgãbay tã sik yak sulo aye.

⁹ Tadã ðãre yak ma diye kar ha a mezeleme na, ñgwad na ada kã kal ha dãrenñ tã nãkar. Ñgama mede a sifa tã ðãre yak nãte tã bãmalã nakã ta kaliye kar ha a ako nakã ðãðã ma mbatiye bay tã ðãre yak sulo aye.»

Dzeke i tãßañ nakã a dze aye

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! Kã zãbum ka ndo neheye makãtsa eye hay aye andza wu kãriye bay. Neñ faya na gwadãkumeye, gawla i Mbãlom tay hay nãteye andaya pat pat ka tãv i Bãba ga mã mbãlom. [

¹¹ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw hərwi mətəme tay ha ndo neheye ta dze aye.]]»

¹² A gwadatay sa: «Nəkurom ka dzalum na, kəkay? Tadə ndo təbaŋ ŋgay andaya temerre, ada nəte mə walaŋ i təbaŋ niye a dze na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid mə mahəmba, ma diye mapəla ahaya nakə a dze aye.

¹³ Neŋ faya na tsikakumeye: Tadə kə huta na na, dərev ŋgay ma ŋgwasiye haladzay hərwi təbaŋ niye nəte aye a ze neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta dze təbey aye.

¹⁴ Andza niye dərmak, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye a say na, ndəray kway nəte mə walaŋ i ndo neheye makətsa eye m̄a dze bay.»

Malamar yak kə gaka mənese na, ka giye na, kəkay?

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Tadə malamar yak kə gaka mənese na, do ka təv ŋgay tsikay faya ahəl nakə nəkurom sulo tə neŋgeye aye. Tadə ka təma bazlam yak na, kə təma ha abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ka təma bazlam yak bay na, dum ka təv ŋgay ta ndo nəte kəgəbay ta ndo sulo. Andza niye, maŋgəne ha sariya na, ta ndo hay sulo kəgəbay ndo hay mahkar.*

¹⁷ Ane tuk na, ka təma bazlam kurom bay na, tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka neŋ. Ka kərah bazlam i ndo məpe mədzal gər hay ka Kəriste na, gər ha zəba faya andza ndo nakə a sər Mbəlom bay aye kəgəbay andza ndo matsekele dzaŋgal.

* **18:16** Bazlam mapala eye masulo eye 19.15.

18 «Neŋ faya na gwad̄akumeye: S̄arum ha na, wu neheye tebiye ka k̄arahum ka m̄andzib̄era aye na, ta k̄rahiye m̄a mb̄elom d̄armak. Wu neheye tebiye ka t̄amum ka m̄andzib̄era aye na, ta t̄amiye m̄a mb̄elom d̄armak.

19 «Neŋ faya na gwad̄akumeye sa: S̄arum ha na, tad̄a ndo hay sulo ka m̄andzib̄era ta dzapa ayaw ka wu nak̄a ta ts̄atsahiye t̄a mad̄uwule me aye na, B̄aba ga m̄a mb̄elom ma v̄elateye wu nak̄a ta ts̄atsah aye.

20 H̄arwi ndo sulo k̄aḡabay mahkar ta haya ḡar ka mad̄uwulay me a Mb̄elom ta m̄azele ga na, neŋ andaya m̄a walaŋ tay.»

Dzeke i ndo nak̄a a k̄arah m̄ap̄asay ha m̄anese a ndo aye

21 Piyer a h̄andz̄ad̄ ka t̄av i Yesu, a ts̄atsah faya, a gwad̄ay: «B̄ay Maduweŋ, tad̄a malamar ga k̄a geŋ m̄anese na, na p̄asay ha sik nday? Madz̄ega tas̄ala d̄aw?»

22 Yesu a gwad̄ay: «Na gwad̄akeye madz̄ega tas̄ala bay, ane tuk na, sik kuro kuro tas̄ala madz̄ega tas̄ala.

23 «H̄arwi niye, B̄ay i Mb̄elom a ndz̄akit bo ta b̄ay wuray a say mats̄atsehe gwedere ŋgay ka ndo m̄age m̄asler ŋgay hay.

24 A dazlay a m̄asler na, t̄a ḡasay naha ndo i m̄asler ŋgay gwedere ŋgay faya suloy maliyoŋ hal-adzay a pasla bo bay.

25 Ndo niye na, wuray ŋgay andaya m̄aheme ha gwedere niye bay. B̄ay niye a gwad̄ ma s̄ak̄amiye ha andza beke, neŋgeye, ŋgwas ŋgay, wawa ŋgay hay t̄a wu ŋgay tebiye h̄arwi m̄aheme ha gwedere ŋgay.

²⁶ Ndo mäge mäsler ngay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwadáy: “Amboh, zleŋ ngatay, na hamakeye suloy tebiye.”

²⁷ Tsa na, a gay mə bo a bəy niye, a gəray ha gwedere niye ada a gər ha a ye ngway.

²⁸ «Ndo mäge mäsler niye a ndohwaw abəra na, tə dzəgər ta mandala ngay nakə tə gawa mäsler salamay aye. Gwedere ngay andaya ka mandala ngay niye kwar i suloy temerre. A gəs na ndo niye məmbərlew keenjek, a gwadáy: “Hemenj gwedere ga!”

²⁹ Mandala ngay niye a dəkway gurmets, a gay amboh, a gwadáy: “Zleŋ ngatay, na hamakeye.”

³⁰ Ndo mäge mäsler niye a kərah. A gəs mandala ngay niye a kal ha a danğay. Ma ndziye mə dəma hus a pat nakə kə hamay gwedere ngay aye.

³¹ Siye i ndo mäge mäsler i bəy niye tə ngatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay. Ti ye mata təkəray a ndo i gay tay.

³² «Ndo i gay tay a tsəne andza niye na, a zalay a ndo mäge mäsler ngay niye. A yaw na, a gwadáy: “Nəkar na, ngwalak i ndo bay. Na gəraka ha gwedere ga tebiye hərwi nakə ka geŋ amboh aye.”

³³ Nəkar dərma na, mandala yak m̄a gaka mə bo andza nakə nəkar ka geŋ mə bo aye dərma.

³⁴ A ndalay a ndo i gay tay haladzay. Tsa na, a slər ndo mäge mäsler ngay niye a danğay hərwi məgay dəretsətseh. Ma həbiye hus kə hama gwedere ka bo bəra tebiye.»

³⁵ Yesu a gwadətay: «Tadə kwa way kə pəsay ha mənese a malamar ngay peteh abəra mə dərev bay

na, Bəba ga mə mbəlom ma giye kurom ha andza niye dərmak.»

19

Bazlam i Yesu ka gər i mahəhere ɲgwas

Markus 10.1-12

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ɲgay niye hay na, a lətse abəra ka dala i Galile, a ye ka dala i Yahuda a diye neɲged i magayam i Yurdum.

² Ndo hay mbərzəzza haladzay ta zəɲgal na. A mbəl tay ha ndo hay abəra ma dəvats tay hay.

³ Farisa hay ta həndzəd ka təv i Yesu. A sa-tay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mahəhere ɲgwas hərwi kwa i wu waray waray dəw?»*

⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzaɲgum wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye təbədəw? Ka madazlay na, Mbəlom a ge hasləka ada ɲgwas,

⁵ ada a gwad: “Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay. Ada nəteye ta təriye na, bo nəte.†”

⁶ Andza niye, nəteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nəte.» Yesu a gwadatay sa: «Ndo zezeɲ mâ ɲgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

⁷ Farisa hay tə gwaday: «Musa a gwad hasləka ma ta həhariye na ɲgwas ɲgay na, mâ watsay derewel i mahəhere a həlay a ɲgwas ɲgay. Ada a tsik andza niye na, hərwi mey?»

* **19:3** Madazlay i wu hay 1.27; 5.2. † **19:5** Madazlay i wu hay 2.24.

⁸ Yesu a mbədatay fay, a gwadatay: «Musa a vələkum tsəved ka mahəhere ɲgwas kurom hay na, hərwi dərev kurom makula eye tonɟwa tonɟwa. Ane tuk na, ka madazlay na, andza niye bay.

⁹ Neɲ faya na tsikakumeye, kwa way ka həhar na ɲgwas ze məndzay a gər ka mäge madama na, ada kə zla a dəma ɲgwas mekeləɲ eye na, kə ge madama.»

¹⁰ Gawla ɲgay hay tə gwaday: «Tadə bazlam i hasləka ta ɲgwas andza niye na, ɲgama məzle ɲgwas bay.»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndo hay tebiye ta sliye faya matəme matətike nakay bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vələteye gədaɲ a siye hay matəme.

¹² Ndo siye hay tə sla faya məzle ɲgwas bay na, hərwi wu mekeləɲ eye hay wal wal. Ndo siye hay tə wa tay ha andza niye, bo tay a say ɲgwas bay. Ndo siye hay na, ta dadak tay ha hərwi ada tâ zla ɲgwas bay. Siye hay ta zla ɲgwas bay na, hərwi Bəy i Mbəlom. Ndo nakə kə sla faya matəme matətike nakay aye na, mâ təma.»

Yesu a təma wawa hay

Markus 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa hay ka təv i Yesu hərwi ada mâ pa fataya həlay ada mâ dūwulay me a Mbəlom hərwi tay. Ane tuk na, gawla ɲgay hay tə ɲgatatay a ndo hay faya ta həliye naha wawa hay ka təv i Yesu na, tə gatay me.

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Gərurum tay ha wawa hay tâ yaw ka təv ga. Kâ həharum tay ha bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.»

¹⁵ Yesu a pa həlay ka wawa niye hay hərwi məpe fataya ɲgama. Tsa na, a ye ɲgway abəra ka təv niye.

Gawla zlele eye

Markus 10.17-31; Luka 18.18-30

¹⁶ Ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a tsətsah, a gwadəy: «Miter, na giye wu ɲgwalak eye na, mey nakə ada na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye?»

¹⁷ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Ka tsətsahiye fagaya wu ka gər i wu ɲgwalak eye na, hərwi mey? Ndo ɲgwalak eye na, Mbəlom nəte ɲgweɲ. Tadə a saka məhute sifa ka təv i Mbəlom na, rəhay ha gər a bazlam ɲgay mapala eye.»

¹⁸ Ndo niye a tsətsah ka Yesu: «Bazlam mapala eye waray hay?»

Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Kâ kəf gər i ndo bay, kâ ge madama bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay,

¹⁹ rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. Ada wudə ndo i məgeɔf yak dərmak andza ka wudə na gər yak.‡»

²⁰ Gawla niye a gwadəy a Yesu: «Bazlam neheye mapala eye na rəhay ha gər tebiye. Maa ləkeɲew məge na, sa mey?»

²¹ Yesu a gwadəy: «Kə saka matəre ndo ɲgwalak eye na, do ta səkəm ha wu yak ada kâ ɲgənatay suloy aye a ndo mətawak eye hay. Ka ge andza niye na, ka hutiyə zlele mə mbəlom. Tsa na, dara peɲ bəzay.»

²² Gawla niye a tsəne andza niye na, a ye ɲgway ta mevel eye hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

‡ **19:19** Madayaw abəra mə Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20 ada Levitik 19.18.

23 Yesu a gwadātay a gawla ηgay hay: «Neη faya na gwadākumeye, sərum ha, mawura bo eye hərwi ndo i zlele hay mede a Bəy i Mbəlom.

24 Ada neη faya na gwadākumeye anaη sa: Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ηgama zləgweme mâ ye ta bəd i ləpəre.»

25 Gawla ηgay hay tə tsəne bazlam ηgay niye hay andza niye na, a gatay hərbabəkka, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

26 Yesu a zəba fataya, a gwadātay: «Ndəray ma sliye mətəme bay, ane tuk na, Mbəlom na, wuray a zay gədan təbey.»

27 Piyer a mbəday naha faya, a gwadāy: «Tsəne! Nəmay anaη, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay? Mata ge bo tə nəmay na, mey?»

28 Yesu a gwadātay: «Neη faya na gwadākumeye: Sərum ha na, neη Wawa i Ndo na ndziye ka təv məndze i bəy ta məzlaḅ ma məndzibəra wədeye. Nəkurom neheye ka pumeη bəzay aye, ka ndzum-eye ka təv məndze i bəy kuro gər eye sulo dərmak hərwi məgatay sariya a gwala i Israyel hay kuro gər eye sulo.

29 Ada ndo neheye tebiye tə gər ha gay tay, malamar tay hasləka eye hay ta malamar tay dem eye hay, bəba tay, may tay, wawa tay hay, guvah tay hay hərwi məzele ga aye na, ta hutiyə a dəma ma ziye madzəga temerre ada ta hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye.

30 Mə walaη i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə

walaŋ i ndo neheye anəke nətəye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

20

Dzeke i ndo nakə a həl ndo mäge məsler hay a guvah ŋgay aye

¹ «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay mekedə pərik hərwi mapəle ndo mäge məsler hay a guvah ŋgay.

² Tə ge tsakala i məfəte hwapat na, kwar i suloy nətə.*

³ Ta bəre tsidi mekedə na, a ye sa. A ye a ndzatay a gər a siye hay faya ta giye məsler bay, nətəye malətsa eye kəriye.

⁴ A gwađatay: “Nəkurom dərmaċ dum fətuməŋ guvah ga, na vələkuməye wu i madagər kurom lele.”

⁵ Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, ti ye a guvah ŋgay niye. Ndo niye a ye mapəle ndo i məsler hay ta magər həpat, ada ta bəre mahkar i huwa a ge andza niye sa.

⁶ Ta bəre zləm na, a ye sa. A ye a huta ndo hay nətəye malətsa eye. A tsətsah fataya, a gwađatay: “Nəkurom mandza eye kənaŋ hwapat ze mäge məsler na, hərwi mey?”

⁷ Ta mbəđay faya, tə gwađay: “Hərwi ndəray kə həl may a məsler bay.” A gwađatay: “Nəkurom dərmaċ dumara, dum a guvah ga.”

⁸ «Huwa a ge na, ndo i guvah a zalay a ndo mələvay gər a məsler ŋgay, a gwađay: “Zalatay a

* **20:2** A həlay i Yesu na, kwar i suloy nətə na, a sla məvəle merəbe i ndo nakə a ge məsler hwapat aye.

ndo mæge mæsler hay, vëlatay wu i madagər tay. Dazlay ta ndo neheye na hël tay duk aye ada kâ ndəv ha ta ndo neheye na lah mähəle tay kurre aye.”

⁹ Ndo neheye ta dazlay a mæsler ta bəre zləm i huwa aye na, ti ye naha kwa way a təma kwar i suloy nəte.

¹⁰ Ndo neheye ta dazlay kurre aye ti yaw. Tə dzala mə gər tay na, ta təmiye ma ziye i ndo neheye. Ane tuk na, tə vëlatay kwa way kwar i suloy nəte.

¹¹ Ta təma na, ta guŋguz ka ndo i guvah,

¹² tə gwad: “Ndo neheye ti yaw ma dəba may aye, tə ge mæsler na, bəre nəte tsa tuk na, ada ka vëlamay wu madagər may andza i tay na, kəkay? Nəmay na, nəmaa sa dəretsətseh mə pat hwapat ada nəmaa səmay naha a merəbe.”

¹³ Ndo i guvah niye a mbəday faya a ndo nəte mə walaŋ tay, a gwaday: “Dzam ga, na gaka mənese bay. Ka gama tsakala i mæge mæsler pat eye nəte na, kwar i suloy nəte bədaw?”

¹⁴ Zla wu i madagər, do. A seŋ na vəliye a ndo nakə a yaw ma dəba yak andza nakə na vəlaka aye dərma.

¹⁵ Neŋ na, tsəved ga andaya mæge wu nakə a seŋ aye ta suloy ga. Kəgəbay nəkar na, sələk eye hərwi nakə neŋ ŋwalak i ndo aye daw?”

¹⁶ Andza niye, ndo i dəba hay ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

Yesu a da ha məməte ŋgay ta mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ sa

Markus 10.32-34; Luka 18.31-34

17 Ahəl nakə Yesu faya ma diye a Zerozelem aye na, a həl gawla ɲgay hay kuro gər eye sulo təv tay wal. Nətəye faya ta diye ka tsəved na, a gwadətay:

18 «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neɲ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geɲeye sariya i məkəde,

19 ada ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ta ɲgwesəɲeye dəla abəra mə gər, ta ndabiye ga ta mandalaɓa. Ta dariye ga ka mayako mazləmbada eye. Ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaɲ.»

Matsətsehe i may i Yakuba ta Yuhana

Markus 10.35-45

20 Ma dəba eye na, ɲgwas i Dzebede a ye ka təv i Yesu ta wawa ɲgay hay. A ye naha a dəkw gurmets kame i Yesu hərwi matsətsehe faya wu.

21 Yesu a gwadətay: «A saka mey?»

A mbəday faya a Yesu, a gwadətay: «Na tsətsah fakaya na, aza ahəl nakə ka ndza a bəy yak aye na, vəlatay tsəved a wawa ga neheye sulo aye tā ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neɲged ta diye i həlay i gula yak tey.»

22 Yesu a mbəday faya, a gwadətay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay. Ka slumeye faya məse dəretsətseh nakə na siye aye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwadətay: «Nəmaa sliye faya.»

23 Yesu a gwadətay: «Dedək, ka sumeye dəretsətseh andza neɲ nakə na siye dəretsətseh

aye. Ane tuk na, mändze ta diye i həlay i mänday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv mändze niye na, i ndo neheye Bəba ga a ləvatay ha bo aye wu tay.»

²⁴ Siye i gawla i Yesu hay kuro, tə tsəne bazlam niye na, tə ge mevel ka gawla i Yesu neheye sulo ta malamar ŋgay aye.

²⁵ Yesu a zalatay tebiye ka təv ŋgay, a gwadətay: «Nəkurom ka sərūm ha na, bəy bagwar eye ka mändzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərəkiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay.

²⁶ Ane tuk na, m̄a ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, m̄a təra ndo i məsler kurom.

²⁷ Kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, m̄a təra beke kurom.

²⁸ Andza niye, neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay t̄a geŋ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

*Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo
Markus 10.46-52; Luka 18.35-43*

²⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay ti yaw abəra ma Zeriko aye na, ndo hay haladzay tə payaw bəzay.

³⁰ Guluf hay sulo nəteye mandza eye ka tsakay i tsəved. Tə tsəne Yesu faya ma diye ta tsəved eye niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwad: «Bəy

Maduweŋ, Wawa i Davit, nəmaâ gaka mə bo təbədəw?»

³¹ Ndo hay tə gatay me hərwi ada tâ ndza dikdik, ane tuk na, tə zaka ha mawude haladzay, tə gwad: «Bəy Maduweŋ, Wawa i Davit, nəmaâ gaka mə bo təbədəw?»

³² Yesu a lətse, a zalatay, a tsətsah fataya: «A sakum nâ ge hərwi kurom na, mey?»

³³ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, a samay na, həndəkamay na dərə tey.»

³⁴ Yesu a tsəne andza niye na, tə gay mə bo. A lamay a dərə tay, kwayaŋŋa ndo neheye sulo aye tə ŋgatay a dərə. Tsa na, tə pay bəzay a Yesu.

21

Yesu a fəlkwa a Zerozelem

Markus 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19

¹ Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mazlambar bəse ta Zerozelem na, tə ndisl a gəma i Betifadze ka Mahəmba i Tetədəez. Yesu a slər gawla ŋgay sulo kame, a gwadətay:

² «Dum naha a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo ta wawa ŋgay mabara eye. Pəluma tay ahaya ada kâ yumeŋa tay ahaya.

³ Tadə ta tsikakum wuray na, mbədumatay faya: «A say a Bəy Maduweŋ.» Tsa na, ta gəriye kurom ha.»

⁴ Wu nakay a ge bo na, andza i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

⁵ «Gwadumatay a ndo neheye ma gəma i Zerozelem aye:

Zəba, bəy yak faya ma diye naha ka təv yak!
 Neŋgeye maləḃa eye,
 neŋgeye mandza eye ka zuŋgo ada ka zuŋgo wawa
 eye.* »

⁶ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye tə ge andza
 nakə Yesu a tsikatay aye.

⁷ Ti ye, tə gəsaw zuŋgo niye ta wawa eye salamay.
 Ti ye ahaya, tə pa fataya peteked hay ada Yesu a
 ndza faya.

⁸ Ndo hay haladzay mbərzəzza ta fətəl peteked
 tay hay ka tsəved, siye hay tə həḃaw slambah i
 dərizl i gərdaf hay ta fətəl ka tsəved.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma
 dəba ŋgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway
 a Wawa i Davit! Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo
 nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ
 aye. Zambadəkway a Mbəlom, neŋgeye nakə mə
 mbəlom aye!»

¹⁰ Ahəl nakə Yesu a ndisl a Zerozelem aye na, a
 gatay a ndo neheye ma wuzlahgəma aye wadəŋ
 wadəŋ. Ta tsətsah, tə gwad: «Ndo nakay na, way?»

¹¹ Ndo hay ta mbədatay faya: «Yesu, ndo mədə ha
 bazlam i Mbəlom, neŋgeye ndo i Nazaret ka dala i
 Galile.»

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Markus 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-

22

¹² Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a
 dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.
 A ye naha na, a həhar tay ha ndo masəkəme wu
 hay ta ndo neheye ta səkəmiye ha wu hay aye. A

* 21:5 Zəba ma Zakari 9.9.

pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha təv məndze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.†

13 Tsa na, a gwadətay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleyə a gay ga na, gay i maduwule me. Ane tuk na, nəkurom ka tərüm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡”»

14 Guluf hay ta ndo matəra eye hay, ti ye ka təv i Yesu a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Yesu a mbəltay ha.

15 Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a masuwayaŋ nakə Yesu a ge aye ta mawude i wawa neheye faya ta wudiye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom: «Məzlaḅ m̄a ndza ka Wawa i Davit» aye na, wu neheye a ndalatay haladzay.

16 Tə gwaday a Yesu: «Ka tsəne wu nakə wawa neheye faya ta tsikiye bədaw?»

Yesu a mbədətay faya: «Ayaw, na tsəne. Nəkurom na, ka dzaŋgum bazlam nakə mawatsa eye mə Derewel aye dāda təbədew? “A saka nakə wawa hay ada ta wawa neheye faya ta siye wah mba aye tā zambadaka.§”»

17 Tsa na, a gər tay ha, a yaw abəra ma wuzlahgəma, a ye a Betani, a həna mə dəma.

Gurov mawa eye bay
Markus 11.12-14,20-24

† **21:12** Yahuda hay ti yaw ma gəma mekeləŋ eye mata mbəde ha suloy tay. Ma dəba eye, ta sliye masəkəme gənaŋw hərwi kule ada məvəle dala i dzaŋgal i gay mədəslay gər a Mbəlom. ‡ **21:13** Zəba ma Ezay 56.7 ada Zeremi 7.11. § **21:16** Dəmes hay 8.3.

18 Tədœ eye pərik i mekedœ, ahəl nakə faya ma maweye a wuzlahgəma aye na, may a wur faya.

19 A ŋgatay a gurov ka tsakay i tsəved. A ye a bəzay i dərizl i gərđaf niye. Ane tuk na, a ŋgatay na, a slambah dekdek, mawa eye bay. A gwadāy a gurov niye: «Ka wiye hohway đada sa bay.» Kwayaŋŋa gurov niye a kula.

20 Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye, a gatay masuwayaŋ. Tə gwadāy a Yesu: «Gurov nakay a kula kwayaŋŋa tsa na, kəkay?»

21 Yesu a gwadāy: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərum ha na, tadə ka dzalum ha ka neŋ ada ka gum hay mədzal gər kurom gərəŋ gərəŋ bay na, ka slumeye faya mäge wu nakə na gay a gurov nakay aye. Kwa a mahamba, ka slumeye məgwadāy: “Lətse abəra kanan, ta kal ha bo a bəlay”, ada ma giye bo.

22 Tadə ka dzalum ha ka neŋ tə dərev kurom peteh na, ka hutumeye wu nakə ka tsətsahumeye tə maduwule me a Mbəlom aye tebiye.»

Maa vələy gədaŋ a Yesu na, way?

Markus 11.27-33; Luka 20.1-18

23 Yesu a ye, a fələkwa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dazlay a matətikatay. Ahəl nakə faya ma tətikiye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay, ti ye naha ka təv ŋgay. Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vələka gədaŋ aye na, way?»

24 Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Neŋ dərma na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte,

tadə ka mbədfumenɲew faya na, na ge wu neheye ta gədanɲ waray na, na tsikakumeye.

²⁵ Maa slər ha Yuhana madzəhuɓe ndo a yam na, way? Mbəlom tsukuɗu, ndo hay daw?»

Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay, tə gwad: «Ka mbədfakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkway, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha bay na, kemey?”

²⁶ Ane tuk na, tadə ka gwadəkway, maa sləraw Yuhana na, ndo hay, dzədzarakwa ta ndo hay hərwi ndo hay tebiye ta dzala ha Yuhana neɲgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom.»

²⁷ Hərwi niye ta mbəday faya a Yesu, tə gwaday: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadatay: «Neɲ bəbay na ge wu neheye ta gədanɲ i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i wawa hay sulo

²⁸ Yesu a gwad sa: «Ka dzalum ka dzeke nakay na, kəkay? Ndoweye andaya wawa ɲgay hay sulo. A gwaday a wawa makurre eye: “Wawa ga, do bəgom ta ge məsler ma guvah.”

²⁹ Wawa ɲgay a mbəday faya, a gwaday: “Na diye bay.” Məndze tsekweɲ na, a dzala ha ka bazlam ɲgay niye, a ye a guvah.

³⁰ Bəba a ye ka təv i wawa masulo eye a tsikay andza niye sa. Wawa ɲgay a mbəday faya, a gwaday: “Bəba ga, na diye.” Ane tuk na, ki ye bay.

³¹ Mə walaɲ i wawa neheye sulo aye, maa ge wu nakə a say a bəba ɲgay aye na, waray?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Wawa makurre eye.»

Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na tsikakumeye, sərũm ha ndo matsekele dzaŋgal hay ta ŋgwas neheye tã gawa madama aye ta lahakumeye a Bøy i Mbəlom.

³² Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ki yaw kə ḁakum ha tsəved dedek eye. Ka dzalum ha faya bay. Duh ndo matsekele dzaŋgal ta ŋgwas neheye tã gawa madama aye ta dzala ha faya. Kwa ka ŋgatumay bəbay na, ka mbəḁum ha mədzał gər kurom hərwi mədzele ha faya bay.»

Dzeke i ndo neheye ta səkəm guvah hərwi məfəte aye

Markus 12.1-12; Luka 20.9-19

³³ Tsənum dzeke mekeleŋ eye sa: «Nḁoweye an-daya a ḁəs guvah. A zəv a ḁəma ḁərizl i gərḁaf haladzay. ḁərizl i gərḁaf niye hay na, tã wa hohway. A lawara na ta zled, a ŋgar a ḁəma təgwad* hərwi maditse a ḁəma hohway ada a ḁəzl a ḁəma gay i matsəpe wu bagwar eye. Ma ḁəba eye a səkəmatay ha a ndo hay hərwi məve nəte. Tsa na, a ye a gəma mekeleŋ eye ḁəreŋ.

³⁴ «Həlay i maŋgəle hohway i gərḁaf ŋgay niye hay a sla na, a slər ndo i məsler ŋgay hay ka təv i ndo neheye ta səkəm guvah ŋgay aye hərwi ada tā vəlayaw hohway i gərḁaf ŋgay hay.

³⁵ Ane tuk na, ndo niye hay, tã ŋgatatay na, tã gəs makurre eye tã ndaḁa na lele. Tã gəs masulo eye, tã kəḁ na mədahaŋ eye ada tã kəḁ mamahkar eye tã kwar.

³⁶ Ndo i guvah a slər ndo i məsler mekeleŋ eye hay, nəteye haladzay ta ze neheye kurre aye. Ane

* **21:33** Təv maditse na, tã ŋgar təv andza təgwad hərwi maditse hohway.

tuk na, ndo niye hay tə ge tay andza neheye kurre eye.

³⁷ Ka mandəve ŋgay eye na, a slər wawa ŋgay. A dzala, a gwad: “Wawa ga na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

³⁸ Ane tuk na, ndo niye hay, tə ŋgatay a wawa i ndo i guvah na, tə gwad mə walaŋ tay: “Anan magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kəɗakwa na ada guvah nakay ma matsakweye a nəkway!”

³⁹ Ti ye tə gəs wawa niye, ti ye ha dərəŋ ta guvah. Ti ye naha, tə kəɗ na.»

⁴⁰ Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ki yaw na, ma giye tay ha ndo neheye na, kəkay?»

⁴¹ Ta mbəɗay faya, tə gwaday: «Ma kəɗiye ndo məkəɗe ndo niye hay abəra mə ɗəma, ma sakatay naha bay tebiye. Ma həliye a ɗəma ndo mekelən eye hay ada ta vəleye hohway i gərɗaf ŋgay hay a həlay nakə kə nah aye.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye təbəɗew? A gwad:

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na, matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye ɗuh.

Maa gwad kwar niye matəra kwar nakə lele eye hərwi madəzle gay na, Mbəlom.

Niye na, məsler i Mbəlom hərwi kway.†”»

⁴³ Yesu a gwadətay sa: «Neŋ faya na tsikakum-eye, nəkurom na, ta zliye fakuma abəra Bəy i

† 21:42 Dəmes hay 118.22-23.

Mbəlom ta vələy ha a ndo mekelen eye hay neheye faya ta giye wu nakə a say aye.

⁴⁴ Kwa way kə dəf ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəf ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebək.»

⁴⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə tsəne dzeke i Yesu niye hay na, tə sər a tsik ka nəteye.

⁴⁶ Ta pəla tsəved məgəse na. Ane tuk na, ta dzədzaratay a ndo hay hərwi ndo hay tə dzala Yesu na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

22

Dzeke i magurlom i məzle dahəlay

Luka 14.15-24

¹ Yesu a tsikatay dzeke mekelen eye sa, a gwadatay:

² «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, anəy andza nakay. Bəy a ge magurlom i mabəzləme gər i dahəlay i wawa ηgay.

³ A slər gawla ηgay hay, t̄a ye t̄a zalatayaw a ndo hay t̄a yaw t̄a nda dəf i mabəzləme gər i dahəlay. Ane tuk na, ndo neheye tə zalatay aye na, ta kərah mede.

⁴ A slər gawla ηgay mekelen eye hay sa. A gwadatay: “Dum, gwadumatay a ndo neheye na zalatay aye na, t̄a yaw. Na da wu mənday anəke, na kəd gəsəy i sla ga hay ta neheye magəla eye hay lele aye na kəd, wu hay maləva bo eye tsiy. Dumara a mənde dəf i mabəzləme gər i dahəlay.”

⁵ Ane tuk na, ndo neheye tə zalatay aye na, ta pa zləm ka bazlam tay niye bay. Ti ye ka məge məsler

tay hay. Ndo nenġed a ye a guvah, ndo mekelej eye a ye masəkəme ha wu ŋgay hay.

⁶ Ndo siye hay tə gəs tay hay gawla i ndo niye, tə gatay dəretsətseh, tə kəd tay ha mədahan eye hay.

⁷ «Bəy niye a tsəne andza niye na, a ndalay. A slər sidzew hay, ti ye ka mabəbazl tay ada tə mədzay ako a gəma tay.

⁸ Tsa na, a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Daf i mabəzləme gər i dahəlay mada eye haladzay, ane tuk na, ndo neheye na zalatay aye na, ta sla mənđe bay.

⁹ Hərwi niye, dum ka tsəved bagwar eye hay, zalumatayaw a ndo neheye ka ndzumatay a gər aye, t̄a yaw ka mənđe daf.”

¹⁰ Ndo i məsler ŋgay hay ti ye. Ti ye naha tə hayay gər a ndo neheye tə ndzatay a gər aye tebiye, ndo ŋgwalak eye hay ta ndo neheye ŋgwalak eye bay aye. Gay i magurlom a rah ta ndo hay.

¹¹ «Bəy a fələkwa a gay hərwi mazəbe ka ndo neheye a zalatay aye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo nəte peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya faya bay.

¹² A gwadəy: “Dzam ga, peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya fakaya bay sa na, ka fələkwaw kanan ma kəkay?” Ane tuk na, ndo niye ka mbədəy faya bay.

¹³ Tsa na, bəy a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Dum naha, dzawumay na həlay tə sik, kalum ha abəra a ləvonj. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*”»

* **22:13** Zəba mə Mata 8.12.

14 Andza niye, Yesu a gwad: «Ndo hay haladzay mazala eye hay, ane tuk na, ndo neheye tə pala tay ha aye na, nəteye haladzay bay.»

Məvəle dzaŋgal a bəy i Roma
Markus 12.13-17; Luka 20.20-26

15 Farisa hay ti ye, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi mapəle tsəved ma kəkay nakə ta həliye suwat abəra ka Yesu tə matsətsehe faya abəra bazlam aye.

16 Ta ndəv ha məhay gər na, tə slər siye i ndo hay mə walaŋ i gawla tay hay ta siye i ndo i Herod ka təv i Yesu. Ti ye naha, tə gwadəy: «Miter, nəmaa sər ha nəkar, ka tsik na, dedək. Nəkar faya ka tətikateye a ndo hay dedək ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye təbey ada ka ŋəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey.

17 Hərwi niye, tsikamay wu nakə ka dzala faya aye: Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məvəle dzaŋgal a bəy i Roma tsukudu kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

18 Ane tuk na, Yesu a sər tay naha ka mədzal gər tay nakə ŋgwalak eye bay aye. A gwadətay: «A nəkurom ndo i bəbək hay, ka həlumeye fagaya abəra suwat na, hərwi mey?

19 Ehey bəzumen ha suloy nakə tə vəlawa dzaŋgal eye təday.» Tə zlayaw kwar suloy nəte, tə vəlay.

20 Tsa na, Yesu a gwadətay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

21 Ta mbəfay faya, tə gwadəy: «I bəy i Roma.»

Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bøy i Roma na, vølumay ha a bøy i Roma ηgway. Wu i Mbølom na, vølumay ha a Mbølom ηgway.»

²² Tə tsəne andza niye na, a matay ha hərbaβəkka. Tə gər ha Yesu, ti ye wu tay.

Matsətsehe ka gər i mələtsew i mədahaη hay abəra ma bəd

Markus 12.18-27; Luka 20.27-40

²³ Pat eye niye, Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nəteye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaη andaya sa bay.» Ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy:

²⁴ «Miter, Musa a gwad: “Tədə ndoweye a mət ze məwe wawa na, malamar ηgay mâ zla madakway i ηgwas niye. Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†”

²⁵ Ndo hay andaya nəteye tasəla ta malamar hay. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A mət ze məwe wawa hay, malamar ηgay masulo eye a zla ηgwas niye.

²⁶ Malamar ηgay masulo eye a mət ze məwe wawa dərmaκ. Malamar tay mamahkar a ge andza niye, nəteye niye tasəla tebiye tə mət ze məwe wawa.

²⁷ Nəteye tebiye tə mət na, ηgwas a mət dərmaκ.

²⁸ Ada pat nakə mədahaη hay ta lətseweye abəra ma mədahaη aye na, ηgwas niye ma təriye na, i way? Hərwi nəteye tebiye ta zla ηgwas niye.»

²⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Faya ka vumay gər a bo kurom hərwi ka sərūm wu nakə

† **22:24** Zəba ma Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6.

mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədan̄ i Mbəlom bay.

³⁰ Andza niye, ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahan̄ aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.

³¹ Ka bazlam i mələtsew abəra ma mədahan̄ na, dāda ka dzan̄gum wu nakə Mbəlom a tsikakum mə Derewel ŋgay aye təbədew? A gwad:

³² “Neŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahan̄ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye.»

³³ Ndo neheye tebiye tə tsəne matətike ŋgay niye a tətikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka.

*Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye
Markus 12.28-34; Luka 10.25-28*

³⁴ Farisa hay tə tsəne Yesu a sla ka Saduke hay tə bazlam na, tə haya gər.

³⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay na, neŋgeye ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a ye ka təv i Yesu, a say məhəle faya abəra suwat. A tsətsah ka Yesu, a gwaday:

³⁶ «Miter, mə walaŋ i bazlam i Mbəlom mapala eye hay, bagwar eye na, waray?»

³⁷ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «“Wuḅa Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ada tə metshe yak tebiye.Š”

³⁸ Bazlam mapala eye bagwar eye ada nakə ŋgwalak eye a ze siye hay aye na, anaŋ.

‡ 22:32 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6, 15, 16. § 22:37 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5.

39 Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye andza makurre eye anar: “Wuda ndo i maged yak andza ka wuda na gar yak.*”

40 Bazlam i Musa mapala eye tebiye ada matatike i ndo mæde ha bazlam i Mbəlom tebiye a dzapa a hud i bazlam neheye mapala eye sulo aye.»

Kəriste ta Davit

Markus 12.35-37; Luka 20.41-44

41 Yesu a tsətsah bazlam ka Farisa neheye mahaya gar aye, a gwadətay:

42 «Ka dzalum ka Kəriste na, kəkay? Neŋgeye wawa i way?»

Tə gwadəy: «Neŋgeye Wawa i Davit.»

43 Yesu a gwadətay: «Ada ma kəkay Davit a ma ha bazlam i Məsəfəre Tsədanŋa eye nakə a tsik ahəl niye, a zalay “Bəy Maduweŋ ga” aye daw? Hərwi Davit a gwad:

44 “Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadəy a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara ndza tə həlay i mənday ga

hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo məne dərə hay a hud i sik yak aye.†”

45 «Tadə Davit kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada Kəriste neŋgeye wawa i Davit na, ma kəkay?»

46 Mə walaŋ i Farisa niye hay ndəray kwa nətə ka mbəday ka bazlam ŋgay niye bay. A dazlay pat eye niye, kwa way a dzədzar matsətsehe faya matsətsehe neheye kəriye.

* 22:39 Levitik 19.18. † 22:44 Dəmes hay 110.1.

23

*Yesu a matay ha mənese a bəy i Yahuda hay
Markus 12.38-39; Luka 11.43,46, 20.45-46*

¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay mahaya gər eye haladzay ta gawla ŋgay hay:

² «Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay məsler tay na, mədatay ha bazlam i Musa mapala eye a ndo hay.

³ Rəhumatay ha gər ada gum wu neheye tebiye faya ta tsikakumeye. Ane tuk na, kâ gum andza nəteye bay, hərwi faya ta giye wu nakə faya ta tsikiye bay.

⁴ Nəteye faya ta hayeye gər a wu neheye tə mba a zla bo bay, faya ta piye ka gər i ndo hay. Ane tuk na, bo tay eye kwa məlamay ta wur həlay, ta kərah madzəne ndo hay.

⁵ «Məsler tay faya ta giye na, hərwi ada ndo hay tâ zəba fataya, tâ gwad nəteye ŋgwalak eye hay. Mahodok neheye tə mbəkwawa ada tə ɓarawa ka bo aye na, bagwar aye hay. Ta səkahawa ha me i peteked tay ta zəbol.*

⁶ Ma təv nakə ndo hay tə haya gər ka mənde wu mənday aye na, ta wuda məndze ka təv nakə ŋgwalak eye ada mə gay i maɗuwule me, ta ndziye na, ka təv nakə ndo hay ta ŋgatateye aye.

⁷ A satay ndo hay tâ tsikatay me mə walaŋ i ndo hay haladzay ada tâ zalatay “Miter” hay.

* **23:5** Yahuda hay tə mbəkwawa mahodok, tə pawa a dāma təv mədzenge hay mə Derewel i Mbəlom. Tə ɓarawa ka da'ar, ka həlay i gula. Tə mawa ahaya bazlam i Mbəlom mapala a gər na, andza niye.

⁸ «Ane tuk na, nəkuroṃ na, ndəray m̃a zalakum ndo “Miter” hay təbey. Hərwi, Miter kurom na, nəte tsa. Nəkuroṃ tebiye na, ta malamar hay.

⁹ K̃a zalumay a ndəray ka m̃əndzibəra nakay “Bəba” bay. Hərwi Bəba kurom na, nəte, neŋgeye m̃ə mbəlom.

¹⁰ K̃a p̃əlum t̃a zalakum “bagwar may hay” bay. Hərwi bagwar kurom na, K̃əriste nəte tsa.

¹¹ Ndo nakə bagwar eye m̃ə walaŋ kurom aye na, m̃a t̃əra ndo i m̃əsler kurom.

¹² K̃wa way k̃ə say mat̃əre bagwar eye kame i ndo hay na, Mbəlom ma t̃əriye ha wawa eye d̃uh. K̃wa way ka t̃əra ha g̃ər ŋgay wawa eye na, Mbəlom ma t̃əriye ha bagwar eye d̃uh.»

D̃əretsətseh ka ndo m̃ədzan̄gawa bazlam i Musa mapala eye ta Farisa hay

Markus 12.40; Luka 11.39-42,44,47-52, 20.47

¹³ «A nəkuroṃ ndo m̃ədzan̄gawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkuroṃ na, ndo i bəb̃ərek hay, d̃əretsətseh ka g̃ər kurom hərwi faya ka d̃ərazlumatay na tsəved mede a B̃əy i Mbəlom a ndo hay. Bo kurom eye a sakum mede bay ada ndo neheye a satay mede aye, a sakum m̃əg̃əre tay ha t̃a ye bay.

[¹⁴ «A nəkuroṃ ndo m̃ədzan̄gawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkuroṃ na, ndo i bəb̃ərek hay. D̃əretsətseh ka g̃ər kurom hərwi faya ka buwumeye wu ab̃əra ka madakway i ŋgwas hay. Ka d̃uwulawum me ṽədṽəd hərwi ada ndo hay t̃a gwad nəkuroṃ ndo ŋgwalak eye hay. Hərwi niye, ta gakumeye sariya kurom na, ma ziye siye i ndo hay, ta sakakumeye naha bay.]

15 «A nakurom ndo mædzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nakurom na, ndo i bəbək hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka həhalumeye ka dala ada ka bəlay hərwi ada ndo hay tã pakum bəzay. Ka hutum ndo nəte na, ka tərume ye ndo nakə ma hutiyə sariya i Mbəlom ma ziyə kurom madzəga sulo aye.

16 «A nakurom neheye ka tərūm andza guluf hay faya ka lakumeye tay ha ndo hay aye, dəretsətseh ka gər kurom. Faya ka gwadumeye: “Tadə ndoweye kə mbada tə gay i mædəslay ha gər a Mbəlom na, andza kə mbada bay, a tsik bazlam mətsike tsa. Ane tuk na, tadə ndoweye kə mbada ta gura i gay i mædəslay ha gər a Mbəlom na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.”

17 A nakurom ndo i matərakahan hay, nakurom guluf eye hay. Wu nakə ŋwalak eye dūh na, mey? Gura tsukudu gay i mædəslay ha gər a Mbəlom nakə ma təriye ha gura tsədanŋa eye daw?

18 Faya ka gwadumeye sa: “Tadə ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, andza kə mbada bay, a tsik bazlam mətsike tsa. Ane tuk na, kə mbada tə wu nakə tə vəlay a Mbəlom mapa eye ka təv məvəlay wu a Mbəlom aye na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.”

19 Nakurom na, guluf eye hay, ŋwalak eye dūh na, mey? Wu nakə tə vəlay a Mbəlom aye tsukudu, kəgəbay təv məvəlay wu a Mbəlom nakə ma təriye ha tsədanŋa wu nakə tə vəlay kəriye a Mbəlom aye daw?

20 Hərwi niye, ndoweye kə mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom na, a mbada ta təv məvəlay wu a Mbəlom ada tə wu neheye faya aye tebiye.

21 Ndoweye kə mbada tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, a mbada ta gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Mbəlom nakə mandza eye mə dəma aye.

22 Ndoweye kə mbada ta magərmbəlom na, a mbada ta təv mändze i Mbəlom ada ta ndo nakə mandza eye mə dəma aye.

23 «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nətə ka vəlawumay a Mbəlom. Ada ka gərüm ha mäge wu ŋwalak eye mə bazlam i Mbəlom mapala eye duh na, kəkay? Andza məgwede mäge wu nakə a ye ka bo mäge aye, mäge wu ŋwalak eye a ndo hay, məpe mədzał gər ka Mbəlom. Anaŋ wu nakə a ye ka bo mäge aye, ze məgər ha siye bay.

24 Nəkurom ka tərüm na, andza guluf neheye faya ta lakiye tay ha ndo hay aye. Faya ka palum-eye madzəndzew hay abəra ma yam kurom nakə faya ka sum aye, ane tuk na, ka gərüm ha a dəma zləgweme.

25 «A nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, bəbək eye hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi nəkurom faya ka tsakađumeye dəba i gəsiyem ta dəba i səra lele. Ane tuk na, huđ eye maraha eye tə wu neheye ka kəlum aye ada tə wu nakə a say a bor i bo kurom aye.

26 A nəkurom Farisa neheye ka tərüm andza guluf hay aye, tsakađum na huđ i gəsiyem kurom təday ada dəba eye bəbay ma zəbiye lele dərma.

27 «A nakurom ndo mɛdzanɣawa bazlam i Mbɛlom mapala eye ta Farisa hay, nakurom bɛbɛrek eye hay. Dɛretsɛtseh ka gɛr kurom hɛrwi nakurom ka ndzakitum bo na, tsɛvay neheye ta lambadɛ tay ha dɛba eye lele, a zɛba kudɛkudɛk. Tɛ le ka dɛre mazɛbe fataya haladzay. Ane tuk na, mɛ hudɛ eye na, maraha eye ta mɛtasl i mɛdahanɣ hay ada tɛ wu neheye maza eye tebiye.

28 Nakurom na, andza niye dɛrmak. Ka dɛre i ndo hay na, ka gwadum nakurom ndo i dedek hay. Ane tuk na, mɛ dɛrev kurom na, nakurom maraha eye ta bɛbɛrek ada ta mɛnese.

29 «A nakurom ndo mɛdzanɣawa bazlam i Mbɛlom mapala eye ta Farisa hay, nakurom na, bɛbɛrek eye hay. Dɛretsɛtseh ka gɛr kurom hɛrwi faya ka dɛzlumeye tsɛvay i ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay, ada faya ka lambadumeye tsɛvay i ndo neheye tɛ pay bɛzay a Mbɛlom ta dedek aye.

30 Ada ka gwadum: “Tadɛ nɛmaa ge andaya a hɛlay i bɛba tɛte may neheye tɛ kɛdawa ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay aye na, nɛmaa dzapiye ta nɛteye hɛrwi mɛkɛdɛ tay ha bay.”

31 Andza niye, bo kurom eye tɛ gɛr kurom ka sɛrum ha nakurom wawa i ndo neheye tɛ kɛdɛ tay ha ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay aye.

32 Lele, ndɛdikum ka mɛsler i bɛba tɛte kurom huya!

33 «Nakurom na, dɛdɛ hay, wawa i palas hay! Ka slumeye mɛtɛme abɛra ka sariya i ako nakɛ ma mbatiye bay aye na, kɛkay?

34 Hɛrwi niye, tsɛnum lele: Na slɛrakumeye naha ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay, ndo neheye ta tsah aye, ndo neheye ta tɛtikakumeye.

Ka kəɖumeye tay ha siye hay, ka darumeye tay ha siye ha ka mayako mazləlmbada eye, siye ka ndaɖumeye tay ha ta mandalaɓa mə gay i maɖuwule me kurom hay ada siye ka həharumeye tay ha ka gəma ka gəma.

³⁵ Andza niye, ndo neheye ka kəɖum tay ahəl niye kəriye ta ge mənese bay aye na, mənese eye ma dəɖiye na, ka gər kurom. A dazlay ka Abel ndo məpay naha faya a Mbəlom hus ka Zakari wawa i Baraki nakə ka kəɖum mə walaŋ i təv məvəlay wu a Mbəlom ta təv nakə tsəɖaŋŋa eye.

³⁶ Neŋ faya na gwadaɖakumeye: Sərum ha na, wu neheye tə ge ahəl niye tebiye na, sariya i Mbəlom ma dəɖiye ka ndo neheye anəke aye.»

*Yesu a tuwa Zerozelem
Luka 13.34-35*

³⁷ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo məɖe ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kəɖum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar. Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a huɖ i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wuɖum bay!

³⁸ Hərwi niye, gay kurom ma təriye rəgay.

³⁹ Andza niye, neŋ faya na gwadaɖakumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatumeŋeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduwen aye!”»

24

Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Markus 13.1-2; Luka 21.5-6

¹ Yesu a ndohwaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma diye ŋgway aye na, gawla ŋgay hay ti ye naha ka təv ŋgay hərwi a satay mədāy ha ta dəzl gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada siye i gay hay na, kəkay.

² Yesu neŋgeye a gwadatay: «Faya ka ŋgatumeye a wu neheye tebiye na gwadba? Sərum ha kame na, ka ŋgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ŋged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

Ŋgodgor i mandəve i məndzibəra

Markus 13.3-13; Luka 21.7-19

³ Yesu a ye, a tsal a Mahəmba i Tetədəez. Ahəl nakə neŋgeye mandza eye na, gawla ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay mahəteye, ti ye ta tsətsah faya, tə gwaday: «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kədāy? Ada ŋgodgor waray nakə ma diye ha mazlambar ka maweye ada məndzibəra mazlambar ma ndəviye aye?»

⁴ Yesu a mbədātay faya, a gwadatay: «Gum metsehe! Ndəray mā səpat kurom bay.

⁵ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neŋ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁶ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neheye dərəŋ tə nəkurom aye na, kâ dzədzarum bay. Hərwi wu neheye na, kutoŋ ta ndisleweye. Ane tuk na, mandəve i məndzibəra zuk bay.

⁷ Slala ɲged ta giye varam ta slala nenɲed, bəy ta bəy ta giye varam. Mandərzlan ma giye, dala ma bəliye ma gəma hay wal wal.

⁸ Wu neheye tebiye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ɲgwas aye.»

Wu nakə ma ndzateye a gər a gawla i Yesu hay aye

⁹ «Ma dəba eye na, ndo hay ta gəsiye kurom hərwi ada tâ gakum dərətsətseh, ta kədiye kurom. Slala i ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga.

¹⁰ A həlay niye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha məpe mədzal gər abəra ka neɲ. Ta həliye ka bo me ada ta niye a bo dərə mə walaɲ tay nəte nəte.

¹¹ Ndo neheye tə gwad nətəye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye haladzay ta deyeweye. Ta səpatiye ndo hay haladzay.

¹² Mənese ma səkahiye haladzay. Hərwi niye, mawude bo i ndo hay haladzay ma nəkidīye.

¹³ Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

¹⁴ Ta diye ha Labara ɲgwalak eye i Bəy i Mbəlom a ndo i məndzibəra hay tebiye hərwi ada ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tâ tsəne. Tsa na, məndzibəra ma ndəviye.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Markus 13.14-23; Luka 17.23-24, 21.20-24

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ka ɲgatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonɲo, ma lətsiye a təv nakə tsədəɲɲa eye, andza nakə Daniyel* ndo məde

* 24:15 Zəba ma Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

ha bazlam i Mbəlom kə tsik faya. (Ndoweye kə dzaŋga na, mâ tsəne lele.)

¹⁶ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, tâ hway a mahəmba hay.

¹⁷ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, mâ mbəzlaw ka dala hərwi mede məhəlaw wu ŋgay hay abəra mə gay ŋgay bay.

¹⁸ Ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, mâ mbəda gər a mətəgay ŋgay məzlaw peteked ŋgay bay.

¹⁹ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ŋgwas neheye tə bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

²⁰ Duwulumay me a Mbəlom hərwi mahway nakə ka hwayumeye mâ ge a həlay i mətəsl bay kəgəbay pat i mazəzukw bo bay.

²¹ Andza niye, a həlay niye na, ndo hay ta siye dəretsətseh haladzay. Kwa ahəl nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye hus anəke na, daɗa ndəray kə sa dəretsətseh andza niye bay ada daɗa ma giye bo andza niye sa bay.

²² Taɗə Mbəlom mâ nəkid ha abəra ka pat i dəretsətseh bay na, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ŋgay neheye a pala aye.

²³ «Taɗə ndəray kə gwadaɗakum: “Zəbum! Kəriste anaŋ!” kəgəbay “Neŋgeye atay!” na, kâ təmum bazlam ŋgay bay.

²⁴ Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta

giye masuwayaŋ hay ada tə wu neheye ma giye hərbəbəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

²⁵ Anaŋ, na tsikakum ka bo abəra kurre. Pum a zləm lele.

²⁶ «Tadə ta gwadəkum: “Kəriste anaŋ mə pesl”, kâ yum bay, kəgəbay ta gwadəkum: “Neŋgeye anaŋ maŋgaha bo eye kanaŋ” na, kâ təmum bay.

²⁷ Neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye na, andza mawutsədə i mbəlom nakə ta ŋgateye kwa tə waray aye.

²⁸ Andza niye, təv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

Məməw i Wawa i Ndo

Markus 13.24-27; Luka 21.25-28

²⁹ «Kwayaŋŋa dəretsətseh niye hay ta ye abəra mə dəma na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dəviye bay. Wurzla hay dərmaç ta kutsaweye abəra ka magərmbəlom, ada wu neheye gədaŋ eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

³⁰ Pat eye niye na, ndo hay ta ŋgateye a wu nakə ma diye ha neŋgeye faya ma deyeweye aye ka magərmbəlom. Ndo i məndzibəra hay tebiye ta tuwiye ka bo. Ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədaŋ ada ta məzlaḅ eye haladzay.

³¹ Ta fa tolom bagwar eye na, ma sləraweye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i məndzibəra tebiye kwa ka waray ka waray.»

Dzeke i gurov

Markus 13.28-31; Luka 21.29-33

³² Yesu a gwadatay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ɲgatumay a gurov ka dɔda na, ka sərɔm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bəɔfaw?

³³ Andza niye, ka ɲgatumay a wu neheye tebiye ta ndislew na, sərɔm ha neɲ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neɲ ka maged.

³⁴ Neɲ faya na gwadəkumeye: Sərɔm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay.

³⁵ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dafa ma dziye bay.»

*Maa sər pat nakə məndzibəra ma ndəviye na,
Mbəlom nate ɲgweɲ*

Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36

³⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nate a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neɲ Wawa ɲgay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nate ɲgweɲ.

³⁷ Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neɲ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərɔmak.†

³⁸ Hərwi ahəl nakə yam ka dazlay a məpe zuk bay aye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday, tə sawa wu məsay, tə zlawə dahəlay ada tə vəlawə dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalan i yam aye.

† **24:37** Madazlay i wu hay 7.17-23.

³⁹ Ta sər ka bo bay hus a həlay nakə yam a yaw a həl tay ha tebiye. Ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma giye andza niye dərma.

⁴⁰ «A həlay niye na, ndo hay sulo ma guvah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.

⁴¹ Ngwas hay sulo ta ləgəriye na, ta zliye nəte ta gəriye ha neŋged.

⁴² Hərwi niye, ndzum na, tsezlezleŋne bəna ka sərūm pat nakə Bəy Maduweŋ kurom ma maweye bay.

⁴³ «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mâ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma ndzahəriye bay. Ma ndziye tsezlezleŋne, ma gəriye ha məkal mâ fələkwa a gay ŋgay bay.

⁴⁴ Hərwi niye, nəkurom dərma ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərūmeye bay.»

Ndo i məsler ŋgwalak eye

Luka 12.41-48

⁴⁵ Yesu a gwadətay: «Ndo i məsler ŋgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ŋgay a gwadətay “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.”

⁴⁶ Məŋgwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ŋgay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye.

⁴⁷ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, ndo i gay ŋgay ma gərāy ha zlele ŋgay tebiye mâ ləvay gər.

⁴⁸ «Ane tuk na, tadə ndo mäge məsler niye ŋgwalak eye bay na, ma gwadəye a gər ŋgay: “Ndo i gay

ga faya ma gaweye mahonok, ma deyeweye bāse bay”,

⁴⁹ ma piye bo māndeḅe siye i ndo neheye faya ta giye māsler dziye. Ma ndiye wu mānday ada ma siye wu māsay ta ndo mākweye hay.

⁵⁰ Ndo i gay ṅgay ma maweye na, ka hālay nakā faya ma hābiye bay aye ada a sār bay aye.

⁵¹ Ki yaw na, ma vāleye dāretsātseh haladzay, ma hāhariye na ndo i māsler niye. Ma kaliye ha a tāv i ndo i bābārek hay. Mā dāma na, ta tuwiye tē mahāpāde zler eye.‡»

25

Dzeke i merehe i dem hay kuro

Luka 12.35-38, 13.25-28

¹ Yesu a gwadātay: «A hālay niye na, Bāy i Mbālom ma ndzākitiye bo na, tē merehe i dem hay kuro. Tē hāl lalam tay hay, ti ye hārwi mādzāgār tē zal i dahālay.

² Mā walaṅ i merehe i dem neheye kuro aye, zlam na, matārakahāṅ eye hay, siye hay zlam na, metsehe tay andaya.

³ Merehe i dem neheye zlam matārakahāṅ aye, tē hāl lalam tay na, ta lōva ha bo tē mal bay.

⁴ Merehe i dem neheye zlam metsehe tay andaya aye na, tē hāl lalam tay ada kwa way a lōva ha bo tē mal ma dos.

⁵ Zal i dahālay ki yaw bāse bay. Merehe i dem niye hay tebiye māndzehāre a gatay, tē ndzahāra.

‡ **24:51** Zēba ma Mata 8.12 ada dzaṅga wu nakā mawatsa eye ka gār aye.

⁶ «Ta magərhəvaɖ na, mawude a tsəne. “Ananɟ zal i dahəlay kə ndzew! Lətsum ka mbəlom, dum ta dzum gər.”

⁷ Merehe i dem niye hay ta pəɖeke abəra ka məndzehəre, ta dazlay mələve bo ta lalam tay hay.

⁸ Merehe i dem neheye matərakahanɟ aye na, ta tsətsah mal ka merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, tə gwadətay: “Mbəɖumamay mal a lalam may hay tsekweɟ tey hərwi faya ta mbatiye.”

⁹ Merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, ta mbəɖətay faya, tə gwadətay: “A’ay, andaya haladzay ma sliye a nəmay ada a nəkurom bay. Hwayum naha bəse düh ka təv i ndo i tsakala, səkəməməw.”

¹⁰ Ahəl nakə ti ye masəkəməw mal aye na, zal i dahəlay a ndislew. Merehe i dem neheye zlam maləva bo aye na, tə fələkwa ka bo tə neɟgeye a gay i magurlom i məzle dahəlay. A dərəzl a maged.

¹¹ Məndze zərat na, siye i merehe i dem niye hay tə maw. Tə maw na, tə gwad: “Bəy Maduweɟ, Bəy Maduweɟ, həndəkamay abəra ma maged!”

¹² Ane tuk na, zal i dahəlay a gwadətay: “Neɟ faya na gwadəkumeye ta dedək, na sər kurom bay.”

¹³ Hərwi niye, ndzum tsezlezleɟne bəna pat eye kwa həlay eye na, ka sərur bay.»

Dzeke i ndo məge məsler hay mahkar

Luka 19.11-27

¹⁴ Yesu a gwadətay sa: «Ma giye bo andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A zalətay a ndo i məsler ɟgay hay, a gər ha zlele ɟgay a həlay tay.

15 A vələy kwa a way ka gədan ɲgay. A vələy a ndo ɲged kwar i suloy temerre zlam, a ndo ɲged temerre sulo, a ndo mamahkar eye temerre nəte. Tsa na, a ye ɲgway.

16 «Ndo i məsler nakə tə vələy kwar i suloy temerre zlam aye na, a ye a mbəda ha həlay kwayaɲɲa. A huta faya kwar i suloy temerre zlam sa.

17 Ndo nakə tə vələy kwar i suloy temerre sulo aye na, a ge ha andza niye dərmak. A huta faya kwar i suloy temerre sulo.

18 Ane tuk na, ndo nakə tə vələy kwar i suloy temerre nəte aye na, a ye a la bəd, a ɲgaha na suloy i ndo i gay ɲgay niye a dəma.

19 «Aza a ndzaw məve tsakway na, ndo i gay i ndo i məsler niye hay a maw. Tsa na, a say məpesle na suloy ɲgay nakə a vələtay aye.

20 Ndo nakə a vələy kwar i suloy temerre zlam aye, a ye ka təv ɲgay, a gwadaɲ: “Ndo i gay ga, ka vələɲ na, kwar i suloy temerre zlam. Anaɲ na huta faya kwar i suloy temerre zlam.”

21 Ndo i gay ɲgay a gwadaɲ: “Lele haladzay, nəkar na, ndo i ɲgwalak ada ndo i dedek. Nəkar ndo i dedek kwa mə wu neheye tsekweɲ aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ɲgwasama ka bo tə neɲ.”

22 Ndo i məsler nakə a vələy kwar i suloy temerre sulo aye, a ye naha, a gwadaɲ: “Ndo i gay ga, ka vələɲ kwar i suloy temerre sulo. Anaɲ na huta faya kwar i suloy temerre sulo.”

23 Ndo i gay ɲgay a gwadaɲ: “Lele, nəkar na, ndo i ɲgwalak ada ndo i dedek. Nəkar ndo i dedek kwa mə

wu neheye tsekweŋ aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ŋgwasama ka bo tə neŋ.”

²⁴ Ndo nakə tə vəlay kwar i suloy temerre nəte aye, a ye naha a gwadaɣ: “Ndo i gay ga, na sər ha, nəkar na, ndo makula gər eye. Ka dziye wu nakə ka sləga bay aye, ka hayay gər a wu nakə ka zəv bay aye.

²⁵ Na dzədzar, hərwi niye na ye na ŋgaha kwar i suloy yak a bəɗ. Anaŋ suloy yak.”

²⁶ Ndo i gay ŋgay a gwadaɣ: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ŋgwalak eye bay aye ada sœ eye. Ka sər na, na dziye wu nakə na sləga bay aye ada na hayay gər a wu nakə na zəv bay aye ba?

²⁷ Meeneŋ na, peŋ na suloy a bank. A həlay i məmaw ga na, na həla ahaya suloy ga ta magogoy eye faya.

²⁸ Həlum faya abəra kwar i suloy niye temerre nəte aye. Vəlumay ha faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya gwezem aye.

²⁹ Hərwi ndo nakə wu ŋgay andaya aye na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta zliye na faya abəra.

³⁰ Gəsum na ndo nakay ma giye ŋgama bay aye. Kalum naha abəra a ləvoŋ. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

Sariya i mandəve i məndzibəra

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma məzlaɗ ga ta gawla i Mbəlom

* **25:30** Zəba ma Mata 8.12 ada dzaŋga wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

hay tebiye aye na, na ndziye ka dzaŋga i bəy ga ta məzlaḡ.

³² Ndo i mǎndzibəra hay tebiye ta hayiye gər ka təv ga ada na ŋgəniye ha ka bo abəra ndo hay ta ndo siye hay andza ndo mǎtsəkure ma ŋgəniye tay ha təḡaŋ hay ta wak hay.

³³ Ka ŋgəna tay ha na, ma piye tay ha təḡaŋ hay a diye i həlay i mǎnday ŋgay ada ma piye tay ha wak hay a diye i həlay i gula ŋgay.

³⁴ «Bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i mǎnday ŋgay aye: “Dumara, nəkurom neheye Mbəlom Bəba ga a pa fakuma ŋgama aye, ka ndzumeye ma bəy ga nakə Mbəlom a ləvakum ha bo kwa ahəl nakə kə ge mǎndzibəra zuk bay aye.

³⁵ Hərwi ahəl niye, may a wur fagaya na, ka vəlumenj wu mǎnday, yam a geŋ na, ka vəlumenj yam məsay, neŋ mbəlök eye na, ka təmum ga a gay kurom,

³⁶ peteked andaya fagaya bay na, ka pumenj ka bo peteked, neŋ dəvats eye na, ka gumenj gər, neŋ ma daŋgay na, ka yum ka zəbumenjew dərə.”

³⁷ «Ndo neheye tə gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Bəy Maduwenj, nəmaa ŋgataka may a wur fakaya ada nəmaa vəlaka wu mǎnday na, kədəy? Yam a gaka ada nəmaa vəlaka yam məsay na, kədəy?

³⁸ Nəmaa ŋgataka nəkar mbəlök eye ada nəmaa təma kar a gay may na, kədəy? Peteked fakaya bay ada nəmaa paka ka bo peteked na, kədəy?

³⁹ Nəmaa ŋgataka nəkar dəvats eye kəgəbay nəkar ma daŋgay ada nəmaa ye mazəbakaw dərə na, kədəy?”

⁴⁰ «Bəy ma mbədateye faya, ma gwadateye: “Neñ faya na gwadakumeye, sərüm ha, kwa mey ka gumay a ndo wawa eye tsekweñ mə walañ i malamar ga hay na, ka gum niye na, a neñ.”

⁴¹ Ma dəba eye bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i gula ŋgay aye: “Dum abəra ka təv ga, nəkurom neheye Mbəlom a vəlakum mezeleme aye! Dum a ako nakə ma mbatiye dāda bay Mbəlom a ləvatay ha bo a Fakalaw ta gawla ŋgay hay aye.

⁴² Hərwi, ahəl nakə may a wur fagaya na, ka vəlumenə wu mənday bay. Yam a geñ na, ka vəlumenə yam bay,

⁴³ Neñ mbəlok eye na, ka təmum ga a gay kurom bay, peteked andaya fagaya bay na, ka pumenə ka bo peteked bay, neñ dəvats eye ada neñ ma danğay na, ka gumenə gər bay.”

⁴⁴ «Nəteye dərmaç ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Nəmaa ŋgataka may a wur fakaya, yam a gaka, nəkar mbəlok eye, dəvats eye kəgəbay ma danğay nəmaa gaka gər bay na, kədəy?”

⁴⁵ «Bəy ma mbədateye faya, ma gwadateye: “Neñ faya na gwadakumeye: Sərüm ha na, wu nakə ka slum faya məgay a ndo wawa eye tsekweñ mə walañ i ndo neheye bay na, ka gumenə a neñ bay dərmaç.”»

⁴⁶ Yesu a gwadatay: «Nəteye, ta diye ta hutiyə na, dəretsətseh nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Ndo neheye tə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta diye a sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

Ta p̄ala ts̄aved m̄aḡase na Yesu
Markus 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ Ah̄el nak̄e Yesu a nd̄av ha mat̄etike aye na, a gwadatay a gawla ŋgay hay:

² «Ka s̄arum ha magurlom i Pak a z̄akaw na, m̄eh̄ane sulo. Neŋ Wawa i Ndo ta ḡasiye ga h̄arwi ada t̄a dar ga ka mayako mazl̄almbada eye.»

³ A h̄alay niye na, bagwar hay i ndo neheye t̄a v̄elaway wu a Mb̄elom aye ta madugula i Yahuda hay t̄a haya ḡar a gay i Kayif, bagwar i ndo m̄av̄elaway wu a Mb̄elom.

⁴ T̄e ma ha ka bo bazlam m̄e walan̄ tay, a satay m̄aḡase Yesu ta m̄ekal ada m̄ek̄ede na.

⁵ Ane tuk na, t̄e gwad: «K̄a ḡesakwa na t̄e magurlom nakay bay b̄ena, ndo hay ta ḡariye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mb̄ada mal ka ḡar i Yesu
Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ Yesu nen̄geye ma ḡama i Betani, m̄e gay i ndo wuray t̄e zalay Simoŋ. Ndoweye niye a ndzawa na, d̄avats i mad̄agwede a gaway.

⁷ Ah̄el nak̄e faya ta ndiye wu m̄anday aye na, ŋgwas wuray a ye naha ka t̄av i Yesu ta dos m̄e h̄alay a le haladzay, maraha eye t̄e mal nak̄e a ze hun̄ja tsakala eye haladzay aye. A mb̄ada mal niye ka ḡar i Yesu.

⁸ Gawla ŋgay hay t̄e ŋgatay na, a yatay a ḡar bay, t̄e gwad: «A nas ha mal nakay na, h̄arwi mey?

⁹ Ngama meenen̄ m̄a s̄ak̄am ha na, ma hut̄iye ha suloy haladzay ada ma pateye suloy eye a ndo i m̄etawak hay.»

¹⁰ Yesu a sərətay naha a gər ka bazlam tay niye, a gwadatay: «Ka kwasumeye gər a ɲgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

¹¹ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neɲ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

¹² Neɲgeye ka mbəda mal ka bo ga hərwi mələve ha bo i məzle ga a bəd.

¹³ Neɲ faya na gwadəkumeye, sərur ha: Kwa a ɲgay ta diye ha Labara ɲgwalak eye nakay ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ɲgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

*Yudas Iskariyot a pəla tsəved məge dəf ka Yesu
Markus 14.10-11; Luka 22.3-6*

¹⁴ Ndo nəte mə walaɲ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo, məzele ɲgay Yudas Iskariyot, a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.

¹⁵ A ye naha, a gwadatay: «Tadə na pəlakum tsəved məgəse Yesu na, ka vəlumenəye mey?» Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə paslay kwar i suloy kuro kuro mahkar*, tə vəlay.

¹⁶ A dazlay pat eye niye Yudas a pəla həlay nakə lele eye hərwi məge dəf ka Yesu aye.

*Yesu a ləva ha bo tə dəf i Pak
Markus 14.12-16; Luka 22.7-14*

¹⁷ Pat makurre i magurlom nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, gawla i Yesu

* **26:15** Zəba ma Zakari 11.12.

hay ti ye ka tæv i Yesu, tæ gwadáy: «A saka nəmaa daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

18 Yesu a gwadátay: «Dum a wuzlahgəma, a gay i ndoweye andaya, gwadumay: “Miter a gwad: Həlay eye i ga kə slaw. Na ndiye daf i Pak ta gawla ga hay na, mə gay yak.”»

19 Gawla i Yesu hay ti ye tæ ge wu nakə Yesu a tsikatay aye. Tæ da wu mənday i Pak mə dəma.

Yesu a da ha gawla ŋgay nəte ma giye faya daf
Markus 14.17-21; Luka 22.21-23; Yuhana 13.21-
 30

20 Huwa a ge na, Yesu ta gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ti ye tæ ndza, ta dazlay a mənde wu mənday.

21 A həlay nakə nəteye faya ta ndiye wu mənday aye na, Yesu a gwadátay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, ndo nəte mə walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

22 A ndalatay a gawla ŋgay hay tebiye. Tsa na, ta dazlay matsətsehe faya, nəte ta nəte: «Bəy Maduweŋ, neŋ daw?»

23 Yesu a mbədátay faya, a gwadátay: «Mata ge fagaya daf na, ndo nakə faya nəmaa tələkiye həlay a sərə salamay aye.

24 Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dərətsətseh ka gər i ndo nakə ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ŋgama meeneŋ tã wa na bay.»

25 Yudas, ndo nakə ma giye daf ka Yesu aye, a tsətsah faya: «Neŋ daw, Miter?»

Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Andza nakə ka tsik aye.»

Dafi Bəy Maduwen

Markus 14.22-26; Luka 22.15-20; 1 Korinthe hay 11.23-25

²⁶ Ahəl nakə faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sisəe a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Zlum, ndayum. Nakay na, bo ga.»

²⁷ Ma dəba eye a zla gəvet, a gay naha sisəe a Mbəlom. Ma dəba eye a vəlatay, a gwadatay: «Sum nəkurom tebiye.

²⁸ Nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi məpəse ha mezeleme i ndo hay haladzay.

²⁹ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay hus a pat nakə ka ta sakweye wedeye ma bəy i Bəba ga Mbəlom aye.»

³⁰ Ma dəba eye, ta zambaday a Mbəlom ta dəmes† na, ti ye tə tsal a Mahəmba i Tetədcəz.

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Bəgom ta həvad nakay nəkurom tebiye ka gərume ye ga ha. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: “Na ta kədiye na ndo mətsəkure tay, ada təbaŋ niye hay mahaya gər eye ta ŋgəniye gər kweye kweye kwa a ŋgay.‡”

† **26:30** Tə ge dəmes ka mandəve i mənde daf i Pak na, mə Dəmes hay 113 ka 118. ‡ **26:31** Zakari 13.7.

32 Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahaŋ na, na həbiye kurom ma Galile.»

33 Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na gəriye kar ha dāda təbey.»

34 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

35 Piyer a gwaday: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərma.

Yesu ma Getsemene

Markus 14.32-42; Luka 22.39-46; Yuhana 18.1

36 Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Getsemene. Mə dəma na, a gwadatay: «Ndzum kanaŋ. Na diye, na dūwulay naha me a Mbəlom kataday.»

37 Tsa na, ti ye ta Piyer ada ta wawa i Dzebede hay sulo. Tə ndisl a dəma na, mevel i Yesu a dazlay məwure faya ada a dzədzar haladzay.

38 A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanaŋ, ndzakwa na, tsezlezleŋe.»

39 A ye abəra ka təv niye izad tsekweŋ, a ye naha a kal ha bo ka dala bərut da'ar ka dala. A dūwulay naha me a Mbəlom, a gwad: «Bəba ga, tadə ma giye bo na, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Ane tuk na, kâ ge andza nakə a seŋ a neŋ aye bay, ge andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴⁰ A maw ka tɔv i gawla ŋgay neheye mahkar aye na, nɔteye mandzahɔra eye. A gwadɔy a Piyer: «Andza niye, ka slum faya mɔndze tɔ nen tsezlezlenɛ tɔ dɔre kwa bɔre nɔte bay na, kɔkay?»

⁴¹ Ndzum tɔ dɔre tsezlezlenɛ ada dɔwulumay me a Mbɔlom hɔrwi ada kâ dɔdum a masɔpete i Fakalaw bay. Mɔsɔfɔre na, a say mɔge wu lele eye, ane tuk na, gɔdan kurom andaya mɔsɔmay naha a masɔpete i Fakalaw bay.»

⁴² A ye fataya abɔra masulo eye sa, a ye naha a dɔwulay me a Mbɔlom. A gwadɔ: «Bɔba, tadɔ ka sliye mɔzle fagaya abɔra dɔretsɔtseh nakay na siye bay na, vɔlen gɔdan nâ sa andza nakɔ a saka a nɔkar aye.»

⁴³ Tsa na, a maw ka tɔv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gɔr na, nɔteye mandzahɔra eye. Tɔ mba faya mɔndze tɔ dɔre kwa tsekwen bay tebiye.

⁴⁴ A gɔr tay ha, a ye sa. A dɔwulay me a Mbɔlom andza nakɔ meenen eye.

⁴⁵ Tsa na, a maw ka tɔv i gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Faya ka ndzahɔrumeye sa ada faya ka zɔzɔkumeye bo ba? Gum metsehe, anɔke na, hɔlay eye kɔ slaw. Nen Wawa i Ndo ta vɔlay ga ha a hɔlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴⁶ Lɔtsum, takwa ta dzakwa gɔr! Zɔbum, ndo nakɔ ma giye fagaya dɔf aye, kɔ ndzew.»

Tɔ gɔs na Yesu

Markus 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.2-11

⁴⁷ Ahɔl nakɔ Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pɔslan Yudas nenɛgeye nakɔ nɔte mɔ walan i gawla i Yesu hay kuro gɔr eye sulo aye, a ye naha.

Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴⁸ Yudas ndo məgatay dəf ka Yesu aye ʙa kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadətay: «Ndo nakə na ye na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na.»

⁴⁹ Yudas a həndzəd naha kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Zay dəw, Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁵⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dzam ga, wu nakə ka yaw mäge na, ge na.» Tsa na, siye i ndo hay ti ye naha, tə wuya kura ka Yesu, tə gəs na.

⁵¹ Ndo nəte məwalaŋ i ndo neheye nəteye tə Yesu aye, a ŋwadəw maslalam ŋgay mbəhat, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye hərwi ndo neheye ta giye vərəm ta maslalam aye na, ta bəbazliye tay ha ta maslalam dərma.

⁵³ Neŋ na sliye məzalay a Bəba ga Mbəlom, mǎ slərəŋew gawla ŋgay hay gwezem haladzay anəke na, ka sər təbədew?

⁵⁴ Ane tuk na, kə ge andza niye na, wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom ma giye bo na, ma kəkay kəla?»

⁵⁵ Yesu a gwadətay a ndo hay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom hay andza ta gəsiye ndo i məkal dəw? Pat pat neŋ mandza eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na tətikawa, ka gəsum ga bay!

⁵⁶ Ane tuk na, wu neheye tebiye tã ge bo aye na, hãrwi ada wu nakã ndo mãde ha bazlam i Mbãlom hay tã watsa mã Derewel i Mbãlom aye tã ge bo.»

Tsa na, gawla ñgay hay tã gãr ha, ta hway faya abãra.

Yesu kame i bagwar i Yahuda hay

Markus 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.12-14,19-23

⁵⁷ Ma dãba eye ndo neheye tã gãs Yesu aye na, ti ye ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo mãvãlaway wu a Mbãlom. Mã dãma na, ndo mãdzangawa bazlam i Mbãlom mapala eye ta madugula i Yahuda hay, nãteye mahaya gãr eye.

⁵⁸ Ahãl nakã faya ta diye ha Yesu aye na, Piyer a pay bãzay ma dãba dãrenj hus a dalamãtagay i gay i bagwar i ndo mãvãlaway wu a Mbãlom. A ye naha a fãlãkwa a dalamãtagay, a ndza ka tãv i ndo niye hay faya ta tsãpiye mãgedã aye. A say mazãbe faya ta giye ha tã Yesu na, kãkay.

⁵⁹ Bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pãla ndo hay hãrwi maraw faya me hãrwi mãgay sariya i mãkãde na.

⁶⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ta raw faya me. Ane tuk na, ta huta tsãvedã mãkãde na bay. Ka mãndãve ñgay eye na, ndo hay sulo ti ye naha, tã gwadã:

⁶¹ «Ndo nakay a gwadã: “Na sliye faya mãmbãzle ha gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom ada ma mãhãne mãkar na, na dãzliye na wedãye.”»

⁶² Tã tsãne andza niye na, bagwar i ndo mãvãlaway wu a Mbãlom a lãtse, a gwadãy a

Yesu. «Ka mbədatay faya a ndo neheye təbədəw? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶³ Ane tuk na, Yesu a ndza ɲgway tete. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a gwaday: «Nen faya na tsətsahiye fakaya tə məzele i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye, mbədənəw faya: Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom daw?»

⁶⁴ Yesu a gwaday faya: «Andza nakə ka tsik aye. Ane tuk na, sərūm ha, ma dazlay anəke, ka ɲgatumenəye a nen Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, nenəye nakə gədan eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ɲgatumenəye sa na, ma magərmbəlom na deyewe ye ma pazlay.»

⁶⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ɲgurada ha peteked ɲgay, a gwad: «Kə tsalay ka gər a Mbəlom! Ka pələkweye na, sa mey, na gwad ka tsənum wu nakə a tsik aye.

⁶⁶ Nəkurom ka dzalum na, kəkay?»

Ndo hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Nenəye ndo məge mənese, təde məkəde na.»

⁶⁷ Tsa na, ta tufay slesleḅ ka dərə a Yesu, tə fay ta məpede həlay, siye hay tə fay ka maholom.

⁶⁸ Tə gwaday: «Kəriste, nəkar ndo məde ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18,25-27

⁶⁹ Piyer na, nenəye mandza eye ma dalamətagay ma bəra. ɲgwas wuray a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom

niye, a hændzæf ka tæv i Piyer, a gwadáy: «Nəkar dərmaƙ na, ndo i Yesu, ndo i Galile.»

⁷⁰ Ane tuk na, Piyer a ɗay bərakəzan a Yesu kame i ndo niye hay tebiye, a gwad: «A'ay, na sər wu nakə a saka mətsiken aye bay.»

⁷¹ Ma dəba eye Piyer a ye a ndza sləp ka həlay məged. Ngwas wuray a ye ka tæv ŋgay, a gwadətay a ndo neheye ka tæv niye aye: «Ndo nakay tə ndzawa tə Yesu ndo i Nazaret!»

⁷² Piyer a ɗay bərakəzan a Yesu masulo eye. A mbada, a gwad: «A'ay, na gwadum na sər ndo niye bay tiya!»

⁷³ Ma dəba i məndze tsekwen na, ndo neheye ka tæv niye aye, ta hændzæf ka tæv i Piyer, tə gwadáy: «Ta dedek, nəkar dərmaƙ na, nəte məwalaŋ i gawla i Yesu hay. Hərwi mətsike me nakə faya ka tsikiye na, a ɗa ha tæv yak nakə ka yaw abəra mə dəma aye.»

⁷⁴ Tsa na, Piyer a gwad: «Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ gen ɗəretsətseh. Na mbada na, ta dedek na sər na ndo nakay bay.»

Kwayanŋa dzagulok a zlahā.

⁷⁵ Bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer. Yesu a gwadáy: «Dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

27

Ti ye ha Yesu a gay i Pilat

Markus 15.1; Luka 23.1; Yuhana 18.28-32

¹ Pərik i mekedœ na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda

hay tə ma ha ka bo bazlam tebiye hərwi məkəde na Yesu.

² Tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat ɲgomna i dala i Yahuda, ndo i Roma. Tə vəlay ha a Pilat.

*Yudas a kəɗ bo ɲgay
Məsler hay 1.18-19*

³ Yudas, ndo nakə a ge ɗaf ka Yesu aye, a zəba ta gəs na Yesu a sariya na, a dzala ka wu nakə a ge aye na, ɲgwalak eye bay. A həl kwar i suloy nakə tə vəlay kuro kuro mahkar aye, a matay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴ A ye naha a gwadatay: «Na ge mənese, hərwi na ge ɗaf ka ndo nakə kə ge mənese bay aye.»

Ta mbəɗay faya, tə gwaday: «Bazlam yak bəna, i may mey tey.»

⁵ Yudas a kutsatay naha suloy niye mə gay i məɗəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a ye a həruwa bo ta ləber, a mət.

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə həl sulo niye, tə gwad: «Suloy nakay na, bazlam kway mapala eye kə vəlakway tsəved məpe na a gay i məɗəslay ha gər a Mbəlom bay. Suloy nakay na, i məkəde gər i ndo.»

⁷ Ma dəba eye, madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay hərwi suloy niye na, ta səkəm guvah abəra ka ndo mənɲgere gərwa. A guvah eye niye na, ta liye a ɗəma slele hay.

⁸ Hərwi niye, hus ka bəgom tə zalay a guvah eye niye na, Guvah i Bambaz.

⁹ Andza niye, a ɗa ha na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye. A gwad:

«Tə həl kwar i suloy kuro kuro mahkar, niye na tsakala nakə ndo i Israyel hay tə gwad ta vəliye hərwi ɲgay aye.

¹⁰ Ada ta səkəm ha guvah abəra ka ndo mənɟere gərwa andza nakə Bəy Maduweɲ Mbəlom a gwedeɲ ge aye.*»

Yesu kame i Pilat

Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38

¹¹ Yesu neɲgeye kame i Pilat. Pilat a tsətsah faya, a gwaday: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedək daw?»

Yesu a gwaday faya: «Nəkar ka tsik segey.»

¹² Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə dəs parasay ka Yesu haladzay. Ane tuk na, Yesu ka mbədatay faya bay.

¹³ Pilat a gwaday: «Wu neheye faya ta tsikiye fakaya tebiye aye na, ka tsəne təbədew?»

¹⁴ Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya kwa tsekweɲ bay. Niye na, a gay wadəɲ wadəɲ a Pilat.

Tə gay sariya a Yesu i məkəde

Markus 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.3-19.16

¹⁵ Magurlom i Pak kə ndzew na, ɲgomna a gərwa ha ndo i danɟay nəte, ndo nakə a satay a ndo hay aye.

¹⁶ A həlay niye na, ndoweye andaya neɲgeye sewed eye ma danɟay, tə zalay Barabas.

¹⁷ Ndo hay tə haya gər haladzay. Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «A sakum nâ gərakum ha na,

* **27:10** Zəba ma Zakari 11.12-13; Zeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

way? Barabas tsukudú Yesu nakə tə zalay Kəriste aye daw?»

¹⁸ Pilat a sər ha tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

¹⁹ Ahəl nakə Pilat mandza eye ka təv mäge sariya aye na, ɲgwas ɲgay a slər ndo ka təv ɲgay, a ye naha a gwaday: «Kâ gay wuray a ndo nakay bay, hərwi kə ge mənese bay. Ta həvad nakay, na sa dəretsətseh haladzay ma məsine hərwi ɲgay.»

²⁰ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay tə vəlatay gədaɲ a ndo hay, ta tsətsah ka Pilat mâ gəratay ha Barabas. Yesu na, mâ kəɗ na.

²¹ Pilat a gwadatay: «Na gərakumeye ha ndo i danɲay nəte. Mə walaɲ tay nəte a sakum nâ gərakum ha na, way?»

Ta mbəday faya. «Gəramay ha na, Barabas!»

²² Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ada na geye a Yesu nakə tə zalay Kəriste aye na, mey?»

Nəteye tebiye tə gwaday: «Dar na ka mayako mازلmbada eye!»

²³ Pilat a gwadatay: «Nenɲeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədaɲ, tə gwad: «Dar na ka mayako mازلmbada eye!»

²⁴ Pilat a zəba faya ma sliye mäge wuray kwa tsekweɲ bay ada ndo hay faya ta dazleye mawude haladzay na, a təɗ yam, a bara həlay kame i ndo niye hay, a gwadatay: «Mənese i məkəɗe ndo nakay na, ka gər ga bay. Mənese eye na, ka gər kurom.»

25 Ndo hay tebiye ta mbəɗay faya, tə gwadaɗay: «Ayaw, nəmaa təma. Mənese i məkəde ndo nakay mâ yaw ka gər may ada ka wawa may hay.»

26 Tsa na, Pilat a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaɓa na ta mandalaɓa, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada tâ ye tâ dar na ka mayako mazləlmbada eye.

Sidzew hay tə ɲgwasa ka Yesu

Markus 15.16-20; Luka 19.2-3

27 Ma dəba eye na, sidzew i Pilat hay ti ye ha Yesu a gay i ɲgomna. Ti ye naha, tə haya gər a sidzew hay tebiye.

28 Ta tsəkw faya abəra peteked ɲgay hay. Tə pa faya peteked ndozza eye.†

29 Tə ɗasaw dak tə slapa na ka bo, ta pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy. Tə vəlay sakwal‡ a həlay. Ta dəkway gurmets a huvo ada tə ɲgwasa faya, tə gwadaɗay: «Zay ɗaw, bəy i Yahuda hay?»

30 Ta tuf faya slesleɓ ada ta buwa faya abəra sakwal nakə mə həlay aye, tə fay ha ka gər.

31 Ta ndəv ha məɲgwese faya na, ta tsəkw faya abəra peteked ndozza eye niye, tə ma ha faya peteked ɲgay hay. Ti ye ha hərwi madar na ka mayako mazləlmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye

Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-

27

32 Ahəl nakə sidzew hay faya ta diye ha Yesu, ta tasiye abəra mə walaɲ gay aye na, tə dzəgər ta ndo

† 27:28 Peteked ndozza eye: Peteked nakə sidzew i Roma hay tə pawa ka bo andza peteked i bəy aye. ‡ 27:29 Sakwal niye na, a bəram i sakwal i bəy bagwar eye.

i Siren, mæzele ŋgay Simon. Tə gay kutoŋ ka mæzle mayako mazlələmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

³³ Tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Golgwata, andza mægweđe: «Təv i mətasl i gər».

³⁴ Tə vəlay guzom madzapa eye tə wuye dūwekeke eye. Yesu a ndzaka na, a say bay.

³⁵ Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye. Tə ge tsakwal ka peteked ŋgay hərwi məsəre mata hute na, way. Tsa na, ta ŋgəna ha a bo mə walaŋ tay.

³⁶ Tsa na, tə ndza mə dəma hərwi matsəpe na Yesu.

³⁷ Tə watsa gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye, tə gwad: «Nakay na, Yesu bəy i Yahuda hay.» Ta law na zal ka gər ŋgay.

³⁸ Ta dar ndo i məkal hay sulo ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula.

³⁹ Ndo neheye ti yawa ta təv niye na, tə bəlawə ha gər tay hay tekəm tekəm tə mətəday pələslesle.

⁴⁰ Tə gwadaway: «Hey! Nəkar hađe a saka mambəzl ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma məhəne məhkar na, ka dəzl na aye na, təv i wu yak aye na, məŋgay tuk? Nəkar təma ha bo yak eye tey! Kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazlələmbada eye.»

⁴¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula i Yahuda hay tə ŋgwasa ka Yesu. Tə gwad:

⁴² «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha gər ŋgay təbədew? A gwad neŋgeye bəy

i Israyel hay sa na, mâ mbəzlaw abəra ka mayako mazləlmbada eye ada nəmaa dzaliye ha.

⁴³ A dzala ha ka Mbəlom sa na, a gwad neŋgeye Wawa i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a wuda na na, mâ təma ha anəke.»

⁴⁴ Ndo i məkal neheye sulo ta dar tay naha ka tsakay ŋgay aye, tə tsaday andza niye dərma.

Məmate i Yesu

Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-

30

⁴⁵ A dazlay ta magərhapat, ləvonj a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

⁴⁶ Ma giye bəre mahkar i huwa, Yesu a wuda ta magala kəlerra, a gwad: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Andza məgwede: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka gər ga ha na, hərwi mey?Ş»

⁴⁷ Siye i ndo neheye ka təv aye niye tə tsəne na, tə gwad: «Faya ma zaleye a Eliya!»

⁴⁸ Kwayaŋŋa ndo nəte mə walaŋ tay niye a hway, a ye naha a zla wuye andaya kofkoffa. A tsəhu6 ha a wuye guyakaka. A hak ka gwavəkw. Tsa na, a pay naha ka bazlam a Yesu hərwi ada mâ dəvətse.

⁴⁹ Ane tuk na, siye i ndo hay tə gwad: «ŋgatay, zəbakwa faya təday, Eliya ma deyeweye ma təmiye ha daw?»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kəlerra. Tsa na, a mət.

⁵¹ A həlay niye kwayaŋŋa, peteked nakə a ŋgəna ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra sulo tsəŋŋa kwa abəra mə gəma hus ka

Ş 27:46 Dəmes hay 22.2.

dala. Dala a bəl, hotokom hay ta ɲgəma wudəgər wudəgər.

⁵² Tsəvay hay ta həndək, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom haladzay neheye tə mət aye tə mbəlaw.

⁵³ Tə ndohwaw abəra ma tsəvay. Ma dəba i mələtsew i Yesu abəra ma mədahaɲ na, ti ye a Zerozelem, gəma tsədəɲɲa eye. Mə dəma na, ndo hay haladzay ta ɲgatay.

⁵⁴ Bagwar i sidzew ta sidzew niye hay faya ta həbiye ka Yesu dziye, tə ɲgatay dala a bəl tə wu neheye a ge bo aye tebiye na, zluwer a gatay haladzay, tə gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!»

⁵⁵ ɲgwas hay haladzay nəteye mələtsa eye dərəɲ faya ta zəbiye naha faya. Tə payaw bəzay a Yesu kwa abəra ma gəma i Galile, tə gaway məsler.

⁵⁶ Mə walaɲ tay niye hay na, Mari nakə a yaw abəra ma gəma i Magədala aye, Mari maya i Yakuba ta Yusufa ada ta maya i wawa i Dzebede hay.

Tə pa na Yesu a tsəvay

Markus 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Huwa a ge na, ndo wuray zlele eye a yaw. Neɲgeye ndo i gəma i Arimate, məzele ɲgay Yusufa. Neɲgeye dərmak, gawla i Yesu.

⁵⁸ A ye ka təv i Pilat, a tsətsah faya mədahaɲ i Yesu. Pilat a vəlay tsəved ka məzle mədahaɲ i Yesu.

⁵⁹ Yusufa a ye a zla na mədahaɲ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye, a zla rəkWat a mbəkwa na.

60 A pa na a tsəvay nakə a la ka geseh wedəye hərwi ŋgay eye ŋgway aye. Tsa na, a bədəŋgwal beber bagwar eye hərwi madərəzle faya. A dərəzl faya na, a ye ŋgway.

61 Mari i Magədala ta Mari nengeɗ nətəye andaya mandza eye dəgerger bəse ta tsəvay.

Sidzew ha ta tsəpa na tsəvay

62 Tədœ eye andza məgwede pat nakə a mbay naha a pat i mələve bo i mazəzukw bo aye, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay, ti ye dziye a gay i Pilat.

63 Ti ye naha, tə gwadəy: «ŋgalaka, nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi wu nakə ndo i parasay nakay a tsik ahəl niye aye na, ka mamayaw a gər. A gwad: “Ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.”

64 Gwadətay a sidzew hay na, t̄a tsəpa na tsəvay lele hus a məhəne mamahkar eye bəna gawla ŋgay hay ta deyeweeye ta kəliye na. Ma dəba eye ta gwadətəye a ndo hay: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ.” Parasay ŋgay ma səkahiye wene wene eye ma ziye nakə kurre aye.»

65 Pilat a gwadətay: «Həlum sidzew hay anan dum tay ha ka tsəvay, t̄a tsəpa andza nakə a sakum-eye.»

66 Tə həl bo ti ye. Ti ye naha tə ləva bo tə matsəpe tsəvay. Tə slərəba na me i tsəvay, tə gəs na əŋgəts lele. Tsa na, tə pa sidzew hay ka matsəpe na.

28

Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ

Markus 16.1-10; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Ma dæba i pat i mazæzukuw bo na, pat i luma i sidzew ta mekedœ, Mari i Magədala ta Mari nenged ti ye mazæbe ka tsəvay.

² Tə ndisl naha kwayaŋŋa na, dala a ɓəl haladzay dzekiɓ dzekiɓ hærwi gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bədəŋgwal beber abəra ka tsəvay, toŋ a ndza faya.

³ Gawla i Mbəlom niye na, a dəv andza mawutsede ada peteked ŋgay a slæde haladzay herre.

⁴ Zluwer a gatay a sidzew neheye faya ta tsəpiye tsəvay aye. Ta dzədzar haladzay, ta təra andza nəteye maməta eye hay tsədək tsədək.

⁵ Gawla i Mbəlom a gwadatay a ŋgwas niye hay: «Kâ dzədzarum bay. Na sər nəkurom faya ka pəlumeye Yesu, ndo nakə ta dar na ka mayako mazləlmbada eye aye.

⁶ Nengeye andaya kanan bay, kə lətsew abəra ma mədahan andza nakə a tsik aye. Dumara zəbum ka təv nakə tə həna ha faya kwa.

⁷ Dum bəse ta gwadumatay a gawla ŋgay hay na: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahan, ma lahakum-eye a Galile. Ka ŋgatumeye mə dəma.” Anaŋ wu nakə na tsikakum aye.»

⁸ ŋgwas niye hay ta hway abəra ka tsəvay bəse. Zluwer a gatay, ane tuk na, dərev tay maŋgwas eye. Ta hway mədətay ha labara eye a gawla i Yesu hay.

⁹ Kwayaŋŋa, Yesu a yaw tə dzəgər ta nəteye, a gwadatay: «Na tsikakum me!» ŋgwas niye hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, ta dəkway gurmets a huvo. Tə gəs na abəra mə sik ada tə dəslyay ha gər.

10 Yesu a gwadatay: «Kâ dzædzarum bay. Dum gwadumatay a malamar ga hay na, tâ ye a Galile. Ta ñgetenye mæ dæma.»

Wu nakæ sidzew hay ta tækær aye

11 Ahël nakæ ñgwas hay faya ta diye abæra ka tsævay, næteye ka tsæved aye na, siye i sidzew neh-eye faya ta hæbiye ka tsævay aye ti ye a walañ i gay. Ti ye naha ta tækær wu nakæ a ge bo aye tebiye a bagwar hay i ndo neheye tæ vëlaway wu a Mbælom aye.

12 Bæy hay i ndo neheye tæ vëlaway wu a Mbælom aye tæ haya gær ta madugula i Yahuda hay. Tæ ma ha ka bo bazlam mæ walañ tay. Tæ vëlatay suloy haladzay a sidzew neheye ta tsæpa tsævay aye.

13 Tæ gwadatay: «Wu nakæ ka tækærumateye a ndo hay aye na, anañ: “Ahël nakæ næmay mandzahæra eye ta hævad aye na, gawla i Yesu hay ta yaw, ta kæla na mædahan i Yesu.”

14 Tadæ ñgomna kæ tsæne na, ma gakumeye wuray bay. Næmaa særiye wu nakæ næmaa tsikiye.»

15 Sidzew hay tæ hæl suloy nakæ tæ vëlatay aye. Ti ye tæ dæs parasay andza nakæ tæ tsikatay aye. Andza niye, bazlam nakay a dæ zlæm a Yahuda hay tebiye hus ka bægom.

Yesu a bæzatay ha bo a gawla ñgay hay

Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mæsler hay 1.6-8

16 Ma dæba eye na, gawla i Yesu hay kuro gær eye næte ti ye a Galile. Ti ye naha, tæ tsal a mahæmba nakæ Yesu a gwadatay «Tsalum a dæma» aye.

¹⁷ Tə ndisl a dəma na, tə ɲgatay a Yesu, tə dəslay ha gər. Ane tuk na, siye mə walaɲ tay ta dzala ha faya ta dedek eye bay.

¹⁸ Yesu a həndzəd ka təv tay, a gwaɗatay: «Mbəlom kə vələɲ gədaɲ mə mbəlom ada ka məndzibəra.

¹⁹ Hərwi niye, dum ha bazlam ga ka təv i ndo i gəma hay tebiye, tərurum tay ha gawla ga hay. Dzəhuɓum tay ha a yam ta məzele i Bəba Mbəlom, tə məzele i Wawa ɲgay ada tə məzele i Məsəfəre Tsədəɲɲa eye.

²⁰ Tətikumataɲ bazlam neheye na tsikakumeye. Tâ rəhay ha gər tebiye, tâ dzala ha faya. Ada neɲ, na ndziye tə nəkurom pat pat hus ka mandəve i məndzibəra.»

Dzam Wedeye New Testament in Merery

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merery

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merery

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec